

117/103

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

Nagyváradon, 1929 május hó 29. napján tartott

**évi rendes közgyűlésének
ÉS bírósági ülésének**

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa

1929

BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA, ORADEA—NAGYVÁRAD

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

Nagyváradon, 1929 május hó 29. napján tartott

**évi rendes közgyűlésének
és bírósági ülésének**

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa

1929

BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA, ORADEA—NAGYVÁRAD

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Nagyváradon, 1929 május hó 29. napján
tartott évi rendes közgyűlésének és bírósági ülésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak:

Sulyok István püspök és **Domahidy Elemér**
főgondnok elnöklete alatt:

a jegyzői karból: Csernák Béla lelkészi, dr Har-
csár Géza világi főjegyző, dr Hadházy Kálmán világi
aljegyző;

a tanácsbirói karból: Boros Jenő, Debreczeni
István, Papp József, Takács Zsigmond lelkészi, Ajtai
Nagy Gábor, dr Böszörményi Emil, Bónis Elemér,
Domokos László világi tanácsbirák;

egyházkerületi ügyész: dr Thúry Kálmán;

egyházkerületi tanügyi előadó tanácsos: Kursinszky
Kálmán;

egyházkerületi pénztáros: Kovács József;

egyházkerületi számvevő-ellenőr: Vargha László.

Az egyházmegyék részéről:

1. *a bánáti egyházmegyéből:* Zöld Mihály esperes,
Telegdi László e. m. gondnok, dr Szabolcska László
lelkészi, Szeless Gyula világi képviselő;

2. *a bihari egyházmegyéből:* Vadai Béla esperes,
Telegdi József e. m. gondnok, dr Bodnár Gábor lelkészi,
dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla világi képviselők;

3. *az érmelléki egyházmegyéből:* Végh József
esperes, Pappszász Lajos e. m. gondnok, Kalmár István
lelkészi, Szabó Zoltán lelkészi, dr Gulácsi Sándor vi-
lági képviselők;

4. *a nagybányai egyházmegyéből*: Széll György esperes, Boross Zollán e. m. gondnok, Bodnár Béla, Bogdán Lajos, Sárközi Lajos lelkészi, dr Helmeczy József, Nagy Béla, Kovássy Ákos világi képviselők;

5. *a nagykárolyi egyházmegyéből*: Havas Gyula esperes, dr Nagy Sándor e. m. gondnok, Mándi Szabó Miklós lelkészi képviselő;

6. *a nagyszalontai egyházmegyéből*: Kassay Béla esperes, Böszörményi Lajos, Bottyán Pál lelkészi, dr Sarkady Dániel, Fráter Emil világi képviselők.

A középiskolák képviselőiben:

Debreczeni István, a szatmári felső leányiskola részéről.

Az elemi iskolák képviselőiben:

Bartha István börvelyi, Kiss Lajos bihardiószegei, Seress László nagyszalontai tanítók.

I. szám. A XC-ik zsoltár eléneklése után, a közgyűlés tagjainak lelkét Püspök ur alázatos, de reménykedő és következő imádságban vezette Isten elé:

Hatalmas Isten, egyedüli kösziklánk és reménységünk! Alázatos szívvel, meghajtott fővel imádságra nyitjuk meg ajkainkat Előtted. A mindennapi életnek bennünket keményen ostromló hullámai, jövődönknek ködborította képe mindegyre jobban és közelebb vonnak Hozzád, akiben nincsen változás vagy ígértől elhanyaglás,

Megpróbáltatásunknak kálváriás útján immár tiz esztendő röpi el fejünk felett. S kifürkészhetetlen akaratodból vállainkra rakott súlyos kereszt alatt gyakorta meg megroskadoztak reszkető, fáradt térdeink, s a reménykedésnek és csalódásnak rajtunk átcsapó hideg habjai nem egyszer fölemészteni látszottak lelki és testi erőnket. De áldott legyen szentséges Neved és magasztaltassál fel minden egeknek felette, hogy a legsötétebb pillanatokban is éreztük atyai szivednek meleg dobogását és nagy hálaadással ismerjük be, hogy Szentlelkednek csodás ereje mindenkör megerősített ingadozásaink közepette.

Atyánk és Istenünk! Kisebbségi sorsunknak tragaediás útja még mindég szédítő meredélyek és alátekinthetetlen mélységek szélén vezet, s a pusztító vihar által feldult lelkek szelid nyugalma még ma is távol van a népek millióinak szívéből. Hiába akarnók elhíttetni magunkkal, hogy a vágyva-vágyott békesség ölel körül minket, az élet és tapasztalat, a Sionunk falán ütött újabb rések és ennek támogató pilléreiből: az iskolákból lehulló kitépett kövek hidegen ébresztenek föl a szomorú valóra, Bizony Uram, Rajtad kívül nincsen senkink, akire bátorsággal támaszkodhatnánk, egyedül csak Tőled kérjük és várjuk, hogy a véres katasztrófából áldott kegyelmed folytán a Mának átmentett nagy értékeinket a jövőnek megtartani tudjuk.

De megszegyenítő kishitűséggel nem kérdezzük Tőled Atyánk és Istenünk, hogy mit hoz reánk a bizonytalan holnap, amelynek esélyeit hatalmas kezében tartod! Hiszünk Benned Uram, atyáinknak tántoríthatatlan és erős hitével, s hisszük, hogy Te „a sir éjjelére élő reménység magvát ültetéd, s a mag kikel, a szirtet széthasítja, égdördülése, földrengése közt.” Magasan látható, letörölhetetlen betűkkel homlokunkra írjuk a figyelmeztető igét: imádkozzál és dolgozzál. Imádkozunk az összetört szívnek megszentelődött érzéseivel, dolgozunk a tiszta kéznek becsületes munkájával. Te pedig mennyei jó Atyánk, aki örök dicsőséggel országolsz a magasságos Egeknek fölötté, nagy kegyelmesen hajolj le most hozzánk és kötözz egybe minket, akiket ezuttal munkasorba állítottál, a szeretet és egyetértésnek lelkével, hogy elvégzett munkánk vigye elébb anyaszentegyházunknak, magyar fajunknak nehéz sorsát, mindenek felett pedig szolgálja a Te változhatatlan örök dicsőségét, a Jézus Krisztus nevében könyörgünk és kérünk. Ámen.

Imádság végeztével Főgondnok ur szólott az egyházkerülethez, lőmör vonásokban rajzolva eléjük a múlt év július havában tartott közgyűlésünk óta végbement egyházunk életét érintő eseményeket, kegyelettel emlékezett meg az elhunytakról, sajnálattal sorolta fel az eltávozottakat, szeretettel köszöntötte az új tagokat s

a királyhágómelléki református egyházkerületnek 1929 május 29-re Nagyváradra összehívott közgyűlését megnyitólnak nyilvánítja.

2. szám. Püspök ur indítványára egyházkerületi közgyűlésünk

távíratilag üdvözli a Felséges Uralkodóházat, a Régens Tanácsot és a Miniszterelnök urat, s a táviratok magyar szövegét jegyzőkönyvébe iktatja:

1. Királyhágómelléki református egyházkerületünk közgyűlése nevében hódolattal köszöntjük a magas Régenstanácsot s teljes bizalommal kérjük egyházunk, iskoláink és hiveink oltalmát.

2. Hazánk és református egyházunk békés fejlődése érdekében a Felséges Király és haza iránt hűséggel végzett munkánk atyai támogatását, Isten áldását kérjük királyunkra, a királyi házra, a magas régenstanácsra.

3. Királyhágómelléki református egyházkerületünk közgyűlése őszinte tisztelettel és bizalommal üdvözli Miniszterelnök urat és Miniszterelnök urban Öfelsége kormányát, kérve, hogy egyházunk századokon át elismert ősi alkotmányát, iskoláink zavartalan működését, vallásunk szabad gyakorlatát hathatós támogatásban részesíteni s egyházunk és iskoláink békés munkáját hazánk javára lehetővé tenni kegyeskedjék. Isten áldását kívánjuk Miniszterelnök ur, valamint egész kormánya munkásságára.

Közgyűlésünk a táviratok szövegét egyhangulag elfogadván, azoknak román nyelven való elküldését határozatilag kimondja.

3. szám. Főjegyző bejelenti, hogy közgyűlésünk megtartásához a rendőri hatóság 13,121—1929. sz. alatt hozzájárult.

Tudomásul szolgál.

4. szám. Főjegyző az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát felolvassván, jelenti, hogy távolmaradását Szabó Zoltán nagyszalontai egyházmegyei gondnok kimentette. A jelenlevő tagok számbavétele után megállapítást nyer, hogy

a közgyűlésen negyvenhárom szavazati joggal bíró tag jelent meg.

5. szám. A nagybányai egyházmegye 6—1928. sz. határozatának felterjesztése kapcsán jelenti, hogy a presbiteriumok valamennyi szavazatával egyházmegyei gondnokká választott Boros Zoltán urat 1929 november hó 9-én gondnoki székébe beiktatta.

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul a nagybányai egyházmegye jelentését és Boros Zoltán e. m. gondnok urat alkotó tagjai sorába iktatja.

6. szám. A szavazatbontó-bizottság jelenti, hogy az egyházkerületi lelkészi és világi tanácsbírói tisztségekre beadott szavazatokat Nagyváradon, 1928 november 1-ső napján felbontotta, a beadott 204—204 érvényes szavazatból

az egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra Papp József 163,

az egyházkerületi világi tanácsbiróságra Bónis Elemér 187 szavazatot, — így abszolút szótöbbséget nyervén, mindketten tanácsbírókká választottak.

Szavazatot nem küldött a bánáti egyházmegyeből: Szapárfalva, Nagyszentmiklós, a nagybányai egyházmegyeből: Patóháza, Pusztadaróc, hibás szavazatot küldtek: a bihari egyházmegyeből: Kisszántó, a nagykárolyi egyházmegyeből: Domahida, Érkörtvélyes, Gencs, amely egyházak szavazóivökön csak egy pecsétet alkalmaztak.

Egyházkerületi közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi, a megválasztottakat a hivatali eskü letételére felszólítván, Papp József és Bónis Elemér tanácsbírák az esküt leteszik, mire Püspök ur meleg szavakban üdvözli a megválasztottakat, akik részéről Papp József lelkészi tanácsbíró köszöni meg az egyházkerület bizalmát.

A szavazatot nem küldött, vagy hibásan szavazott egyházak névsorát illetékes eszpereseiknek további eljárás végett megküldi.

7. szám. Szabolcska Mihály egyházkerületi lelkészi tanácsbírói tisztéről és zsinati pótlagságáról, dr Olasz Béla és Domokos László világi tanácsbírói, Nagy Vilmos egyházkerületi lelkészi aljegyzői tisztéről, zsinati rendes tagságáról és tanügyi előadói állásáról lemond.

Egyházkerületi közgyűlésünk a legnagyobb sajnálattal értesül a lemondásokról s hálásan emlékezik meg azokról az elévülhetetlen érdemeikről, amelyeket református egyházunk büszkesége Szabolcska Mihály egyházkerületünk legválságosabb esztendei alatt szolgálataival szerzett, veszteségei közé számlálja dr Olasz Béla eltávozását, aki rövid munkásságával is nagy reményeket ébresztett kerületünkben, hasonlóképen veszteségének tekinti, hogy a régi munkakörébe visszatérő kitűnő szakembernek, Nagy Vilmosnak sok oldalu képességeit nélkülözni kénytelen, — mindhármójuk további életére Isten gazdag áldását kéri.

S az eltávozásukkal megüresedett lelkészi és világi egyházkerületi tanácsbírói, valamint lelkészi aljegyzői tisztségre, továbbá az elhunyt Bede László zsinati lelkészi pótlag és a nyugalomba vonult Bakcsy Gergely zsinati tanári pótlag helyett is, 1 zsinati tanári rendes és 1 zsinati tanári pótlag, továbbá két zsinati lelkészi pótlagságra a szavazást szeptember 1-i határidővel elrendeli, a szavazatok felbontásával az egyházkerületi közgyűlésnek Nagyváradon lakó alkotó tagjait bizza meg.

Domokos László világi tanácsbíró lemondását nem fogadja el, megkeresi a Kultuszminiszter urat, hogy a minisztertanács útján hasson oda, hogy az igazságügyi miniszter rendelete, amely a tényleg szolgáló birákat egyházi megbízatások elfogadásától eltölti, hatályon kívül helyeztessék,

amiről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

8. szám. Szilágyi Árpád székelyhidi református igazgatótanító, egyházkerületi tanítóképviselő 1929 február 23-án elhalálozván,

közgyűlésünk a hű munkás elhunytá felett benső részvételt nyilvánítja, emlékét jegyzőkönyvében megörökíti, részvétéről özvegyét jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

Az elhalálozása folytán megüresedett egyházkerületi és zsinati rendes tanítói képviselő-ségre a szavazást 1929 szept. 1-i határidővel elrendeli, a szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó alkotó tagjait bizza meg,

s erről Püspök urat értesíti.

9-a. szám. Az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerületek zsinatelőkészítése végett kiküldött bizottságai Nagyváradon 1928. október 29-én közös ülést tartván kimondták, hogy amennyiben az egyházkerületi közgyűlések nem rendelkeznek kifejezetten abban a tekintetben, vajjon az anyaggyűjtés és annak feldolgozása a közös bizottság hatáskörébe tartozik-e, ennél fogva az eddigi anyaggyűjtés megtörténte és a zsinati képviselők megválasztása és igazoltatása után megbízatásukat befejezettnek tekintik s tekintettel arra, hogy az új kultusz törvény végrehajtása tárgyában készitendő utasítás megjelenése várható, szükségesnek tartják, hogy a zsinat engedélyezése iránt a lépések haladéktalanul megtéssenek; felkérték s megbízták ezért a két egyházkerület elnökségét, közelebbről dr Makkai Sándor erdélyi püspök urat, mint a szenátus tagját, hogy a kultuszminisztériumban az iránt eljárva a zsinatnak legkésőbb az 1929. évi január hónapban leendő összehívását eszközölje ki.

Az erdélyi egyházkerületnek a zsinat összehívása tárgyában tett felterjesztésére a kultuszminiszter ur 9410. szám alatt 1929. március 14-ről a következő választ adta: „Püspök ur! Hivatkozással 1734—1929. számú iratára, mely a romániai két református egyházkerület zsinatának megtartására vonatkozik, van szerencsém értesíteni, hogy az összehívás megtörténhetik a fenti iratokban említett formaságok nélkül. Aláírások“.

Tehát a zsinat összehívása elől minden akadály elhárult s a két egyházkerület elnöksége Kolozsvárott 1929. április 9-én tartott tanácskozásán történt megállapodás értelmében a zsinatot Kolozsváron 1929. június 9-ik napjára meghívta a következő közösen kibocsájtott meghívóval:

Az Erdélyi és Királyhágómelléki Egyházkerületek Elnökségétől

Erdélyi reform. Egyházkerület 3221—1929. szám.
Királyhágómelléki Egyházkerület 1289—1929. szám.

Körlevél

az Erdélyi és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület valamennyi Hivatalosának, a Nagytiszteletű Presbitériumoknak, iskolai Hatóságoknak, a megválasztott Zsinati Atyáknak

Alólirottak, mint az Erdélyi és Királyhágómelléki Református Egyházkerületek Elnöksége, egyházkerületi Közgyűléseinktől nyert felhatalmazás és a vallás és szépművészeti Miniszter ur 9410—1929. számú engedélye alapján a romániai magyar református egyház zsinatának első ülését

1929. június hó 9-ik napjának délelőtt 10 órájára

hívjuk össze a kolozsvári belvárosi (régii Farkas-uccai) református templomba, ahol a zsinatot megelőző ünnepélyes Istentisztelet fog megtartatni.

A zsinat tárgyaló ülései a kolozsvári református kollégium disztermében fognak tartatni.

Az első ülészak fontosabb tárgyai lesznek:

1. Magalakulás.
2. Elnökség, zsinati jegyzők, zsinati gazda választása.
3. A tanácskozási szabályzat és ügyrend megállapítása.
4. Zsinati bizottságok választása.

A Kolozsvárt 1929. április hó 9-ik napján tartott elnöki tanácsból:

Ugron István, Dr Makkai Sándor, Sulyok István, Domahidy Elemér
az erdélyi egyházkerület főgondnoka. az erdélyi egyházkerület püspöke. a királyhágómelléki egyházkerület püspöke. a királyhágómelléki egyházkerület főgondnoka.

Közgyűlésünk örömmel értesül a zsinat összehívásáról s arra Isten áldását kéri.

9-b. szám. Miután a főbirósági választottbirák megbízása egyházkerületünk 37—1928. számú határozata értelmében f. évi június 30-ik napján lejár, közgyűlésünk a főbiróságba megválasztja:

rendes tagokul: Széll György esperes,
dr Nagy Sándor e. m. gondnok,

pótagokul: Végh József, Kassay Béla esperes, Pappszász Lajos, Telegdi László e. m. gondnok urakat, akiknek megbízatásuk, ha a zsinat másként nem intézkedik, 1930. június 30-ig tart.

Erről az erdélyi egyházkerületet jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

10. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk 44—1928. sz. határozatát Püspök ur foganatosítván, megkereste a Kultuszminiszter urat, hogy egyházi életünk szabadságának korlátozását a többi minisztériumokkal egyetértve teljesen kiküszöbölni s református egyházunk gyülekezési szabadságát biztosítani sziveskedjék. A kultuszminiszter 39.877—1928. sz. alatt kelt leiratában kilátásba helyezte, hogy a belügyminisztériumnál közbenjár, hogy egyházunk testületeinek törvényszerű gyűlései engedély nélkül, az illetékes hatóságoknál való előzetes bejelentés után megtarthatók legyenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk a kultuszminiszter ur leiratát azzal veszi tudomásul, hogy nem szünik meg várni és reménykedni, hogy egyházunk testületei minden fokon megnyerjék a teljes gyülekezési és tanácskozási szabadságot.

11. szám. A népjóléti miniszter ur 44.369—1928. sz. leiratában a minisztertanács határozatából a gyűjtések körül felmerült visszaélésekre tekintettel a könyöradomány gyűjtést befiltotta s Püspök urat is kérte, hogy

újabb rendelkezéséig gyűjtési engedélyt ne adjon ki.
Püspök ur a miniszteri rendeletet kihirdette.

Tudomásul szolgál.

12. szám. A magyar reformátusok konventi elnöksége 4148—1928. sz. alatt közli, hogy Csomár Béla 1903. június 26-án kelt, állítólag elveszett második lelkészképesítő bizonyítványát érvénytelennek nyilvánította. Püspök ur az értesítést 52000—1928. sz. a. megkörözte.

Tudomásul szolgál.

13. szám. Az amerikai lelkészegyesület titkára, Meleg Gyula a Református Világszövetség ezidei bostoni gyűlése alkalmából Püspök urat az amerikai egyházak meglátogatására fölkéri. A látogatások költségeit a lelkészegyesület viselné az egyes helyeken begyülemdő perselypénzből.

Közgyűlésünk ugyan tudatában van annak, hogy e látogatásból úgy egyházkerületünkre, mint amerikai református testvéreinkre nagy áldások származnának, de nehéz anyagi helyzetében a kiutazás költségeit fedezni képtelen lévén, megköszönvén a Püspök ur személyén keresztül kerületünket ért megtiszteltetést, a meghívó lelkészegyesületnek köszönetét tolmácsolja s amerikai magyar református testvéreinkre Isten áldó kegyelmét kéri.

14. szám. A pénzügyi bizottság jelenti, hogy egyházkerületi közgyűlésünk 32—1928. sz. leiratával a kolozsvári ref. theológiai fakultás javára az 1927—28. iskolai évre segélyképen megszavazott 30.000 leit az egyházkerületi pénztár kifizette. Előljárósága ezt az összeget 1929. február 27-én tartott ülése 51. számú határozatával az intézet 1927—28-ik évi fenntartási költségeihez hozzájárulásnak tekintvén, kéri egyházkerületünket, hogy a kiutalt összegem felül még 70.000 lei átutalásáról gondoskodjék, nem mint egyszersmindenkori segélyről, hanem mint ugyancsak az 1927—28-ik iskolai év fenntartási költségeihez szükséges hozzájárulásról.

Sőt a 100.000 lei hozzájárulást az 1928—29-ik iskolai évre is kéri azzal, hogy ha a királyhágómelléki egyházkerület a theologiai fakultás fenntartásához ezt az évi hozzájárulást nem vállalná, a terhet kénytelen lenne a királyhágómellékről beiratkozott theologusokra áthárítani díjaik emelésében. Eddig a két kerület hallgatói között nem tettek különbséget és ma sem tesznek, de ha a kérésüket meg nem hallgatja Királyhágómellék, kénytelenek lesznek levonni a konzekvenciákat minden vonatkozásban (legáció stb.). Utasította a gazdasági felügyelő tanárt, hogy a kérés jogosultságát számszerűleg mutassa ki, aki a 1928—29-ik tanév költségvetésének azon tételeit, amelyeknek fedezetéről a kolozsvári theol. fakultás gazdasági pénztára saját bevételeiből gondoskodik 1,083.200 leiben mutatta ki, amelyből egy hallgatóra 6.645 lei 39 bani, a királyhágómelléki 30 theologus ifjura összesen 199.361 lei esik. Ebben a kimutatásban a theol. tanárok államsegélye nem foglaltatik benne.

Egyházkerületünk elnöksége a theologiai fakultás segélyezése tárgyában a f. évi április hó 8-ik napján az erdélyi egyhker. elnökségével és theol. fak. igazgatójával megbeszélést folytatván kilátásba helyezte, hogy a theol. fakultás ugy az 1927—28, mint az 1928—29-ik tanévre 50—50.000, összesen egyszázezer lei segélyt kap egyházkerületünktől.

A theol. fakultás segélyezése tárgyában az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsának felszólítására a fakultás igazgatója és gazdasági felügyelő tanára memorandumot készített. E szerint:

1. Elkerülhetetlenül szükségesnek látják, hogy a két egyházkerület megfelelő hatóságai a kolozsvári theol. fakultás és a királyhágómelléki egyházkerület közötti viszonyt gyökeresen rendezzék, kéri az igazgatótanácsot, hogy az irányban a tárgyalásokat a theologia érdekeinek szemelőtt tartásával kegyeskedjék megindítani és levezetni.

2. A viszony rendezése során megfelelő megoldás keresendő arra nézve, hogy a theol. fakultás fenntartásának terheiből a királyhágómelléki egyházkerület is aránylagos részt vállaljon magára s így osztozzék a terhek viselésében az erdélyi testvéreinkkel, akik az intézet megalapításához, megszervezéséhez, fenntartásá-

hoz és fennmaradásához szükséges tőke és beruházások befektetésével kezdettől fogva hordozták s a mai nehéz körülmények között is hordozzák az intézet fentartásának anyagi gondjait, mindeddig kizárólag a magok erejére támaszkodva. Méltányos azonban, hogy ma, amikor az intézet hallgatóinak egy ötödét királyhágómelléki ifjak teszik, a teher viselésében a királyhágómelléki egyházkerület is részt vegyen. Ezt a hozzájárulást a királyhágómelléki ifjak lakásának és élelmezésének kérdésétől függetlenül kérjük.

3. Amennyiben a királyhágómelléki növendékek elhelyezése szükségessé teszi, az intézet jelenlegi fentartási költségeihez való hozzájáruláson kívül gondoskodni kellene az internátus nagyobb befogadóképességüvé tételéről, továbbá a növekedett pedagógiai feladatokra tekintettel esetleges új lánsszékek szervezéséről. Miután a kibővitések a királyhágómelléki ifjak érdekében szükségesek, költségeikről a királyhágómelléki kerületnek kellene gondoskodni.

4. Addig is azonban, amíg a kérdés végleges rendezést és megoldás nyer, fenntartjuk azt a kérésünket, hogy a királyhágómelléki kerület évi 100.000 lei hozzájárulást fizessen, függetlenül attól az összegtől, melyet ifjai ellátási segélyezésére fordít. Javasoljuk, hogy miután a királyhágómelléki ifjak kerületüktől aránytalanul magasabb segélyben részesülnek, mint amennyit fakultásunk az erdélyi ifjaknak nyújthat, a 100.000 lei hozzájárulási összeg esetleg épen az ellátási segélyek redukálásából megmaradó feleslegből pótolassék ki.

5. Kérjük, hogy ez az összeg, amelyet a királyhágómelléki püspökség az 1927—28. és 1928—29. tanévben felajánlott (tanévenként 50.000 lei, amelyből 1927—28-ra és 30.000 lei már kiutaltatott, fizetendő tehát még 70.000 lei) intézetünk részére a lehető leg-rövidebb idő alatt kiutaltassék. Hangsúlyozzuk, hogy ezen összeg elfogadásával csupán a folyó és a megelőző tanévre vonatkozó helyzetet tekintjük megoldottnak, ezt is csak azért, mert befejezett tények elé állítottunk, jövőre azonban fenntebb előírt feltételeink megértő elfogadását kérjük a királyhágómelléki egyházkerulettől.

Az igazgatótanács a kérdés rendezését maga is

szükségesnek látja és felhatalmazta elnökségét, hogy erre vonatkozólag a királyhágómelléki egyházkerület elnökségével a tárgyalásokat felvegye, a memorandumban foglalt kívánságokat magáévá tette s azt 3775—1929-III. sz. a. egyházkerületünknek megküldötte.

Közgyűlésünk a pénzügyi bizottság előterjesztése alapján egyházkerületünk elnökségének a kolozsvári theologiai fakultás segélyezése tárgyában tett intézkedéseit tudomásul véve, határozza hogy

I. az egyházkerületi elnökség által a kolozsvári theologiai fakultás segélyezésére az 1929. április 8-ki tárgyalások alkalmával az 1927—28. és 1928—29. tanévekre kilátásba helyezett 50—50.000, együtt egyszázezer lei segélyt szavazza meg és az 1927—28. tanév javára kifizetett 30.000 leien felül a két iskolai évre még összesen 70.000 lei segély kifizetését engedélyezze a tanulmányi segélyalap terhére.

II. Püspök ur elnöklete alatt küldjön ki egy bizottságot, melynek tagjai a kerületi lelkesi főjegyző és egyházkerületi ügyész lesznek, amely bizottság a theologiai fakultás segélyezésének kérdésében az erdélyi egyházkerület elnökségével további tárgyalásokat folytasson, amely bizottság a tárgyalások folyamán beszerzendő adatokból állapítsa meg, hogy

1. a kolozsvári theologiai fakultás részesül-e a Bethlen-főiskola vagyonának jövedelméből s ha igen, mily összegű jövedelemben részesül e címen?

2. a theologiai fakultás az intézet megalapításakor mily összegű segélyben, adományokban részesült a magyarországi négy egyházkerület területéről,

3. mibe került a theologiai fakultás felépítése, mily értéket képvisel az intézetiház ma,

4. az erdélyi egyházkerület egyházközségei milyen teherrel vannak megróva — lélekszám arányában is — a theologiai fakultás fenn-

tartásának érdekében, hogy az aránylagos hozzájárulás megállapítható legyen,

5. ha egyházkerületünk megfelelő segéllyel járulna az intézet fenntartásához, micsoda indok teszi szükségessé, hogy az intézeti ház kibővítésével, esetleges új tanszék felállításával járó költségekről is a királyhágómelléki egyházkerület gondoskodjék,

6. mennyi államsegélyt kap a theologiai fakultás és micsoda címen kapja azt?

7. bizza meg az egyházkerület kiküldöttjeit azzal is, hogy a theologiai fakultás segélyezése felett folytatandó tárgyalások során a theologus ifjak internátusi elhelyezésének kérdését az 1929—30. tanévre megoldáshoz juttassák.

15. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk 32—1928. sz. határozatával a kolozsvári theologiai fakultás internátusába el nem helyezhető ifjaink részére egy externátus létesítését nem vállalhatván, kimondotta, hogy a magán családoknál elhelyezkedett ifjakat indokolt esetekben anyagi erejéhez mérten egyenkénti segélyben részesíteni fogja. E határozatnak tudomásul vétele után a theol. fakultás igazgatósága 561—1928. sz. a. aug. 11-éről tudatta Püspök urral, hogy a fakultás a királyhágómelléki ifjak felvételénél a legnagyobb nehézség előtt fog állni abban a tekintetben, hogy általában beírhatja-e őket? A fakultás előjárósága t. i. azt a határozatot hozta, hogy kintlakó, magánházaknál elhelyezkedő hallgatókat, néhány a múlt tanévben a kintlakó növendékek között előfordult fegyelmi eset miatt nem vesz fel. Javasolja, hogy keresse meg Püspök ur a kollégium előjáróságát. Ott főiskolai hallgatók számára bentlakást rendeznek be. Amennyiben a kollégiumnak volna elég helye a királyhágómelléki theologusok befogadására, a externátus és a felügyelet kérdése csaknem teljesen megoldódna.

A Kollégium Igazgatóságával felvett tárgyalások folyamán, dr Makkai Sándor erdélyi püspök ur szives támogatásával a theol. fakultás internátusban el

nem helyezkedhetett theologus ifjaink közül 23-at a kollégium internátusába felvételnél sikerült, a kollégiumnak azzal a kikötésével, hogy a felvett hallgatóink díjáért egyházkerületünk felelősséget vállaljon.

Közgyűlésünk megnyugvással fogadja Püspök urnak theologus ifjaink internátusi elhelyezése érdekében tett intézkedéseit.

16. szám. A pénzügyi bizottság 1928. évi május hó 8-iki üléséből jkv. szám alatt jelenti, hogy az erdélyi egyházkerület Igazgatótanácsa 1929 május 2-án tartott ülése jegyzőkönyvének kivonatát 2927—1929-III. sz. a. megküldvén, megkeresi egyházkerületünket, hogy a nagyenyedi tanítóképző és a székelyudvarhelyi tanítónőképző fenntartásához, amennyiben a két képző a romániai reformáltság egyetlen képzője, járuljon hozzá; a fenntartáshoz való hozzájárulás elvét fogadja el s a részletek megállapítása, illetve előkészítése céljából a két kerület egy közös bizottságot küldjön ki.

Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzügyi bizottság javaslatának meghallgatásával kimondja, hogy mielőtt a képzőintézetek fenntartásának kérdésében elvi állást foglalna el, felvilágosítást kér az erdélyi egyházkerületről arra nézve, hogy

1. a két tanítóképző-intézetben az utóbbi öt év alatt mennyi volt a királyhágómelléki növendékek száma?

2. mi a két intézet cselekvő vagyona?

3. micsoda személyi és dologi kiadások terhelik a fenntartó kerületet?

4. s ha egyházkerületünk fenntartói terheket vállalna, micsoda fenntartói jogokat nyerne a terhek ellenértékéül?

5. a tárgyalásokra a theologiai fakultás segélyezése tárgyában kiküldött bizottságot felhatalmazza.

17. szám. Az erdélyi egyházkerület Igazgatótanácsa Kolozsvárott 1929 májusban tartott ülésében 3589—1929-

III. sz. a. kimondotta, hogy 1. A regáli missziót a két kerület közös ügyének tekinti, 2. szükségesnek látja egy közös missziói bizottság felállítását, amely foglalkozzon és javaslatot tegyen a misszió anyagi szükségének előteremtésére és a megfelelő megszervezés módjára vonatkozólag, 3. átír a testvér kerülethez, hogy a határozatunkat elvben fogadja el és a továbbiak előkészítése végett egy bizottságot küldjön ki, 4. e bizottságba a magarészéről dr Makkai Sándor püspököt, Ugron István egyházker. főgondnokot, Vásárhelyi János püspökhelyetteset, dr Imre Lajos egyházker. belm. előadót, Mester Mihály és dr Illés Gyula előadókat küldte ki.

Közgyűlésünk átérezve a regáli misszió fontos hivatását, e misszió ügyeinek rendezésére a zsinatot látja leghivatottabbnak (VIII. t. c.) azonban a kérdés előkészítésétől nem zárkózik el és a testvér egyházkerület felhívására a bizottságban a maga részéről Sulyok István püspök, Domahidy Elemér főgondnok, Csernák Béla főjegyző, dr Thúry Kálmán ügyészt és a misszió-bizottság előadóját küldi ki.

18. szám. Tárgyalta a közgyűlés a báró Baldácsy-alap ügyét.

Mivel egyházkerületi közgyűlésünk véletlenül értesült arról, hogy a tiszántuli egyházkerület még 1928 december 4. és 5. napjain tartott ülésében 540. sz. alatt hozott határozatával a báró Baldácsy-alap vagyona és jövedelem megosztása tárgyában a közvetlen tárgyalások lefolytatására bizottságot küldött ki, ez a bizottság azonban, bár csaknem hat hónap telt el a határozat meghozatala óta, összehiva máig sem lett: megkeresi a tiszántuli egyházkerület elnökségét, hogy a tárgyalás megtartására mielőbb határnapot tűzni s arról elnökségünket értesíteni méltóztassék. Közgyűlés a bizottság tagjaiul az elnökség vezetése alatt dr Thúry Kálmán, dr Harcsár Géza,

dr Nagy Sándor, dr Hadházy Kálmán urakat küldi ki azzal, hogy a tárgyalásról felveendő jegyzőkönyvet közgyűlésünk elé terjeszteni méltóztassanak.

19. szám. Olvastatott Püspök ur következő jelentése:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Előre kell bocsájtanom, hogy ez a jelentés, amely egyházkerületünk egyházközségeinek 1927. évi valláserkölcsi és anyagi helyzetét ismerteti meg, aktuálitását ma már sok tekintetben elveszítette amiatt, mert a felhasznált adatok közel másfélesztendővel ezelőtti tapasztalatnak le-sűrített eredménye. Ugy gondolom azonban, hogy ez a körülmény nem lehet indok arranzve, hogy a helyzetképet a több szempontból figyelemreméltó részletek elhagyásával, pusztán csak főbb vonásokban terjesszem elő, mert egyházkerületi közgyűlésünknek joga és kötelessége tisztán látni mindent, amiből évről évre a fejlődés és hanyatlás jelenségeit megállapíthatja. Éppen ezért minden olyan mo-zzanatot felhasználni igyekszem, mely a megalkotandó kép teljességét biztosítani látszik, hangsúlyozván egyszersmind azt is, hogy az egyházközségek mindegyike nem kellő precizitással készítette el az esperesi látogatási jegyző-könyvet, amelynek hiányait az esperesi hivatalok utólagosan már kiegészíteni, vagy pótolni nem tudták. Pedig nyilván-való, hogy egy hatalmas gépezetben nemcsak a nagy lendítőkerekek fontosak, hanem a legkisebb szögnek is megvan a maga súlyos jelentősége. Minélfogva nemcsak kívánatos, hanem elengedhetetlenül szükséges is, hogy jövőben a látogatási jegyzőkönyveknek egyetlen egy pontja, vagy kérdése se maradjon pontos és határozott feleletadás nélkül.

I.

Nem tartozom azok közé, kik a jelent a multtal összehasonlítgatva amattól csaknem mindent megtagadnak, ellenben a multa minden dicsőséget és jót ráruházni törek-szenek. Az életjelenségek mindig annak a korszaknak a felfogásával, világnézetével állanak szerves kapcsolatban,

amelyben lejátszódnak. Tehát a vallásos életjelenségek is többé-kevésbé mindig alkalmazkodnak ehez a természetes követelményhez. Éppen ezért egyházkerületünk gyülekezeteinek valláserkölcsi életét ilyen szempontból teszem vizsgálódásom tárgyává, ami egyáltalában nem jelenti azt, hogy a mulhatatlanul szükséges kritikát ne alkalmazzam ott, ahol elengedhetetlen. A gyülekezeti hitélet intenzitásának rendszerinti fokmérője: a templomlátogatás és az urvacsorával élés, relativ viszonylatban az előző évihez képest nem hanyatlott, amennyiben az egyházkerület lélekszámának közel hatvan százaléka járult az urasztalához. Nem, csökkent általánosságban a templomlátogatási szám sem de e tekintetben míg a nagykárolyi és nagybányai egyházmegyék gyülekezetei magasan kiemelkednek a többiek közül, addig az érmelléki és nagyszalotai egyházmegyékben e részben erősebb kivánalmak támaszthatók.

Bár isteniszteleteink alaki és tárgyi tekintetben a törvényes rendelkezéseknek megfelelnek, mégis úgy tetszik, mintha gyülekezeteink nagyobb része a vasárnap délutáni isteniszteleteken a Heidelbergi káté magyarázatát a bibliamagyarázattal kívánja inkább helyettesíteni. Minden vitán felülállónak tartom és magam is elfogadom János evangéliuma V. rész 39. versében foglalt következő szavakat: „Tudakozzátok az írásokat, mert azokban van örök életetek” s bizonyára ez volt annak az oka, hogy az egyházi gyakorlat a bibliamagyarázatokat a hétköznapi isteniszteletek keretébe beillesztette de sehol és soha nem mondott le és nem tette félre az 1567 február 27-iki debreceni zsinatnak azt a kánonát, mely az előbb említett szimbolikus könyvünk vasárnap délutáni isteniszteleteinken való magyarázása felől rendelkezett. Ennek mellőzését még a haladó idő szellemével sem lehet mentesíteni, mert ebben az esetben el kellene fogadnunk azt a logikai következtetést, hogy ez a szimbolikus könyvünk értékét és nagy gyakorlati jelentőségét elveszítette és alig találnánk magyarázatot elfogadhatónak arra, hogy a hollandi református egyházban miért tartja fenn magát mai napig is a Heidelbergi Káté magyarázása. Az az életszükséglet, mely a reformáció kezdetén ezt elengedhetetlenné tette, ma is fennáll, mert nagyon csekély azon gyülekezeteknek a száma, amelyek nem más hitfelekezeti polgárokkal együtt helyezkednek el

egy politikai községben, sőt sajnos, alig van gyülekezet, amelynek falai közé az újabb idők szektái be nem tolakodtak volna. Nem okatlan konzervativizmus tehát, ha a felekezeti öntudat ébrentartása és megerősítése végett ennek a szimbolikus könyvnek nagy fontosságát ma is átértjük és az egyéni akarásnak, vagy tetszésnek kiszolgáltatni nem engedjük. Talán alkalomszerű itt annak a történeti ténynek felelevenítése, hogy mikor az 1904–1907-iki magyarországi református zsinaton az új énekeskönyvet a katekizmus teljes kihagyásával mutatták be a zsinatnak, egyik ma már áldott emlékezetben élő kitűnő világi vezéremberünk, gróf Dégenfeld József akciójára határozottat el, hogy az új énekeskönyv ezzel a hiánnyal használatba nem vehető. Sőt legújabb Ágendáskönyveink is fenntartják a kátémagyarázatot, mert tudat alatt ott él mindnyájunk lelkében a gondolat, hogy korunknak éppen olyan nagy szüksége van erre, mint az elmúlt viharos századoknak. Hétköznapi istentiszteleteinken tág tér nyílik a biblia-magyarázatok tartására és csak azt nem szabad megtűrni, hogy tovább is legyen lekipásztor, aki hétköznapiokon a bibliát a templomba soha be nem viszi, mint megtörténik még ma is a bánáti egyházmegye összes gyülekezetében, valamint a többi egyházmegyéék több-kevesebb egyházközségeiben.

Minden kétségen túl van, hogy istentiszteleteink sem részben, sem egészben az egyéni akarat érvényesülésének alárendelve nem lehetnek. Az E. T. I. t. c. 104 §-nak b) pontja félreérthetetlenül kimondja, hogy „az istentisztelet alakjának és rendjének lényeges vonásokban megállapítása” egyedül a zsinat jog- és hatáskörébe tartozik. Az újabb idő azonban némely helyen mellé ment ennek a törvénynek és egyes gyülekezetek teljesen önkényesen vezetnek be új istentiszteleti alakot és rendet. Jól tudom, hogy a reformáció nem tűri meg a centrálizmust, de mégis igaz, hogy ha azt akarjuk, hogy egyházközségeinkben mindenek ékesen és szép rendben folyjanak, akkor bizonyos normák betartása elengedhetetlen. Azt is tudom, hogy sokan merevnek és változatosság hiányában nem eléggé vonzóknak találják istentiszteletünk mai lefolyását, de ha igaz volna is ez, mégis úgy gondolom, hogy mindaddig, míg az egyház egyetemének illetékes fóruma e tekintetben nem rendel-

kezik, egyetlen gyülekezetünk sem jogosult a gyakorlattól és szokástól eltérő változások megtételére. Anélkül, hogy ezzel a kérdéssel tovább foglalkozni kívánnék, a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés becses figyelmébe ajánlom, hogy abban az esetben, ha meggyőződése szerint elérkezett az idő istentiszteletünk alakjának és rendjének megváltoztatására, most — mikor éppen a zsinat küszöbén vagyunk — idevonatkozó előterjesztését megtenni méltóztassék. Addig azonban gyülekezeteink figyelmeztetendők, hogy minden önkényes változtatástól tartózkodjanak és istentiszteleteinknek több évszázados alakját és rendjét tartsák meg.

Anyaszentegyházunk jobb jövőjének az ifjuságon keresztül való előkészítésének munkája lassan-lassan, de mindinkább előrehalad. A munka intenzitásának tárgyilagos megbírálását azonban nehezítik az egyes gyülekezetekből beterjesztett hiányos adatok. Annyi azonban mégis megállapítható, hogy gyülekezeteink nagyobb részében a belmissziói munkának egy, vagy több ága is bevezetést nyert. Elismerem, hogy jóformán határszáron fekvő egyházközsegeinkben a kívülről jövő akadályok sok nehézséget okoznak, amelyek elhárítása többrendbeli kísérletezés után is teljesen lehetetlenné vált. A helyzet talán változni fog, ha zsinatunk szerencsés kézzel megtalálja azt a lehetőséget, hogy a turbuzgó és minden megmozdulásunkban — még vallásos területen is — irredentizmust kereső államhatóságok más szemmel tekintsék ezeket az állam szempontjából is nagyfontosságú egyházi munkákat, amelyeknek nincsen más célja, mint az állam és az egyház részére nemesebb gondolkodásu, erős morális érzésű polgárok nevelése. De a munka föl nem vételének olyértelmű megokolását, amint azt egyik-másik gyülekezet teszi, megengedhetetlennek tartom. A közöny nehezítheti eleinte, de legyőzhetetlen akadályt soha sem képezhet. Azért az ellenőrző, vagy számonkérő hatóságnak mindenütt, hol a belmissziói munkát ilyen indokokkal igyekeznek elhárítani, fokozott ellenőrzést kell gyakorolnia. Ha egyházkerületünk a maga részéről minden ügyben jelentékeny anyagi áldozattal igyekszik minél gazdagabb és áldásosabb eredményeket biztosítani az ifjuság belmissziói munkája részére, akkor mindenkitől joggal elvárhatja, hogy a nagy cél elérésében

támogatója legyen. Egyházkerületünk területén 176 csoportban 4930 növendék látogatta a vasárnapi iskolát. Hány egyházközségben? azt a látogatási jegyzőkönyvek nem tüntetik fel. Ifjúsági egyesületek, vagy bibliakörök 36 egyházközségben működtek 955 taggal, tehát ifjúságunknak nagy kontingense minden lelki ráhatások nélkül maradt. Ez a megállapítás még abban az esetben is helytáll, ha a 82 gyülekezetben 1895 taggal működő énekkarokat is figyelembe vesszük. Pedig ha élni akarunk, minden rendelkezésre álló energiát ki kell használnunk, főképen azt a hatalmas erőt kell mozgásba hozni, amely kihasználatlanul ott van a női lelkekben. Nőinket oda kell kérnünk arra a természetes munkamezőre, ahol gazdag tehetségekkel fölmérhetetlen egyházépítő munkát végezhetnek. Nem pusztán humánitárius célú jótékonykodó nőegyleteket óhajtunk, hanem velük és általuk annak a nagy egyházépítő feladatnak vállalását, amelytől sok tekintetben egyházunk jövője függ. Ezért kívánatos, sőt több: elkerülhetetlenül szükséges, hogy minden egyházközségünkben Nőszövetség alakíttassék, hogy így egyetemes magyar Református Nőszövetség Románia területén megszervezhető legyen.

Nagyon sok és — valljuk meg őszintén — indokolt panaszok hangzanak föl úgy a városi, mint falusi gyülekezeteinknek általános demoralizációja miatt. Ez a tapasztalati tény, amely hovatovább mindegyre megdöbbentőbb perspektivákat nyit föl a jövőt illetőleg, nem szabad, hogy érintetlenül hagyja egyházkerületi közgyűlésünket, mivel itt nemcsak református anyaszentegyházunk, hanem magyar fajunk megtartásáról is van szó. Az anyagi és lelki nyomoruságoknak egész légiója hat össze, hogy hittestvéreink életét a szószoros értelmében enerválja. Ha a belső lelki felkészültség az ellenállásra hiányzik nálunk, az összeroppanásnak holt bizonyossággal bekövetkeznie kell. A szociális és morális betegségek áradata immár nemcsak a pilléreket, de magát a fundamentumokat is komoly elpusztítással fenyegeti. E tekintetben nem egy ember, hanem sok becsületes lelkes magyar református összefogása szükséges. Lelkész és presbytérium, ki ki a maga helyén, tegye meg kötelességét. Lelkészeinknek a rendszeresen bevezetett családlátogatás, vallásos iratterjesztések kapcsán oda kell férkőzni hittestvéreink gondolkozásához, továbbá lelkészeknek

és presbytériumoknak nemcsak az egyházi épületek tartozásának gondja, hanem hitsorsosaink szociális bajai is komoly megfontolás tárgyát kell hogy képezze, mert különben azokat, akik az elnyelő örvény szélén állanak, vagy annak forgatagába kerültek, megmenteni képtelenek lesznek. Gyülekezeti életünkben szinte hiányzik a pásztori látogatás, iratterjesztésünk is elég szomorú, vérszegény képet mutat. Bajban lévő hittestvéreink nagy tömegének vergődését pedig rendszerint rideg közöny kíséri. Talán még sincsen ez jól így! Sokat tanulhatnánk e részben bizonyos polgártársainktól, akik közül, ha valamelyiknek existenciája kritikussá vált, a hittestvérek egész tömege mozdul meg és a megmentést a legmesszebbmenő áldozattal is kíséri. Nemde ez illenék hozzánk Krisztus megváltottjaihoz, mint az önös materiális magatartás?! Kívánatos azért, hogy a presbytériumok eléggé korlátolt kötelességei szélesebb területre terjesztessenek ki s a gyülekezetek tagjainak nemcsak valláserkölcsei, hanem anyagi életét is hittestvéri gondjaik közé felvegyék, hogy végre is érezze minden református ember, hogy mindannyian a Krisztus testének tagjai vagyunk, akiket szeretet és jóindulat fűz egymáshoz.

Az egyház karitatív munkája szükséges beszervezettséget még mindég nélkülözi. Feltűnő, ha elgondoljuk, hogy negyedszázaddal ezelőtt egyházi törvénykönyvünk e tekintetben már imperatív rendelkezéseket tett, a végrehajtás azonban gyülekezeteink nagyobb községében mindeddig nem következett be. Érthetetlennek tűnik ez föl főképen azért, mert az adakozás lelke eltagadhatatlanul ott él gyülekezetünk tagjaiban, akik akaratlanul is érzik, hogy a vallásos életnek az áldozatkészség egyik legszebb formája. Beszédes számok állanak e tekintetben rendelkezésünkre. A hat egyházmegyében az adakozások végösszege 2,796 574 leit tett ki. Kevesebb ugyan valamivel az előző évinél, de még mindég igen tekintélyes. Az adományozók sorából ki kell emelnem K. Hegyesi Lajost Borsról, aki harangra 30,000 leit, Türkösi Jánost Fugyvásárhelyről, aki harangra 28 724 leit, Kocsis Gábort Biharvajdáról, aki szintén harangra 42 000 leit adományozott, Lovas Dánielt Érmihályfalváról, aki a temetőri lakást 150,000 leiel felépíttette, Csöri Sándort szintén Érmihályfalváról, aki a templomi karzatot 160,000 lei költséggel elkészíttette. Mind-

ezek az adományok akaratlanul is kiváltják egyházkerületünknek hálás elismerését és köszönetét. Az elaggott szegények, valamint szegény iskolás tanulók segélyezésére egyházközségeink 622,908 leit fordítottak, külső jótékonykodásra pedig 455,720 leit adományoztak.

Felekezeti viszonyunk külső megjelenésében nyugodtnak látszik, de mégis önáltatás volna azt gondolni, mintha magasabb etikai szempontok a mai adottságunkban visszatárhathatnánk olyan törekvéseket, amelyek sorainkból egyesek hitbéli meggyőződésének megváltoztatására irányulnak. Főleg városi gyülekezeteinkben érvényesülnek azok a hatások, amelyek sokszor megtévesztés, sokszor anyagi érdekek előtérbe állításával a gyöngébb lelkektőlünk elszakítják. Így az 1927. év folyamán a reverzálisok révén 298 vegyes házasságból a születendő gyermekek vallására nézve 143 megegyezés jött létre kárunkra. Igaz ugyan, hogy a mérleg javunkra 12 többletet mutat, mert a református egyház javára 155 esetben létesült reverzális, de ez a körülmény nem nyomhatja el azt az észrevételt, hogy közönyösök és egyházunkhoz nem eléggé ragaszkodók vagyunk. Még megdöbbentőbb annak látása, hogy míg református vallásunkra 133 egyén tért át, addig az anyaszentegyházunkból kilépők száma 269 re emelkedett, vagyis ez a veszteség az előző évihez képest 100 percenttel nagyobb. Komoly memento ez lelkészeknek és világiaknak egyaránt, hogy ki-ki a maga környezetében az evangéliumhoz való hűségnek bizonyosságát adja és hivatalosak úgy, mint a nemhivatalosok kötelességeiket mindenkor tegyék meg.

II.

Egyházközségeink külső vagy anyagi élete az egyre jobban leromló gazdasági viszonyok között mindinkább nehezebbé válik. Városokban a munkaalkalmak hiánya, falvakban a mostoha időjárás el sem képzelhető méretekben növeli a pauperizmust. Ha ehhez még a különféle adózások címén fokozatosan emelkedő terheket is hozzávesszük, megérthető, hogy az egyházközségek háztartási mérlege évenként mindegyre több-több helyen a passzivitás felé halad s félünk, hogy lassanként a kényszerhelyzetben végsőkig feszített hurként gyülekezeteinknek teherviselő képessége a

szolgálatot felmondja. Pedig a létfenntartás követelményei naponként emelkedő áldozat igényléssel lépnek elő, mivel az életről lemondani nem lehet és nem szabad. Ha itt vagy ott könnyítéseket próbálnánk tenni, az enyhítés veszedelmes visszahatásokat válthat ki. Főképpen kulturális téren állunk súlyos feladatokkal szemben. Az iskolai államsegély ugyanis, melyet a kisebbségi egyházak püspökei a Magyar Párt szenátoraival és képviselőivel együtt a f. évi január hóban a Közoktatásügyi Miniszternél, valamint a Miniszterelnök urnál több rendbeli tanügyi követelményeink felsorakoztatásával memorandumban kértek, eddigelé érdemi elintézés nélkül maradt. Igérettek elhangzottak, sőt azóta is folyton olvassuk és halljuk, hogy a kormány ezekkel a nagy kérdésekkel megértően és jóindulatulag foglalkozik, Szomoru tény azonban jelenleg is az, hogy az állam súlyos és változatos közgazdasági helyzetének következtében még a minimális államsegély sem nyer folyósítást. Ennélfogva változatlan az a helyzet, hogy minden kulturális teher teljes egészében hiveink roskadozó vállain nyugszik. És immár évek hosszú sora óta a létminimumot el nem érő fizetéseken robotoló tanár- és tanítótestvéreink sorsának nem megváltoztatását, hanem csak némileg elviselhetőbbé tételét is úgy vihethénk keresztül, ha hiveinkre újabb terheket ránkánánk. Ami ellen a vezetők egyenesen tiltakoznak. Ebben a helyzetben félő, hogy ha az iskolai államsegély megadása tovább is késik, úgy tanáraink és tanítóinknak lerongyolódott ideálmusa az eredménytelen várakozás miatt teljesen elpusztul és beláthatatlan katasztrófa fenyegeti több százados kulturánkat, amit pedig az Ur Isten tőlünk fordítson el.

Egyházkerületünk gyülekezeti külső élete, törvényszerű berendezettsége általában megfelelő, de egyik másik egyházközségben mégis fordulnak elő érthetlenségek. Így Szalárdról az esperesi jelentés azt tartalmazza, hogy ott az egyházközségi közgyűlést nem alakították meg, holott a bihari egyházmegye soha se nem kért, se nem kapott felettes hatóságától engedélyt arranézve, hogy adminisztrációjából ezt a szervet kikapcsolhassa. Továbbá érthetetlen az érmelléki egyházmegye is, amely engedélyt nyert egyházkerületi közgyűlésünktől az egyházközségi közgyűlések meg nem tartására és mégis két gyülekezetben ez a törvényes szerv működik. Ugy szintén a nagyszalontai egyház-

megye, hol az esperesi jelentés szerint 20 egyházközségben mai napig is fenntartják az egyházközségi közgyűlést, míg a többiben ez hiányzik.

Egyházközségeink anyagi helyzete felől való tájékoztatás végett beiktatom, hogy gyülekezeteink kezén, mintegy 13,345.518 lei forog részint készpénzben, részint terményekben, amelyek vagy jelzálogos kölcsönként, vagy takarékpénztári betétben gyümölcsöztetnek. Az egyházközségek adóssága 3,112.310 lei. Az egyházközségek az 1926-ik évben egyházi adó címen készpénzben kivetettek 8,671.806 leit és 3468 q terményt. A zárszámadások szerint összes gyülekezeteink bevétele 28,868.028 lei 83 bani, kiadása 27,337.036 lei 40 bani, mihez képest a pénztári maradvány 1,530.992 lei 43 bani volt. Az agrártörvény végrehajtása során egyházi, lelkészi és tanítói javadalmat képező földekből kisajátítottak 1619 holdat. Ellenben az egyházaknak, lelkészeknek és tanítóknak használatba bocsátottak 2229 holdat. Természetesen ezek a számok még mindég nem tekinthetők lezártaknak, mert újabb kisajátítások szórványosan ugyan, de ma is előfordulnak. Mindenesetre kívánatos és szükséges volna egyházközségeink összes vagyónállományának megismerése, azért gondoskodnia kellene egyházkerületi közgyűlésünknek hogy a háboru előtt már bevezetett egyházközségi vagyónelvtárak vezetése újra fölvéttessék s az e célból szükséges nyomtatványokat egyházkerületünk készíttesse el. Az egyházi épületek tüzbiztosítási összege 87,303,653 leit tett ki Szó nélkül nem hagyható azonban, hogy vannak egyes egyházközségek, melyek tüzbiztosítási kötvényeknek szerződés-szerűleg megállapított időben való beváltását kellő pontossággal nem eszközlik, többszöri felhívás és figyelmeztetés után sem s ezzel az eljárással egy váratlanul bekövetkező tüzvész folytán kibeszélhetetlen kárt és romlást okozhatnak az egyházi közvagyonban.

III.

Iskolaügyeinkről külön előterjesztést mutatván be egyházkerületi közgyűlésünknek, jelentésem során a népmozgalmi adatok bemutatására térek át. Visszatekintve az előző

évi jelentéseinkben foglaltakra, főképpen egyházkerületünk összlélekszámát illetőleg a jelentések adatai szerint olyan eltolódásokat látok, amelynek magyarázatául helytálló okokat találni nem tudok. Míg 1925-ben egyházkerületünk lélekszámát 237.959, az 1926-ik évet 218.938-ban tüntettem fel, addig az 1927. évben már a lélekszám 212.145-öt tesz ki. Alig tételezhető fel, hogy normális viszonyok között ezek a különbségek bekövetkezhettek volna. Nagyobb mérvű kivándorlások tudomásom szerint nem fordultak elő, sorainkban olyan epidémikus betegségek sem pusztítottak, amelyek ezt a lehanyatlást elfogadhatóvá és valószínűvé tennék. Mindenesetre a tisztánlátást csak egy helyesen bevezetett és lefolytatott állami népszámlálás eszközölhetné, természetesen nem úgy, amint eddig történt, amikor az összes protestáns jellegű felekezeteket nem megkülönböztető jellegük szerint, hanem cumulative vették számban. Egyébként egyházkerületünk népmozgalmi képe a következőkben tüntethető fel.

a) Anyaegyházak.

Egyházmegye	Lélekszám	Szület.	Meghalt	Házasság	Konfirm.	Attért	Kitért
Bánáti	17.702	564	366	177	334	28	7
Bihari	46.960	931	828	298	345	26	105
Érmelléki	39.507	1.057	827	299	115	16	15
Nagybányai	39.645	1.089	845	335	697	21	19
Nagykárolyi	14.723	411	306	102	722	6	4
Nagyszalontai	48.090	1.053	857	299	793	36	62
Összesen:	204.744	5.105	4.029	1.510	2.606	133	269

b) Szórványok.

Egyházmegye	Lélekszám	Szület.	Meghalt	Házasság	Konfirm.	Attért	Kitért
Bánáti	3.315	—	—	—	—	—	—
Bihari	899	34	24	4	—	—	1
Érmelléki	322	20	22	4	—	—	2
Nagybányai	453	20	16	1	7	2	—
Nagykárolyi	—	5	2	—	—	—	—
Nagyszalontai	2.412	47	42	13	15	—	—
Összesen:	7.401	126	106	22	22	2	3

IV.

A múlt évi június hóban végzett püspöki látogatás folytatásaképen szeptember hó 23-án az érendrédi egyházközséget kerestem fel, hol harangszentelési ünnepség alkalmából predikáltam is. De nem kizárólag maga ez az ünnepség készítetett a gyülekezett meglátogatására, hanem az egyházközség iskolai állapotát közvetlenül is megismerni kívántam, mert az impériumváltozás után az addigi állami iskola helyet a gyülekezet felekezeti iskoláját visszaállítván, a két tanító fizetésének kiszolgáltatása világossá tette — az új tantermek átalakításával és felszerelésével járó költségek mellett — a tanítói fizetések kiszolgáltatását. Érendrédi egyházközségünknek patinás multja, mely annyi viharos századon keresztül a reformációnak hűséges letéteményese volt s a kálvinista magyar ember értelmi fölényével ma is egyik tiszteletreméltó pillére református Sionunknak, részemről különösebben is kiváltotta a közvetlenebb tapasztalatok szerzését. Meggyőződése az, hogy ha bár a változott viszonyok, különösen a jelenlegi közgazdasági nyomoruságok nem is kerülhették el ezt az egyházközségünket, de áldozatos készségének kifejtése mellett a reánézó feladatok megoldására ma is képes. Ahol olyan tekintélyes polgár akad, mint Nagy Lajos, ki az új harang előállításának költségeire rendezett gyűjtést 50 000 lei adománnyal nyitotta meg, jogos reményt táplálhatunk arra nézve, hogy az egyházközség létérdekei minden időben megtalálják a maguk embereit.

Ugyancsak ez évi szeptember hó 30-án a resicai egyházközségek által emelt bérpalotában beiktatott imaház és iskola felszentelésén jelentem meg. Ha a resicai hiltestvérek részéről, akik nagyobb részben bányamunkások, merész vállalkozásnak tekinthető az ideirányuló elhatározás, erre az utra csak azzal a bizakodó hittel lehet lépni, amely lelkészével együtt az egész gyülekezetet szinte erőn feletti, áldozatos készsége sarkalta. És azzal a minden elismerést kiváltó odaadással, melyet a bérpalota építése körül az egyházközség vezető intelligens férfiai, főleg pedig annak örökös főgondnoka: Bálint Miklós, a „Resicai Vasművek és Uradalmak Részvénytársaság”-ának igazgatója önzetlen kálvinista lélekkel kifejtettek. A bérpalota büszkén emelkedik, a munka azonban még nem nyert befejezést, mert

az építkezés anyagi terhének likvidálása további ernyedetlen kitartást és bölcs körültekintést, mindenek fölött pedig a gyülekezet tagjainak zavartalan egyetértését és békességét követeli meg, amely ebben a pillanatban megzavartnak látszik. Mi erről a helyről forró köszönetet mondhatunk és elismerésünket nyilváníthatjuk Keresztes Józsefnek, az egyházközség fáradhatatlan lelkipásztorának s vele együtt a gyülekezett minden tagjának, akik a resicai református egyházközség és magyarság jövőjének ezt a szilárd fundamentumát megvetették s a magyar szónak impozáns hajléko emeltek. De ugyanakkor kérnünk is kell mindenkit a gyülekezetben, hogy személyes torzsalkodásokon felülemelkedve, a magyar jövődőt egyetértő szívvvel és lélekkel munkálják tovább. Még csak annyit érintek itt, hogy az ünnepek keretében helyet adtak az áldásosan működő Református Nőegylet zászlójának felavatására is, ahol a zászlóanyai tisztet a Nőegylet alelnöknője, Bálint Miklósné urasszony töltötte be. Ez az egyesület csodás dolgokat művelhet ott a női lelkek útján egyházunk és magyarságunk javára és adja Isten, hogy gazdag áldás koszoruzza minden lépésüket!

Az 1928. évi február hó 24 én temesvári egyházközségünkben tartottam püspöki látogatást. A gyülekezetnek nagynevű lelkipásztora, Szabolcska Mihály a még mindig folyamatban lévő szabadsági ideje alatt végleg döntött a tekintetben, hogy ez évi július hó első napján nyugalomba lép. S kérte, hogy életének e nagy lépésénél egyházi főhatósága is legyen jelen, amikor bucsut vesz hivatól, akiknek 40 éven keresztül lelkivezéire volt s fia és utóda, dr Szabolcska László pedig leveszi válláról ezt megelőzőleg is az egyházvezetés súlyos terheit. Ez a látogatás tehát egy szomorú, de méreteiben megkapó ünnepség keretében folyt le. Elsősorban egyházkerületünkre, másodsorban magyarságunkra nézve is veszteséget jelent Szabolcska Mihálynak ugyis, mint lelkipásztornak, ugyis, mint költőnek sorainkból való eltávozása, mert senki sem vonhatja kétségbe, hogy az a nimbusz, amely Szabolcska Mihály költőpap fejét körül sugározza, ugy egyházkerületünkre, mint magyar fajunkra is tiszteletreméltó fényt vetett és eltávozásával egy ilyen nagy értékkel szegényebbek lettünk. Ha derék és nagy képességekkel megáldott fia nem lépne az

az apja nyomdokaiba, talán problematikusnak tarthatnók a temesvári nagytekintélyű egyházközségnek jövődjét. Mert a három évtizeddel ezelőtt megalakult temesvári református egyház élete elszakíthatatlanul hozzákapcsolódik Szabolcska Mihály nevéhez. Lehet, hogy e nagy név nélkül is egyházközség lett volna, de a fejlődés, megépülés és a tekintélynek azt a fokát kifelé, felekezeti viszonylatban aligha érte volna el. Egyházpolitikai szempontból tehát sok megnyugvás rejlik abban, hogy a Szabolcska név továbbra is összetartó erő és kapocs maradt, nemcsak a református gyülekezeti tagok, hanem a báráti hatalmas emporiumnak különböző vallású és fajta lakosai között. És éppen ez volt az a körülmény, ami az egész ünnepséget annyira közvetlenül színessé és meleggé tette. Talán fölösleges megjegyezni, hogy kiválóságaink megbecsülése mindenkor, de különösen kisebbségi sorsunkban sokszorosan kötelességünk. Azért a temesvári ünnepség mellett egyházkerületi közgyűlésünk sem haladhat el anélkül, hogy a bucsuzó s nem-sokára eltávozó Szabolcska Mihályt további nagyrabecsüléséről ne biztosítsa, a nyugalom napjára pedig a kegyelem Istenének továbbra is gazdag lelki és testi áldásait, hosszú életet ne imádkozzék számára.

Pár héttel ezelőtt, április hó 14 ik napján a gyantai egyházközséget kerestem fel. Alkalmat szolgáltatóit erre az a körülmény, hogy ez a lélekszámban nem nagy, de emelkedett gondolkodásban és vallásos hűségben szinte tipikus gyülekezet, a sablonos kálvinista stílustól elütő, szép templomában egy hatalmas méretű, több százezer leibe kerülő orgonát építtetett, amelyet ünnepélyes keretek között vett használatba. A kálvinista magyar élniakarásának és élnitudásának megkapó jelensége a gyantai magyarság. Idegen nemzetiségtől körülvéve, csekély terjedelmű határon erős és virágzó sziget. A község már külső megjelenésében is bizonyosság a magyar kultúra erejéről, amely a kálvisti élet és világnézetben annyi szépséggel ragyogtatja elő magát. Ha pedig a gondviselő Isten még ideális gondolkodású lelkipásztort is állít az őrtoronyba, aki határozott célkitűzésekkel és meg nem lankadó energiával hordozza a hivatás nehéz keresztjét, akkor a gyülekezet boldog jövőjéhez fűződő reménység nem szégyenül meg.

V.

Jelentésem keretében, bár a tárgysorozat külön pontjaként is felvétellett, tudomás és jóváhagyás végett előterjesztem, hogy ez év január havában, mikor a nagykárolyi egyházközség presbyteriuma Károli Gáspár bibliafordító négy- százados születési évfordulójának megünneplése tárgyában meghozott határozatát velem közölte, kérelméhez képest a nagyjelentőségű célt magamévá tevén, a további teendők irányítását, — addig is, míg idevonatkozólag közgyűlésünk intézkedik, — vállaltam. Amint a lapokból is ismeretes, az ünnepség a nagy férfiú soha el nem évülő és általunk eredményeiben kellően soha eléggé nem értékelhető reformátori működéséhez méltóan olyan keretben terveltetik, ami a nagykárolyi egyházközség határain túl messze kiemelkedik. Épen ezért tiszteletteljes nézetem szerint az ünnepséget egészében és részleteiben magának egyházkerületi közgyűlésünknek kell irányítania s a nagykárolyi presbyterium ezekben csak mintegy végrehajtó szerv szerepelhet. Ha az ünnepség terveit külső és belső méreteit közgyűlésünk áttekinteni és azokat megfelelőbb módon változtatni és kiegészíteni szükségesnek tartja, úgy a tárgysorozat rendén annak megtételére mód és alkalom nyílik. Nekem itt főképen csak azt kell hangsúlyoznom, hogy azt a nagy felelősséget, amellyel ennek az ünnepségnek megrendezése jár, ne méltóztassék csak annak az egy pár férfiúnak vállalni hagyni, akik idáig minden hivatalos megbízatás nélkül, fölkérésem folytán állottak csekély erőm támogatására. De elengedhetetlen föltétel, hogy egyházkerületünk tagjaiból bizottság küldessék ki, amely egyfelől tehetségének javát bocsássa az ügy rendelkezésére, másfelől pedig, amennyiben szükséges, álljon szembe minden kritikával, amely talán egy vagy más okból előkerülhet, mert bizonyos dolog, hogy az alig marad el.

Midőn fenti jelentésemnek szives tudomásulvételét és elfogadását tiszteletteljesen kérem, vagyok a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek.

Oradea—Nagyvárad, 1929 április 22.

alázatos szolgája:

Sulyok István,
püspök.

Közgyűlésünk Püspök ur jelentését, amely hű képét mutatja egyházkerületünk szellemi s anyagi életének és a maga szépségeivel, eszmékben gazdaságával, egyházi életünk magasságait, mélységeit bevilágító erejével a közgyűlés tagjaira jól eső hatást gyakorolt, egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja;

s kimondja, hogy a püspöki jelentés ezután közgyűlés előtt kellő időben kinyomattassék s a közgyűlés minden tagjának megküldessék;

a püspöki előterjesztések alapján határozza, hogy

1. Utasítsák az esperesek az egyházközségeket és a törvényszerű egyházlátogatáskor szigoruan ellenőrizték, hogy az egyházlátogatási jegyzőkönyv minden egyes pontjára megadják a valóságnak megfelelő választ, hogy egyetlen kérdés sem maradjon felelet nélkül s egyházkerületünk hű képét nyerhessen a gyülekezetek külső, belső életéről.

2. Örömmel jegyzi fel, hogy a nagybányai és nagykárolyi egyházmegyék gyülekezeteiben a templomlátogatók száma nagy; az érmeleki és nagyszalontai egyházmegyék gyülekezeteit pedig, amelyekben a templomlátogatók száma csekélyebb, felhívja, hogy az istentiszteleteket buzgóságosabban gyakorolják, a javulást a lelkipásztorok intenzivebb pásztori munkájából és a presbyterek jó példaadásától várja.

3. Kötelezi a lelkészeket, hogy magokat az 1567. évi debreceni zsinat végzéséhez tartván, vasárnap délutánokon kátét magyarázzanak, hogy pedig emiatt a Biblia olvasása és magyarázása rövidséget ne szenvedjen, utasítja a lelkészeket, hogy addig is, míg a zsinat e tekintetben határozná a Gelei Kánonok XLVIII. pontja szerint a hétköznapi istentiszteleteken a könyörgés után a Bibliából egy részt a nép előtt a szószékből nyilvánosan felolvassanak s egyes napokon ahhoz magyarázatot is fűzzenek.

4. Miután egyházunk kultuszának reformját kellőképen előkészítettnek s arra az időt elérkezettnek látja, megkeresi az összeülendő zsinatot, hogy a liturgia kérdését a zsinat tárgyai közzé felvenni sziveskedjék, a zsinat intézkedéséig azonban ismételten figyelmezteti az egyházközségeket, hogy liturgiális dolgokban felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyása nélkül változtatást nem tehetnek.

5. Az egyházmegyét felhívja, hogy tartásuk nyilván, hogy hány gyülekezetben folyik ifjusági munka, pásztori látogatás, iratterjesztés, szegénygondozás, hogy a széles mezőkön megindult egyházépítő és hitmélyítő munkából egyetlen gyülekezet, a gyülekezetek egyetlen hivatalosa se hiányozzék.

6. A nőszövetségek megalakítására tett kezdeményező lépéseit Püspök urnak megköszöni s felkéri az egyházmegyék idevonatkozó felterjesztéseinek tudomásul vételével, hogy a Nőszövetség gyülekezeti, egyházmegyei és egyházkerületi tagozatainak akadálytalan kiépítése céljából az erdélyi egyházkerület Nőszövetségének miniszterileg is jóváhagyott alapszabályait a királyhágómelléki egyházkerület részére is jóváhagyatni, annak megtörténteig is a tagozatok kiépítésére az előkészítő munkát minden vonalon megindíttatni sziveskedjék, kívánatosnak tartja, hogy a királyhágómelléki nőszövetség kiépítése után a két egyházkerület nőszövetsége egy közös országos református Nőszövetséggé szerveztessék.

7. Elodázhatatlannak jelenti ki egyházunk szociális munkájának megszervezését, evégett Püspök ur elnöklele alatt egy bizottságot küld ki, amelynek tagjaiul Csernák Béla főjegyzőt, Debreczeni István belmissziói előadót, Pappszász Lajos egyházmegyei gondnokot, dr Thúry Kálmán ügyészt választja meg s felhívja az egyházmegyét is, hogy legközelebbi közgyűlésükön szociális bizottságaikat szintén

alakítsák meg s egyházunk szociális munkájára vonatkozó véleményes javaslataikat egyházkerületi közgyűlésünk elé még őszi közgyűléseikből terjesszék föl.

8. A pénzügyi bizottságot utasítja, hogy a vagyonleltári ivateket megfelelő utasításokkal, készítse el és oly időben küldje szét, hogy az egyházközségek 1929. évi zárszámadásaik alapján a vagyonlellárakat 1930 március 31-ig elkészíthessék.

9. Kéri az elnökséget, hogy iskoláink részére a jogos államsegélyt kisürgetni meg ne lankadjon.

10. A kivándorolni szándékozókat a lelkipásztorok a szószékből is ilthon maradásra intsek, megértetvén velök, hogy a nagyvilágon e kívül nincsen számokra hely, áldja vagy verje őket sors keze, itt kell élniök és meghalniok.

11. Megújítja 115—1927-II. sz. rendelkezését, mely szerint az esperesek névszerint jelentsék be azokat az egyházközségeket, amelyek még mindég nem tettek eleget az E. T. I. t. c. 128—130. §-aiban és a vonatkozó szabályrendeletben előírott kötelelességeiknek, mert egyetlen gyülekezetünknek sem szabad lennie, ahol a szegényekről gondoskodás nem történik.

12. Örömmel látja, hogy Püspök ur a gyülekezetek látogatását lankadhatatlan kitarással folytatja.

13. Tudomásul veszi Püspök urnak a Károli Gáspár születése négyszázados ünnepének előkészítésére tett intézkedéseit.

14. Szeretettel üdvözli Püspök urat abból az alkalomból, hogy nagyváradi lelkészi szolgálatának negyvenedik évét betöltötte, bár a jubiláris ünnepségen az egyházkerületi Főgondnok ur az esperesi és e. m. gondnoki karral egyházkerületünk jókívánságait tolmácsolta, ez alkalmat is megragadja, hogy itt a közgyűlés-

ben kérje Püspök ur életére, további munkájára Isten áldó kegyelmét.

15. Elrendeli, hogy Püspök ur jelentése és az egyházkerület e jelentés alapján hozott határozatai minden presbyteriumban felolvassanak.

20. szám. A nagyszalontai egyházmegye 52—1928. sz. felterjesztésében hálás köszönetet mond Püspök urnak, hogy püspöki körútjában fölkereste az arad—zeréndi egyház vidéket is és így püspöki látogatásának gazdag áldásaiból a nagyszalontai egyházmegyének is juttatott, sokszor a legnehezebb helyzetben és legvigasztalanabb körülmények között is hirdette a vigasztalás és bátorítás igéjét. Püspök ur munkájára, életére Isten áldását kéri, hogy megkezdett püspöki látogatásait tovább folytathassa.

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul, hogy Püspök ur látogatásai nyomán áldás és megújulás fakad és a meglátogatott egyházakat a hálás elismerés érzete tölti el, maga részéről is kéri Istent, hogy Püspök urat fáradságos, sok lelki, és testi erőt igénylő utjain kegyelmével tovább segítse.

21. szám. Olvastatott a Károli Gáspár-féle emlék-ünnepély bizottságának Nagyváradon, 1929 április 4-én tartott ülésének jegyzőkönyve.

Ezzel kapcsolatban Főjegyző előterjeszti a nagykárolyi egyházmegye f. évi május 7-én tartott közgyűlésének 9. sz. határozatát, amely szükségesnek mondja ki, hogy a Nagykárolyban létesítendő emlékmű helyének környezete, a nagykárolyi református templom kerítése a gyűjtés útján befolyó összeg terhére hozassék rendbe, illetve ujjal cseréltessék ki.

Közgyűlésünk Püspök urnak a tervezett ünnepség előkészítése érdekében tett irányító intézkedéseit jóváhagyja, az ad hoc bizottság határozatait tudomásul véve, kimondja, hogy

1. a hála legmélyebb érzésével emlékezik meg Károli Gáspár gönci pap és kassavölgyi esperesről, aki egyházát és nemzetét a teljes Biblia magyar nyelvű fordításával ajándékozta meg, amely ajándék több mint háromszáz év óta kibeszélhetetlen áldások kufforrása, örömmel üdvözli a tervet, hogy a nagy reformátor születésének négyszázados évfordulója alkalmából jubiláris ünnepek tartassanak Nagykárolyban, a tudós bibliafordító születése helyén.

2. Az ünnepség rendezésére Püspök ur elnöklete alatt egy tizenhat tagból álló bizottságot alakít, amelybe a maga részéről négy tagot küld ki, még pedig Sulyok István püspök, Domahidy Elemér főgondnok, dr. Thúry Kálmán ügyész és Csernák Béla főjegyző urakat s fölkéri az erdélyi egyházkerületet, a nagykárolyi egyházmegyét, a nagykárolyi egyházközséget, hogy a bizottságba szintén 4—4 tagot küldjenek ki.

3. A bizottságot felhatalmazza, hogy a

a) Károli Gáspár születésének négyszázados jubileumát lehetőleg ez év szeptember első felében megrendezze, az ünnepség idejének megállapítása után, a velünk együtt élő protestáns egyházakat és a különböző országokban levő magyar református egyházakat egyenként és közvetlenül, a világ református egyházait pedig a Presbyteri Világszövetség útján az ünnepségre meghívja;

b) Károli Gáspár emlékét Nagykárolyban a templom előtt felállítandó, vagy a templom falába illesztendő emlékművel megörökítse;

c) a nagykárolyi református egyházközségnek a templomkerítésre vonatkozó kérelmét úgy intézze el, hogy a templomkerítése oly állapotba hozassék, hogy az a jóizlést ne sértse;

d) előterjesztést tegyen a zsinatnak egy Károli Gáspár református társaság alakítására,

amelynek feladata legyen úgy a Bibliának, mint egyéb építő vallásos iratoknak a romániai reformátusok között terjesztése, valamint a református vallásu tudósoknak egytáborba gyűjtése, hogy Istenadta tehetségeikkel Istennek országát a tudomány különféle mezőin is szolgálják ;

e) a kitűzött célok megvalósításához szükséges összeget gyűjtés útján szerezze be, évégett egyházkerületünk nevében kérő szóval forduljon a kebelbeli egyházközségekhez, a különböző országokban levő magyar református egyházakhoz, a gyűjtésre — amennyiben szükséges — a miniszteri engedélyt kérje ki.

4. Végül elrendeli egyházkerületi közgyűlésünk, hogy minden gyülekezetünk biblia-vasárnapot tartson, a biblia-vasárnapot minden évben megtartsa s az ez alkalmakkor befolyó perselypénzt a Károli társaság javára egyházkerületünk pénztára útján beszolgáltatassa.

22. szám. Egyházkerületi közgyűlés az egyházkerület központi (püspöki) hivatalának szervezete és tisztviselőinek szolgálati szabályzata megalkotására

Szell György, Kassay Béla, Vadai Béla esperesekből, Papszász Lajos, dr Nagy Sándor és Telegdi József egyházmegyei gondnokokból, dr Thúry Kálmán egyházker. ügyész és dr Harcsár Géza egyhker. vil. főjegyzőből álló bizottságot küld ki s felhivja az egyházkerület elnökségét, mint a bizottság elnökét, hogy a szabályzat elkészítése végett a bizottságot olyan időben méltóztassék összehívni, hogy a szabályzat a legközelebb összehívandó egyházkerületi közgyűlésen tárgyalható legyen.

23. szám. Püspök urnak azt a jelentését, hogy

a Nagy Vilmos eltávozásával az egyházkerület elnöksége tanügyi előadó tanácsossá

1928. év szeptember 1-től 1929. év augusztus hó 31-ig terjedő egy évre ideiglenes minőségben Kursinszky Kálmán nagyváradi lakos, felsőkereskedelmi iskolai tanár urat alkalmazta s részére havi egyenlő részletekben fizetendő évi 180.000 leit utalványozott, egyházkerületi közgyűlés tudomásul vette.

24. szám. A pénzügyi bizottság beterjeszti az egyházkerületi számvevő-ellenőrnek az egyházkerületi közigazgatási pénztár és különböző alapok 1928. évi számadásának megvizsgálásáról szóló következő jelentését:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Ismét egy súlyos, anyagi gondokkal erősen terhelt költségvetési év zárszámadását terjesztem a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés színe elé.

A nehéz gazdasági helyzet teljes egészében éreztette hatását az egyházközségek közigazgatási életében is. Ennek a szomorú állapotnak a következménye különösen a járulékok beszolgáltatása tekintetében nyilvánult meg.

Az elmúlt év első felében az előirt járulékok egy-negyed része sem szolgáltatott be a rendes időben s a többszöri sürgetésre az egyházközségek vezetői majdnem mindig az egyházak nehéz anyagi helyzetének feltárásával védekeztek.

Ilyen körülmények között a püspöki hivatal csak a legnagyobb erőfeszítés mellett tudta teljesíteni azokat a kötelezettségeket, amelyeknek végrehajtását az egyházkerület közgyűlése határozatilag kimondotta.

Vonatkozott ez különösen olyan esetekre, amikor késedelmet nem ismerve kellett intézkedni, hogy nagyobb bajoknak — melyek különösen egyes egyházközségek életére lettek volna kihatással — elejét vegye.

Ezért vált szükségessé annak többbizbeni kihangsúlyozása, hogy a tanulmányi segély és a kulturtaxa késedelmes beszolgáltatása, elsősorban theologusaink tanulmányainak folytatását zavarják meg, másodsorban pedig egyházközségeink iskoláinak fenntartását nehezítik meg, mind nagyobb sullyal.

Ami a jövőt illeti, e járulékok pontos befizetésének jelentőségét — úgy gondolom — felesleges bővebben kiemelnem.

A lelkészi kar kongruájának folyósítása körül nagyobb zavarok az elmúlt év folyamán nem fordultak elő. Ha volt is késedelem egy két esetben, az a központi hivatalon teljesen kívülálló okból származott. Ezt az okot pedig a lelkészi karnak azok a tagjai idézték elő, akik a globáladó és felvételi nyugtákat a pénztári hivatal sürgetésére sem szolgáltatták be pontos időben. Ennek következtében napok, sőt hetek is elteltek, amíg a már kifizetésre váró összeget módjában állt a pénztári hivatalnak felvenni és szétküldeni. Ezen — jóllehet — csekélységnek látszó, de mégis nagy horderejű kötelezettség teljesítésére ismét rá kellett mutatnom, mert ki kell jelentenem, hogy mindaddig, amíg csak egy globál-nyugta is hiányzik a státépéldány mellől, addig az állampénztár kifizetést nem teljesít és így egy lelkész késedelme miatt az egész lelkészi kar kénytelen szenvedni. A késedelmes kifizetéshez néha az is hozzájárult, hogy az állampénztár egy tételben nem rendelkezett olyan nagy összeg felett, mint amennyit a státépéldány végösszege kitett.

Az egyházkerület elnöksége ismervén több egyházközség nehéz anyagi helyzetét és tudván azt, hogy sok egyházi épület vár sürgős renoválásra, a múlt év második felében kezdeményező lépés tétellett olyan irányban, hogy nem lehetne-e az egyházközségeket hosszabb lejáratu, kedvező kamatozásu törlesztéses kölcsönökkel ellátni.

Sajnos a kerületen kívül álló okok késleltetik e nagyjelentőségü kérdés megoldását, de meg van a remény arra, hogy rövidesen ismét érdemleges tárgyalás alá kerüljön a messze kiható kölcsönművelet.

* * *

A zárszámadás lényegesebb és jelentősebb eltolódást nem foglal magában.

A közigazgatás bevétel rovatai az előirányzott tételeket megközelítették, bár ennek elérése érdekében nagy erőfeszítést kellett kifejteni.

A közigazgatás kiadás rovatai lényegesebb változást szintén nem mutatnak. Legtöbb esetben sikerült megtartani az előirányzott költségvetési keretet s ha volt is túllépés egy-némelyik számlán, ugyanakkor több számlán volt megtakarítás is.

Iratlerjesztésünk eddig még nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, mert hiszen az elmúlt év folyamán mindössze 47 egyházközség rendelt 81 ízben 34.363 lei értékű vallásos iratot és bibliát, míg magánosok részéről 8 esetben 1827 lei értékű vallásos irat megrendelés érkezett be. Természetesen így eredményt elérni nem lehetett.

Oka ennek alighanem az az általános közömbösség és talán kényelemszeretet, ami megnyilvánul az egyházközségek részéről, bár annak fontosságára külön rámutatni nem érzem magam hivatottnak. Több ízben lehetett tapasztalni, hogy az egyházközségek nem az egyházkerület központi iratlerjesztési osztályától rendelik meg szükségleteiket és így eltérnek a hozott egyházkerületi határozattól.

Rá kell mutatnom a perselypénzek beszolgáltatása közül szerzett megfigyelésre is. Hogy mást ne említsek, az elmúlt évben a nyugdíjalap javára a nagypénteki perselypénzből mindössze 14.878 lei 50 bani folyt be. Ami pedig a missziói és a sajtó vasárnapi perselypénzeket illeti, azok még ez összegnek is jóval alatta vannak.

Szükséges lenne, hogy ez irányban oly intézkedés tétessék, miszerint a lelkészi kar már a megelőző vasárnapon jelezné azt, hogy a következő urnapján a perselyek milyen nagyjelentőségű célra tétetnek ki.

Ugy a nyugdíjintézet zárszámadásáról, mint a közalap és egyházfenntartási alap állásáról külön részletes jelentés tétetett.

Ami a zárszámadás adatainak közelebbi ismertetését illeti, azokat a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

I. CSOPORT.

Alapok és iratterjesztési tőkekimutatás.

a) Alapok.

1. Kerületi iskolaalap.

Tőke állag 1927. dec. 31-én volt	2.022.— Lei
” ” 1928. ” ” ”	2.208.— ”
Emelkedés:	186.— Lei

2. Központnál kezelt egyházfenntartási alap.

Tőke állag 1927. dec. 31-én volt	92.187.75 Lei
” ” 1928. ” ” ”	93.938.75 ”
Emelkedés:	1.715.— Lei

3. Nyugdíjalap.

Tőke állag 1927. dec. 31-én volt	2.350.900.68 Lei
” ” 1928. ” ” ”	2.850.142.— ”
Emelkedés:	499.241.32 Lei

4. Közalap.

Tőke állag 1927. dec. 31-én volt	106.102.— Lei
” ” 1928. ” ” ”	185.830.50 ”
Emelkedés:	79.728.50 Lei

5. Sajtó alap.

Tőke állag 1927. dec. 31-én volt	28.003.55 Lei
” ” 1928. ” ” ”	44.979.30 ”
Emelkedés:	16.975.75 Lei

6. Rendkívüli segélyalap.

Tőke állag 1928. december hó 31-én	563.— Lei
------------------------------------	-----------

b) Iratterjesztési tőkekimutatás.

1. A tőke készpénz állaga	137,355.25 Lei
2. Kintlevőség egyházközsegeknél	7546.— ”
3. Raktárkészlet értéke	13,951.— ”
A tőke-állag 1928 december hó 31-én	158,852.25 Lei

II. CSOPORT.

Nyilvántartási számlák, fennálló követelések és kezelt letétek.

a) Nyilvántartási számlák.

1. Államsegély pénztár egyenlege 29.930 Lei. Ezen összeg további elszámolás tárgyát képezi.

2. Özvegyi segély-pénztár állaga 85.372·20 Lei. E pénztár javára a Fonciera Biztosító Társasággal meg-ejtett elszámolás alapján 50.000 Lei bevételeztetett és ezen összeg az özvegyek segélyezésére aránylagosan szét is osztatott.

3. Kulturtaxa pénztár egyenlege 239.951·50 Lei. E címen 1928 december hó 31-én 420.910 Leiel voltak hátralékban az egyházközségek, jöllehet annak beszedését a püspöki hivatal az elmúlt év folyamán több izben szorgalmazta.

4. Tanulmányi segélypénztár állaga 141.954·78 Lei. Az 1927. év folyamán befolyt összesen 190.716·58 Lei. Kifizettetett theologusok segélyezésére 170.010 Lei.

Egyidejüleg jelentem, hogy e címen az egyházközségek 100.132 Lei hátralékban vannak. Méltóztassék utasítani a fizetésben késedelmes egyházközségeket az esedékessé vált összegek azonnali beküldésére.

5. Zsinattartás költségeinek fedezetére 150.879·50 Lei áll rendelkezésre. E címen az egyházközségek még 54.596 Leiel vannak hátralékban. Minthogy az 1929. év folyamán összeülő zsinat költségei az előirányzott összeget előreláthatólag nemcsak kimerítik, hanem további áldozatkészséget követelnek, kérem méltóztassék szintén utasítani késedelemben lévő egyházközségeket, a hátralékos összegek beküldésére.

6. Naptár-letét címen nyilvántartatik 125.157 Lei. Az 1929. évi Árvaházi Képes Naptár elszámolás zárlatkor nem volt megejthető, mivel a szétküldött példányok ellenértékéből még tekintélyes kintlevőség volt.

Az egyházkerületi pénztárt megillető részesedést az 1929. év folyamán lesz elszámolva.

7. Hivatalos lap kiadási számla 16.426 Lei egyenleget tüntet fel.

Ami e nyilvántartási számla számadását illeti, azt mint különálló elszámolás teljes részletességgel külön terjesztettem be.

b) Fennálló követelések :

E címen nyilvántartatott zárlatkor 40.855 Lei, mely összeg az Árvaházi Képes Naptár nyomtatási költségének részbeni előlegezéséből, továbbá előlegből és telefon letétből származott.

c) Kezelt letétek :

E címen nyilvántartatott 46.655·67 Lei, mely összeg elszámolásra beküldött összegekből, időközben beküldött tüzdijakból, iskolai felszerelésekre befolyt összegekből származik, s így további elszámolás tárgyát képezi.

Közigazgatási pénztár.

I. Bevételek :

1. Fonciera jutaléka címen bevételeztetett 90.515 Lei. Az 1928. évi tüzdijakból a megejtett elszámolás szerint a Fonciera Biztosító Társaság ez összeget irta jóvá, melyből 50.000 L-i az özvegyi segélypénztár javára vételeztetett be.

2. Kongrua kezelésből 1% címen 137.841 Lei folyt be a múlt év folyamán.

3. Nyugdíjintézeti tőke kezeléséért 33.145 Lei vételeztett be a múlt évről.

4. 5 és 10 Leies iskolai járulék címen befolyt 41.308 Lei. Az előirányzott 63.500 Leiel szemben. Az iskolákat fenntartó egyházközségek e címen zárlatkor 18.815 Leiel tartoztak.

Méltóztassék utasítani az érdekelt egyházközségeket arra, hogy a már régen esedékessé vált hátralékokat lehetőleg mielőbb szolgáltatassák be.

5. Tankönyv és zsolttár jutalékból 54.637·50 Lei folyt be az elmúlt évről.

Jelentem, hogy a könyvbizományossal zárlatig az elszámolás megejtetett és hogy a költségvetési előirányzatban beiktatott 75.000 Lei összeget a jutalék nem érte el, részben annak tudható be, hogy a nagybetűs

zsoltár kifogyott, részben pedig, hogy némelyik osztály részére a kiadó a szükséges példányokat már nem szállíthatta a készlet kifogyása miatt.

6. Közigazgatási járulék címen a múlt évben befolyt 289.198 Lei, az előirányzott 322.000 Leiel szemben.

Jelentem, hogy részben igazolás mellett, részint pedig igazolás nélkül a következő egyházközségek nem szolgáltatták be a közigazgatási járulékot zárlatig: Dunaszentilona 2069 Lei, Karánsebes 270 Lei, Kispereg 2603 Lei, Nagyszentmiklós 203 Lei, Temesvár 2400, Bihar 3545 Lei, Kóly 1800 Lei, Dabolc 609, Józsefháza 280, Kakszentmárton 872, Mikola 1353, Szatmárudvari 468, Belényes 1193, Kisnyégerfalva 414, Borosjenő 600, Feketegyarmat 2000, Nagyzerind 2563 Lei. Összesen: 23.242 Leiel tartoznak.

Javasolom, hogy a felhozott indokok alapján méltóztassék elrendelni, hogy Dunaszentilona kivételével az esperesi hivatalok, a kintlevőségek beszedésére, sürgős intézkedés megtételével hivassanak fel. Dunaszentilona egyházközségre nézve pedig, ahol évek hosszú sora óta lelkész beállítása lehetetlen amiatt, mert az egyház cseh nyelvű, a további összes fizetés alól mentesítsék s az eddig nyilvántartott hátralékai pedig töröltessenek.

7. Jegyzőkönyvekért bevételeztetett 38.840 Lei. Nem küldték be a jegyzőkönyvek árát a következő egyházközségek: Dunaszentilona 200, Karánsebes 270, Kispereg 200, Nagyszentmiklós 200, Bihar 100, Pelbárthida 100, Érkeserü 100, Dabolc 200, Sárközujlak 200, Szatmárudvari 200, Belényes 200, Kisnyégerfalva 200, Borosjenő 200 Lei. Összesen 2370 Leiel tartoznak.

Méltóztassék utasítani az érdekelt egyházközségeket a hátralékok sürgős beküldésére, Dunaszentilona kivételével.

8. Különböző címen bevételeztetett 16.686 Lei, mely összeg részben vallástani tantervek, egyházlátogatási jegyzőkönyvek és más időszaki nyomtatványok költségeinek visszatérítéséből folyt be.

9. A központi tisztikar fizetésére a kultuszminiszter a múlt évben folyósított 382.828 leit.

Bár ezen összeg az elmúlt év költségvetésének bevételi rovatában nem szerepelt, fontosnak tartottam,

hogy zárszámadásba, mint közigazgatási bevétel, belegyen iktatva.

II. Kiadások.

a) személyi.

E címen kifizettetett összesen 815.597 leit, mely összegből állami hozzájárulás volt 382.828 lei, míg a központi pénztárt terhelte 432.769 lei a költségvetésben előirányzott 475.876 szemben.

Ezen összegek figyelembevételével 43.107 lei mutatkozik feleslegként, ami annak tudható be, hogy az elmúlt év folyamán a kultuszminiszter által folyósított drágasági segélytöbblet az 1928. évi egyházkerületi közgyűlés 27. sz. határozata alapján nem adatott ki.

Javasalom, hogy méltóztassék a 18/g—1927. sz. egyházkerületi határozat 2—3 pontjában foglaltakat ismételt revízió alá venni a tekintetben, hogy egy előre nem látott esetben miképpen kellene a tiszviselői illetményeket biztosítani.

b) dologi.

E címen a múlt év folyamán kifizettetett 266 268.59 lei, szemben az előirányzott 384.000 lei összeggel. E címen 117.731.41 leiel kevesebb fizettetett ki.

A közigazgatás bevételi főösszege ezek szerint 1.084.998.50 Lei.

Ezen összegből fordított:

1. Személyi kiadásokra	815.597.— Lei	
2. Dologi	<u>226.268.59 Lei</u>	
Kiadások főösszege:	<u>1.081.865.59 Lei</u>	<u>1.081.865.59 Lei</u>
1928. évi közigazgatási felesleg		3.132.91 Lei
Elővezetve a közigazgatási pénztár 1927. évi egyenlegét		<u>343.543,84 Lei</u>
A közigazgatási pénztár állaga:		346.676.75 Lei

Minthogy a múlt évi zárszámadás összes mellékleteit a vonatkozó adatokkal összehasonlítottam és azok

mindenben egyeznek, tisztelettel kérem Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlést, hogy a zárszámadásra vonatkozó jelentéseimet tudomásul venni, javaslataimat elfogadni és az egyházkerületi pénztárnok részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

Maradok a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek alázatos szolgája.

Oradea—Nagyvárad, 1929. január hó 1-én.

Vargha László,
egyházkerületi számvevő.

Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzügyi bizottság jelentése alapján

1. az egyházkerület közigazgatási pénztárának és a különböző alapoknak 1928. évi pénztári számadását elfogadja és jóváhagyja, Kovács József számadó-pénztárosnak a felmentést a szokásos óvások fenntartása mellett megadja.

2. megbizxa Püspök urat, hogy iskoláink fenntartását szolgáló kulturtaxával, a jövő lelkipásztorai és tanítóinak neveltetése szempontjából nagy horderejű tanulmányi segélyalap járulékaival, az egyházkerületi közigazgatási járulékokkal a jegyzőkönyvek árával hátralékos egyházközségek a hátralékos összegeket az esperesek útján haladéktalanul szedesse be, a nem fizető egyházközségekkel szemben az esperesek a törvényes lépéseket tegyék meg.

3. Dunaszentilona terhéről, tekintettel arra, hogy a cseh nyelvű gyülekezetünk lelkeszi állása évek óta üresen áll a 2069 lei közigazgatási járulékot és a 200 lei jegyzőkönyvi költséget törölje.

4. Kimondja a közgyűlés, hogy ha a zsinattartás tényleges költségeit az 1928. évre kivetett zsinattartási adó még a hátralékok befizetése után sem fedezné, a zsinattartás további költségeinek fedezésére 1930-ik évre is megszavazza a lélekszám utáni egy leies adót s felhatalmazza a Püspök urat, hogy

lényleges szükség esetén ezt az adót az egyházkerület pénztári hivatalával az egyházközségek terhére előirányoztassa.

5. Elrendeli, hogy azok a lelkészek, akik az egyházkerület pénztára ulján államsegélyt nyernek, negyedévi globális adójuk nyugtáját minden év február, május, augusztus és november hónapok 15-ik napjáig az egyházkerület pénztári hivatalába pontosan beküldjék, ha pedig valamelyik lelkész e kötelességét a püspöki hivatal felhívásától számított nyolc nap alatt sem teljesitené, felhatalmazza a Püspök urat, hogy a pénzügyi hatóságnál lépéseket legyen oly irányban, hogy a lelkészi kar kongrua kimutatásából a mulasztó lelkész kongruája kiemellessék s az államsegély a mulasztó lelkészek kongruájának hiányával is kifizettessék, hogy a késedelmes, kötelességüket nem teljesítő lelkészek miatt az egész lelkészi kar ne szenvedjen.

6. Utasítja az egyházközségeket, hogy a 66—1927. sz. egyházkerületi határozat értelmében az iratterjesztést haladéktalanul szervezzék meg, különösen a lelkészek kövessenek el mindent, hogy anyaszentegyházunk, de meg tulajdon lelkipásztori munkájok érdekében is hiveiket vallásos iratokkal lássák el; az espreseket pedig megbizza, hogy egyházlátogatósaik alkalmával a lelkészi hivatalok iratterjesztését szigorú gonddal ellenőrizzék.

7. Elrendeli, hogy a nyugdíj, sajtó és misszió jelentőségére a lelkészek a gyülekezetek figyelmét kellőképen felhívják s úgy a lelkészek, mint a presbytériumok rajta legyenek, hogy a nagypénteki, a reformáció előtti és a reformáció-vasárnapi perselypénzek az egyetemes nagy céloknak megfelelő összeget tegyenek ki.

8. Kimondja a közgyűlésünk, hogy a 18—1927. számú határozata 3. pontjának fenntartása mellett, annak kiegészítésül felhatalmazza

az egyházkerületi pénztárt, hogy abban az esetben, ha a tisztviselői államsegélyek akár ideiglenesen, akár véglegesen elmaradnának, az elmaradt államsegélyt valamelyik rendelkezésre álló alapból a tisztviselők részére folyósítsa s kérje fel Püspök urat, hogy a tisztviselői államsegélynek bármi címen elmaradása esetén közgyűlésünknek jelentést tegyen, hogy a tisztviselői állások fenntartása és a fizetések megállapítása tekintetében az egyházkerület fent hivatolt határozatát revízió alá vehesse.

25. szám. A pénzügyi bizottság beletjeszti az egyházfenntartási alapnak Szatmárott kezelt tőkéről az 1928. évi számadást, amely szerint ez alapnak Szatmáron kezelt vagyona 317.545 lei 30 bani. A számvevői jelentés csak e számadás számszerűségének helyességére vonatkozik.

Közgyűlésünk a pénzügyi bizottság előterjesztése alapján 25—1928. sz. határozatának a) pontjában foglalt rendelkezése szerint felhívja a tőke kezelőjét, dr Harcsár Géza főjegyző urat, hogy intézkedni sziveskedjék, miszerint a Szatmári Első Takarékpénztári Egyesület az ott elhelyezett 317.545 lei 30 bani tőkét és járulékait az egyházkerület központi pénztárába 1929. július 1-re befizesse. Amennyiben a pénzügyintézet ennek a felhívásnak eleget nem tenne, forduljon a Főjegyző ur további lépések megtétele végett az egyházkerület ügyészségéhez.

26. szám. A pénzügyi bizottság beletjeszti a számvevő ellenőrnek a „Reformátusok Lapja“ 1928. évi számadásának megvizsgálásáról szóló jelentését.

Közgyűlésünk a számadást a pénzügyi bizottság javaslata alapján jóváhagyja és Kovács József pénztárnoknak a felmentést a szokásos óvások fenntartása mellett megadja.

1. Elrendeli, hogy az előfizetési és hirde-

lési díjakkal hátralékosok ellen az eljárás megindíttassék.

2. Utasítja a kiadóhivatalt, hogy a hivatalos lapot a 31—1927. sz. kerületi határozat szerint azokba az egyházközségekbe, amelyekben egynél több tanítói állás tartatik fenn, két példányban küldje, még pedig egy példányt a református iskola címére.

3. Elrendeli továbbá, hogy azokban az egyházközségekben, ahova a hivatalos lap csak egy példányban jár, a tanító a lap hátsó oldalán jegyezze fel, hogy a lapot átolvasta.

27. szám. A pénzügyi bizottság beterjeszti az egyházkerületi pénztárnak az 1929. évi „Református Árvaházi Képes Naptár“ számadásának megvizsgálásáról s a tisztajövedelem felosztásáról jelentését, melyszerint az 53,667 Lei tiszta jövedelemből a nagyváradi „Loránffy Zsuzsánna Egyesület“ Árvaháznak 40,249, az egyházkerület iratterjesztésének 13,418 Lei jutott.

Közgyűlésünk, a jelentést tudomásulveszi s a naptár szerkesztését díjtalanul végző szerkesztőnek és munkatársainak elismerését nyilvánítja.

28. szám. A pénzügyi bizottság az egyházkerület 1929. évi költségvetését azzal terjeszti be, hogy közgyűlésünk a gondos mérlegelés alapján készített költségvetését minden pontjában hagyja jóvá s a 18/g—1927. sz. határozat rendelkezéseitől eltérően járuljon hozzá, hogy a munkával felhalmozott pénztárosnak fizetése, akinek 120,000 Leit kitevő összeg javadalma a városi tisztas megélhetést nem biztosítja, 140,000 Leire emeltessék, illetve kiegészítettessék s az irodai munkák elvégzésére még egy gépirónő állíttassék be, akinek fizetése évi 24,000 Leibe állíttassék be a költségvetésbe.

Dr Harcsár Géza világi főjegyző javasolja, hogy mindaddig, amíg az egyházkerület a központi tisztviselők pragmatikáját el nem készíti s jogerőre nem emeli, a 18/g—1927. sz. határozatban megszabott állapot tar-

tassék fenn s a pénztáros javadalmának emelését, továbbá az új gépirónő beállításának, illetve az e címen felvett 24.000 Leinek törlését kéri. A közgyűlés a pénzügyi bizottság előterjesztésével szemben dr Harcsár Géza indítványát 12 szóval 7 ellenében elfogadván, az egyházkerület a bemutatott költségvetést egyéb pontjaiban elfogadja s azt a következőkben állapítja meg:

A) Szükséglet:

Első csoport. Tiszteletdíjak:

1. Püspök tiszteletdíja	---	---	---	100.000	
2. Lelkeszi főjegyző tiszteletdíja				30.000	
3. Világi	"	"		6000	
4. Lelkeszi aljegyző	"	"		4000	
5. Világi	"	"		2000	
6. Kerületi ügyész	"	"		10.000	
7. Kerületi ügyvivő	"	"		32.000	
				<u>Összesen:</u>	184.000 Lei

Második csoport. Központi tisztikar:

8. A püspöki hivatal tisztikarának fizetése	---	---	---	---	624.400	624.400 Lei
---	-----	-----	-----	-----	---------	-------------

Harmadik csoport. Dologiak:

9. Napidíjak és utiköltségek	---	---	---	130.000	
10. Irodai szükségletekre	---	---	---	15.000	
11. Irodai könyvek, nyomtatványokra	---	---	---	25.000	
12. Telefon előfizetése	---	---	---	7000	
13. Fordítási díjakra	---	---	---	4000	
14. Iroda fűtés és világításra	---	---	---	24.000	
15. Helyiség bére	---	---	---	20.400	
16. Lelkeszi özvegyek segélyezése	---	---	---	50.000	
17. Jegyzőkönyvek nyomtatására [régebbi ki nem nyomtatott jegyzőkönyvekre]	---	---	---	65.000	
18. Előre nem látottakra	---	---	---	10.000	
				<u>Összesen:</u>	350.400 Lei
				<u>Kiadási főösszeg:</u>	1.158.800 Lei

B) Fedezet:

1. Fonciera jutaléka	---	---	---	90.000
2. Kongrua kezelésből 1 ^o / _o	---	---	---	138.000
3. Nyugdíjint. tőkéből 1 ^o / _o	---	---	---	33.000
4. 5 és 10 leies isk. járulék	---	---	---	50.000
5. Tankönyv és Zsolt. jutalékból	---	---	---	65.000
6. Közigazgatási járulékból	---	---	---	340.000
7. Jegyzőkönyvért	---	---	---	65.000
8. Állampénztártól	---	---	---	382.828
9. Befizetendő bírósági díjakból	---	---	---	10.000
10. Segély a kult. minisztertől	---	---	---	10.000
11. Különböző időszakos nyomtatványok költsége visszatérítése címen	---	---	---	20 000

Összesen: 1.203 828 Lei

Egybevetés:

Fedezeti rovat főösszege	---	---	1.203.828
Szükségleti rovat főösszege	---	---	1.158.800

Költségvetési felesleg: 45.028 Lei

29. szám. A Kultuszminiszter ur 16,148—1929. sz. leiratában arról értesíti a püspöki hivatalt, hogy a hivek pénz, gabona stb. szolgáltatásainak az állam közigazgatási és pénzügyi szerveinek közbejöttével való behajtásainál a lelkész helyi javadalmának értékét fogja irányadóul tekinteni.

Közgyűlésünk felir a kultuszminiszter urhoz, hogy rendeletét vonja vissza, amennyiben a hivek egyházi járandósága nem tekinthető papbérnek, mint azt közönségesen nevezni szokták. Egyházunk tagjai nemcsak a lelkészi és tanítói fizetések, hanem egyházi közszükségletek fedezetére is adóznak; amely egyházi közszükségleteknek, iskolai, valamint az egész egyházkerületet, vagy az egyház egyetemét illető tartozásoknak fedezésére kivetett törvényszerű adók behajtásához tovább is kéri közgyűlésünk az E. T. I. t. c. 5. §-ában biztosított állami támogatást.

30. szám. A Nyugdíj és Gyámintézet Végrehajót Bizottság betervezi jelentését a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nyugdíj és Gyámintézet 1928. évi zárszámadásának megvizsgálásáról:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Van szerencsém betervezni a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nyugdíj- és Gyámintézetének zárszámadását az 1928. évről.

A zárszámadás szerint a Nyugdíj- és Gyámintézet tőkeállaga 1927 december 31-én Lei 2.350,900·68 volt.

Bevételeztetett az elmúlt év folyamán:

1. Perselypénzekből	---	---	---	14,878·50	
2. Tagdíjakból	---	---	---	285,542·—	
3. Belépési járulékokból	---	---	---	58,294·40	
4. Fenntartási	..	---	---	125,622·—	
5. Tőke- és kölcsön-kamatokból				277,174·32	761,511·32
<u>Bevételi főösszeg</u>					Lei 3.112,412·—

Kiadatott az elmúlt év folyamán:

a) Személyi:

1. Nyugdíjjárulékokra	---	---	---	184,000	
2. Neveltetési segélyekre	---	---	---	24,125	
3. Temetkezési segélyekre	---	---	---	21,000	
<u>Összesen</u>					Lei 229,125

b) Dologi:

1. Nyomtatványokra	---	---	---	2,020	
2. 1% kezelési költs. a közp. javára				31,125	
<u>Kiadási főösszeg</u>					Lei 262,270 262,270

Tőke egyenleg 1928 december 31-én Lei 2.850,142
 1928. évi tőkeemelkedés Lei 499,241·32.

Az 1928 december 31-i Lei 2.850,142 tőkéből fekszik.

1. Pénzintézeteknél	---	---	---	---	1.721,139
2. Kölcsönökben	---	---	---	---	1.109,000
3. Zárlatnál készpénzben	---	---	---	---	20,003
<u>Összesen</u>					Lei 2.850,142

A zárszámadás bevételi és kiadási tételei az 1928. évre megállapított költségvetési keretet nem lépték át jelen-

tékenyen, a múlt évre előirányzott 499,748 Lei tőkeemelkedéssel szemben 499,241.32 Lei mutatkozik, vagyis 506'68 Leivel kevesebb.

A számadás tételei okmányoltattak és azok mindenben egyeznek.

*

Mindazok a nyugdíjasok és árvasegélyesek, akiknek járulékait a végrehajtó-bizottság a múlt év folyamán megállapította, járulékaikat megkapták.

Az 1928. évet terhelő, de a végrehajtó-bizottság által még meg nem állapított nyugdíjilletmény összege valószínűleg 9,000 Leit tesz ki és pedig Gyöngyössy Gyula özvegyének 1928 november 1 től 2 havi lei 2,000, Bagdi János özvegyének 1928 november 1-től 2 havi, összesen 2000 Lei s végül Papolczi Zoltán özvegyének 1928 augusztus 1-től 5 havi összesen 5,000 Lei.

Ki kell emelnem a fenntartói járulékok fizetésében késedelmes egyházközségek számadatait. E címen

50,500 Lei

hátralékos kintlevőség volt, a következő részletezés szerint:

1927. évről	lelkészi állás után tartozott	8 egyhk	Lei	4,000
" "	tanítói	" "	"	7 " " 6,500
1928. "	lelkészi	" "	"	62 " " 31,500
" "	tanítói	" "	"	10 " " 8,500

Összes hátralék Lei 50,500

A hátralékok befizetésére az egyházközségek többszörösen felszólítottak, de kevés eredménnyel.

*

Az intézet taglétszámában a következő változások fordultak elő a múlt év folyamán:

Kötelezett tagok:

Tagok száma 1927 december hó 31-én volt 195

Beiratkozott a múlt év folyamán 7

Összesen 202

Tagság megszűnt:

Elhalálozás folytán 7

Eltávozás folytán 5

Nyugdíjazás folytán 1

Összesen 13 13

Kötelezett tagok száma 1928 december 31-én 189

Jogosított tagok:

Tagok száma 1927 december 31-én 9

Beiratkozott az év folyamán 18

Összesen 27

Eltávozott az év folyamán 1

Tagok száma összesen 26

Össztaglétszám 1928 december hó 31-én 215

Kötelezett tagok közül elhaláloztak: Bagdi János anti, Bede László máramarosszigeti, Papolczi Zoltán apai, Gyöngyössy Gyula nagykolcsi, Bokross Benedek hegyközsáldobágyi, Major Gyula paptamási-i és Ujlaki Miklós géresi lelkészek.

Eltávoztak vagy kiléptek: Csokonay József szentjobbi, Gyenge János nagyváradai, Pálfi István berei, Paulik Béla nyüvedi és Veress Imre irinyi lelkészek.

Nyugdíjaztatott Rácz Lajos micskei lelkész.

Jogosított tagok közül eltávozott Nagy Vilmos volt egyhker. tanügyi előadó-tanácsos.

Nyugdíjban részesültek száma 1927 dec 31-én volt 9

" " " 1928 " " " 11

Nyugdíjasok száma emelkedett az év folyamán 2-vel

Árvasegélyben részes. száma 1927 dec. 31-én volt 10

" " " 1928 " " " 8

Árvasegélyben részes. száma csökkent az év foly. 2-vel

Temetkezési segély kifizettetett 7 esetben á 3,000 Lei.

Addig is, amíg a Főtisztelelű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés a nyugdíjjárulékok és neveltetési segélyek megváltoztatása tárgyában másképp nem határoz, van szerencsém előterjeszteni a jelenleg érvényben levő járulékok figyelembevételével az 1929. évre vonatkozó költségvetési előirányzatot a következőkben:

Bevételek:

1. Intézeti tőke évi 10% os kamata	—	—	285.000	Lei
2. 193 kötelezett tag fennt. jár. á 500	—	—	96.500	"
3. 26 jogosított " " " á 500	—	—	13.000	"
4. Nyugdíjint. tagsági díj 215×1500	—	—	328.500	"
5. Hátralékos fenntartói járulékok és hátr. %-ok	—	—	50.500	"
6. Perselypénzekből	—	—	15.000	"

Előirányzott bevétel: 788.500 Lei

Kiadások:

1. 20 özvegy nyugdija á 12.000	240.000	
2. 4 lelkész nyugdija á 12.000	48.000	
3. 15 árva segélye á 1000	15.000	
4. Temetkezési segély 5×3000	15.000	
5. Nyomtatványokra	10.000	
6. Tőke kezelésért 1 %	36.500	
	<u>364.500</u>	364.500 Lei
Előirányzott kiadás		
Remélhető tőkeemelkedés 1929 dec. 31-én:		<u>424.000 Lei</u>

Tisztelettel kérem, hogy az előterjesztett zárszámadást s annak helyességét, jelentésem adatait, a költségvetési előirányzatot tudomásul venni, pénztárnoknak a felmentvényt megadni, s végül a fenntartói járulékok befizetésére a késedelmes egyházközségeket erélyesen utasítani méltóztassék.

Nagyvárad, 1929 január hó 1-én.

Vargha László,
egyházker. számvevő.

Közgyűlésünk a Végrehajtó Bizottság javaslata alapján a Királyhágómelléki Egyházkerület Nyugdíj és Gyámintézetének 1928. évi zárszámadását elfogadja, jóváhagyja s Kovács József pénztárosnak a felmentést, a szokásos óvások fenntartása mellett megadja.

31. szám. A Nyugdíj és Gyámintézet Végrehajtó Bizottságának javaslatára

közgyűlésünk az 1928. évről áthozott maradványból az 1929. év terhére a Nyugdíjintézetből ellátmányt élvező minden özvegynek rendkívüli segély címen 3000 Leit, minden segélyt élvező árvának 1000 leit utal ki.

32. szám. A bánáti egyházmegye esperesének 1594—1928. sz. előterjesztésére a Nyugdíj és Gyámintézeti Végrehajtó Bizottság javaslata alapján

közgyűlésünk Dunaszentilona nyugdíjintézeti fenntartói járulékát törli.

33. szám. Dr Szemethy Géza egyházkerületi titkár a Nyugdíj és Gyámintézeti Végrehajtó Bizottság 1929 március 25-én hozott 15. számú végzése ellen felebbezést jelentett be.

Közgyűlésünk a felebbezést a jövő közgyűlésen tárgyalni rendeli.

34. szám. Olvastatott a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézetének alapszabálytervezete.

Közgyűlésünk a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézetének alapszabályait megállapítja, megerősíti és azt 1929 január 1-vel életbe lépteti és a jegyzőkönyv mellékleteként kinyomatja, rendeli, hogy az alapszabályszerinti tagdíjak a lelkészektől az 1928. évi II. negyedévi kongruából az I. negyedévre is levonassanak, a jogosított tagokat pedig a pénztár szólítsa fel, hogy az elmaradt tagdíjakat 1929 július 31-ig fizessék be.

35. szám. A bánáti egyházmegye felterjeszti Szabolcska Mihály temesvári lelkész nyugdíjaztatási kérését, amelyben 60.000 lei nyugdíjat kér, az egyházmegye a nyugalmabavonulási szándékot respektálni s az ezzel kapcsolatos kérést teljesíteni ajánlja.

Közgyűlésünk, tekintettel Szabolcska Mihály érdemeire, folyó évi július 1-től részére évi 60.000 lei nyugdíjat folyósít.

36. szám. A pénzügyi bizottság javasolja, hogy a közalapi és kapcsolatos missziói ügyek ellátására úgy az egyházkerület, mint minden egyházmegye missziói bizottságot alakítson.

Közgyűlésünk a missziói bizottságok megalakítását elrendeli s a missziói bizottságok hatáskörébe a közalap, valamint a missziói körök és szórványok ügyeit utalja,

az egyházkerületi missziói bizottságot az 1929—31. évekre a következőképen alakítja meg: Sulyok István püspök elnökle alatt tagjai: Széll György, Kassay Béla, Zöld Mihály esperesek, dr Nagy Sándor, Pappszász Lajos e. m. gondok, dr Thúry Kálmán ügyész, a bizottság előadója Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, az egyházmegyét felhívja, hogy missziói bizottságaik megszervezéséről egyházkerületi közgyűlésünket értesítsék.

37. szám. A pénzügyi bizottság jelenti, hogy a közalap 1928. évi zárszámadását megvizsgálta.

A közalap volt 1927 december 31-én	106.102.74	Lei
1928. évi kamat I. félév	4.769.50	Lei
1928. „ „ II. „	4.117.16	„ 8.886.66 „
Egyházközs. járuléka	85.076.10	„
„ perselypénz	18.565.—	„ 103.641.10 „
<u>Összes bevétel:</u>		218.630.50 Lei

Kifizetett:

Váradlessnek	12.800.—	Lei
Nagybocskónak	3.000.—	„
Szintének	6.000.—	„
Csomaköznek	3.000.—	„
Magyarcsékének	3.000.—	„
Bégamonostorért	2.500.—	„
Klopodiáért	2.500.—	„ 32.800.— Lei
<u>Maradvány 1928 dec. 31-én:</u>		185.830.50 Lei

A bizottság a pénztárost utasítja, hogy Nagybocskó 1928. évi segélyéből még ki nem fizetett 3.000 lelt haladéktalanul fizesse ki.

Közgyűlésünk a bizottság jelentése alapján a közalap 1928. évi számadását jóváhagyja és Kovács József egyházkerületi pénztárosnak

a felmentést a szokásos óvások fenntartása mellett megadja.

Közgyűlésünk sajnálattal vette tudomásul, hogy Püspök ur kérő levelére, melyet szórványaink érdekében az európai egyházakat segélyező szövetség genfi titkárságához intézett, válasz nem érkezett és nagy szükségben élő misszióköreink külföldi segélyben nem részesülhettek.

38. szám. A pénzügyi bizottság javaslatára egyházkerületi közgyűlésünk az 1929. évre a következő missziói segélyeket szavazza meg:

Bánáti egyházmegye:

Nagyszentmiklós-Valkány részére (Nagylak)	24.000	Lei
Karánsebes (Lugos)	10.000	„
Bégamonostor (Bunyaszekszárd)	8.000	„
Dunaszentilona (Klopodia)	6.000	„
Nagylak (egyház)	10.000	„

Bihari egyházmegye:

Váradless (agrárföld haszonbére)	3.840	„
Rév	1.000	„

Nagybányai egyházmegye:

Nagybocskó (egyház)	3.000	„
Nagybányai egyházmegye többi misszióköreire	6.000	„

Nagykárolyi egyházmegye:

Csomaköz	12.000	„
--------------------	--------	---

Nagyszalontai egyházmegye:

Magyarcséke (Belényesujlak)	6.000	„
Szinte	3.000	„

Összesen: 92.840 Lei

Közgyűlésünk a segélyeket negyedévenként utólagos részletekben folyósítja azzal a feltétellel, hogy a missziói segélyben részesülő lelkészek jelentéseiket az esperesi hivatloknak

negyedévenként kötelesek betérjeszteni, ezeknek a jelentéseknek az egyházkerülethez felérkezése vagy ha még azokat az egyházmegye közgyűlése nem tárgyalta, beérkezésüknek az esperes általi igazolás után fizethető ki a segély.

39. szám. A pénzügyi bizottság javaslatára az egyházkerületi közgyűlés megállapítja, hogy a 23—1927. számú egyházkerületi határozat értelmében a fiu- és leányegyházak a közalapi járulék alól nem menthetők fel és Kisnyégerfalva járuléka sem törölhető, ezeknek figyelembevételével az 1929. évi közalapi járulékok összege egyházmegyénként:

Egyházmegye	1928. évi hátralék Lei	1929. évi járulék Lei	Összesen Lei
Bánát	1.575.—	7.928.40	9.503.40
Bihar	946.—	18.683.60	19.629.60
Érmellék . . .	—.—	15.818.20	15.818.20
Nagybánya . .	1.040.—	16.293.—	17.333.—
Nagykároly . .	—.—	5.921.80	5.921.80
Nagyszalonta .	1.357.—	18.508.—	19.865.—
	<u>4.918.—</u>	<u>83.153.—</u>	<u>88.071.—</u>

Utasilja közgyűlésünk az egyházmegyéket, hogy a közalapi járulékok befizetésére szigorú gondjuk legyen, a hátralékok után 1928 november 1-től 10 százalék kamat szedendő, miután a missziói segély 92.840 leiben állapított meg, elvárja közgyűlésünk az egyházközségektől, hogy a közalapi pénztár bevételének emeléséhez nagyobb perselypénzek kiszolgáltatásával, adományok küldésével járuljanak hozzá.

40. szám. A bánáli egyházmegye 9—1929. számú határozatának felterjesztésével jelenti, hogy az eltávozás folytán megüresedett nagylaki lelkészi állás, amelyre Hegyi Károly nyugdíjazott lelkész hivatott meg, Püspök

ur kétizbeni közbenjárása után sem kapta meg a kultuszminisztériumtól az államsegélyt s e szerint a nagylaki lelkésznek államsegélye nincs.

Egyházkerületi közgyűlésünk sajnálattal veszi tudomásul, hogy a kultuszminister ur a nagylaki lelkészi állás részére az államsegély folyósítását beszüntette.

41. szám. A bánáti egyházmegye 9—1929. számú határozatának felterjesztésével jelenti, hogy Nagyszentmiklós lelkészi állása pályázó hiányában nem volt betölthető, az esperes a misszió gondozásával Hegyi Károly nagylaki lelkészt bizta meg.

Nagyszentmiklós lélekszáma apadóban, miért is javasolja az egyházmegye, hogy a missziói lelkészség központjává az erősebb Valkány tétessék, amelynek felekezeti iskolája is van, ahol a tanítóváltozás esetén levita volna alkalmazható, Valkány anyásítását elsőrendű egyházi érdekek jelenti ki.

Hordó József jelenlegi valkányi tanító előrehaladott korára való tekintettel Püspök urhoz intézett folyamodványában nyugdíjazását kéri s havi 3—4 ezer lei nyugdíj utalványozásáért esedezik.

A nagyszentmiklós-valkányi misszió gondozásával megbízott Hegyi Károly nagylaki lelkész missziói munkaprogramját 1929 január 29 kelettel fel is terjesztette s miután az 1928. évben teljesített missziói szolgálatai alkalmával felmerült 600 lei költséget Püspök ur a nagyszentmiklós-valkányi missziói 1928. évi közalapi segélyének terhére kiutalta, kéri, hogy 1929. év első negyedében felmerült költsége 5490 lei összegben ugyancsak a missziói segély terhére kiutaltassék.

1. Egyházkerületi közgyűlésünk sajnálattal értesül, hogy Nagyszentmiklóson a reformátusok lélekszáma apadóban s lelkészi állásra pályázó sem akadt, éppen ezért hozzájárul, hogy a misszió központja az erősebb Valkányba helyeztessék át és Valkányt az egyházmegye javaslatára anyaegyháznak elismeri.

2. Az állami tanügyi hatóságok által nyu-

galomba vonulásra felszólított Hordó József valkányi tanítónak nyugdíjat biztosítani nem tud, hanem utasítja, hogy állami hatóságoknál kérje nyugdíjaztatását, kérésének elutasítása esetén folyamodjon jogorvoslatért a legfelsőbb állami bírósághoz, ha kérése ott is elutasítatik, tanítói állásáról való lemondása esetén gondoskodni fog arról, hogy valamelyik pénztár terhére valamelyes kegydíjat nyerhessen.

3. Hegyi Károly nagylaki lelkésznek a nagyszentmiklós-valkány misszió gondozásáért, szabályszerű jelentéseinek beérkezése után igazolt költségeit Püspök ur a misszió segélyezésére megszavazott 24,000 Lei terhére az 1929. év január 1-ső napjától kezdve, negyedévenként utalja ki.

4. A bánáti Esperest pedig felhívja, hogy a nagyszentmiklós-valkányi misszió gondozásának tüzetes tervét a megbízott lelkésszel haladéktalanul készíttesse el és terjessze fel.

42. szám. A bánáti egyházmegye 25—1929. sz. határozatával felterjeszti Nagyszentmiklós kérését, hogy imaházának és paplakának javítására s költségvetési hiányainak pótlására utaltassék ki részére az az összeg, amely a nagyszentmiklós-valkány missziói lelkész segélyéből az 1928. évben lelkész nem létében ki nem utaltatott. Az egyházmegye kérését indokoltnak találja.

Közgyűlésünk tekintettel arra, hogy a közalapi missziói segély a nagyszentmiklói lelkészi állás segélyezésére adatott, az egyházközség kérését nem teljesítheti.

43. szám. Közgyűlésünk Csávos segély kérését az iskolai segélyek során bírálja el.

44. szám. Karánsebesről a lelkész 1927. évben más egyházközségbe választván el, ennek a missziói lelkésztségnek gondozásával az esperesi hivatal Szombati Szabó István lugosi lelkészt bizta meg, aki a karánse-

besi egyházközségben és a hozzá tartozó szórványokban (Ruskica, Szákul, Ruszkabánya) teljesített missziói munkáról jelentését beterjeszti. A bánáti esperesi hivatal a jelentés egy példányát egyházkerületünknek is megküldötte.

Közgyűlésünk megnyugvással értesül a karánsebesi missziói munkáról,

a bánáti egyházmegye esperesi hivatalát felhívja, hogy az esperes missziói körök jelentéseit az egyházmegye misszió bizottságával tárgyalassa le és a jelentéseket a bizottság észrevételével terjessze fel.

45. szám. A Radna-lippai egyházközség presbyteriuma 1929 március 24-iki gyűléséből avval a kérésrel fordul az egyházkerülethez, hogy a lelkeszi javadalom biztosítására missziói segély folyósítassék részére, amennyiben a jelenlegi lelkesz eselleges eltávozásával az egyházat a megszűnés veszedelme fenyegeti. A bánáti egyházmegye 24—1929. sz. határozatával Radna-lippát missziói segélyre ajánlja.

Közgyűlésünk Radna-lippa kérését azzal teszi le a bánáti egyházmegyéhez, hogy azt a missziói bizottsággal tárgyalassa le és segélyezést illetőleg számszerű javaslatot tegyen.

46. szám. Bégamonostor lelkeszi állása, mióta onnét a lelkesz más egyházközségbe eltávozott, betöltetlen, az esperesi hivatal a bégamonostori misszió gondozásával Tökés Gyula bunyaszekszárdi lévítát biztameg, akinek missziói munkájáról adott jelentését az egyházmegye közgyűlése 10—1929. sz. határozatával felterjeszti.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

47. szám. A bánáti egyházmegye 13—1929. sz. határozatával javasolja, hogy a bánáti egyházmegyében Temesvár és Karánsebes központtal egy missziói lelkeszi állás szerveztessék, kilátásba helyezi, hogy a

missziói terület pontos lélekszámáról, beosztásáról és anyagi támogatásáról a legrövidebb időn belül tájékoztató kimutatást készít.

Egyházkerületi közgyűlésünk a bánáti egyházmegye felterjesztését tudomásul veszi. Jelenlétét még ez évi őszi egyházmegyei közgyűléséből elvárja.

48. szám. A bihari egyházmegye 24—1929. sz. határozatával felterjeszti a bihari egyházmegyében missziói munkával is foglalkozó lelkészek jelentéseit, kimutatásait. Összefoglaló kimutatást nem csatol, a jelentéseket az egyházmegye missziói bizottsága nem tárgyalta le.

Közgyűlésünk utasítja az egyházmegyei közgyűléseket, hogy missziói bizottságaik útján készítsék el egyházmegyéjük missziói köreinek pontos kimutatását, megjelölve a missziói körök központját és a hozzája tartozó szórványokat; mutassák ki hiteles adatok alapján úgy a központ, mint az egyes szórványok lélekszámát, a missziói körök anyagi erejét; tüntessék fel, hogy mivel járul hozzá, vagy tud hozzájárulni a missziói kör, a missziói lelkész javadalomhoz, mi lenne a körök hozzájárulásán túl a tényleges szükséglet; micsoda egyéb szükségletek jelentkeznek a missziói kör területén. A missziói körök lelkészei jelentéseiben állandóan hü képet rajzolnak a missziói kör általános helyzetéről, terjessék fel a népmozgalmi, vagyoni, hitéleti, lelkész tevékenységére vonatkozó adatokat, missziói útjaikat, iratterjesztésük eredményét, hogy jelentéseik alapján az egyházmegyei missziói bizottságok összeállíthassák az egyházmegye évi missziói jelentését, melynek egy példánya egyházkerületünkhöz felterjesztendő.

49. szám. A bihari egyházmegye 66—1928. sz. határozatának felterjesztésével jelenti, hogy az alsó és

felsődernai szórványokat a hozzájuk legközelebb eső pusztalujlaki anyaegyházhoz csatolta s kötelezte a lelkészt, hogy a szórványokat gondozza, kimondotta, hogy a gondozással felmerült költségeket a szórványok kötelesek fedezni a 24—1929. sz. határozatával pedig, miután a szórványok lakói a költségeket fedezni nem tudják, a lelkész részére a nagylótfalui alap egy évi kamatát utalta ki segélyképen, egyházkerületünktől e missziói állandó segélyezését kéri.

Közgyűlésünk megnyugvással értesül arról, hogy a bihari egyházmegye a tatarosi-dernai missziói kör lelkészi gondozásáról intézkedett s utasítja a missziói bizottságot, hogy a kör segélyezését, illetőleg javaslatát a legközelebbi közgyűlésünk elé terjessze.

50. szám. A nagybányai ref. egyházmegye a missziói körök 1928. évi állapotáról és működéséről jelentését és javaslatait a következőkben terjeszti egyházkerületi közgyűlésünk elé:

I. Avasujvárosi missziói kör: Körlelkész: Széll György avasujvárosi lelkész. Működési köre a központon kívül kiterjed: Avasfelsőfalu fiókegyház, Rózsapallag, Ráksa, Kányháza, Bikszád, Terep, Tartolc, Komorzán, Ujfalu, Lekence, Bujánháza, Mózesfalu és Turvékonya szórványokra. Fiókegyházban 120, szórványokban 45, összesen 165 a reformátusok száma. Legtávolabbi szórvány a központtól 13 km. Körlelkész missziói útjában istentiszteletet tartott 4 alkalommal, úrvacsorát osztott 3-szor, temetett egy alkalommal. Más lelkészek szolgálatát kérve rendes istentisztelet tartatott együtt 10—12 alkalommal. Missziói egyház tőkepénze 18,989 Lei. Bevétele 25,360 Lei, kiadása 3349 Lei, maradványa 22,011 lei. Egy évi befolyt egyházi adó 6600 Lei. Kegyes adományok összege 4147 Lei. Ezenkívül imaházra adomány 27,500 Lei. Vagyona 41,919 Lei, ezenkívül 13,900 korona hadikölcsön. Adóssága 4000 Kor. tőkesegély. Adományok: özv. Szentiványi Gyuláné Bikszád: egy kék bársony, arannyal himzett urasztali terítőt, Kriszten Ernőné György Erzsébet egy urasztali kehely alá terítőt.

II. *Erdői missziói kör*: Körlelkész: Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész. Működési köre kiterjed Erdőd leányegyház, Erdődhegy, Cserhát, Madarász, Szokond, Oláhgyűrűs, Oláhmeddes és Sóspuszta szórványokra. Leányegyházban 201, szórványokban 44, összesen 245 a lélekszám. Erdőd leányegyház a központtól 8 km., Sóspuszta 14 km.-re fekszik. Körlelkész missziói útjában istentiszteletet tartott 12-szer, keresztelt 6, esketett 3, temetett 4, urvacsorát osztott 5 alkalommal. Kiosztott 3 bibliát, 12 énekeskönyvet, 8 vallástant, 14 egyéb hit-erősítő olvasmányt, összesen 2000 Lei értékben, melyből visszatérítetett 1900 Lei. Kiszállási költség 492 Lei. Bevétele 11,137 Lei, Kiadás 4404 Lei, Maradvány 6733 Lei, Adomány 5401 Lei, Egy évre kivetett egyházi adó 1800 Lei. Van iskolája. Adóssága nincs! Körlelkész általános jelentésében fájdalmasan mulat reá, hogy missziói körzetében hivei számbelileg erősen fogynak. Ezzel szemben megnyugtatóan szolgál, hogy nagyszerű és felemelő jeleivel találkozunk a lélekbeli gyarapodásnak. Beszélő bizonyosság emellett az erdői leányegyház azon elhatározása, amely a dicső múlt példáján lelkesülve, Isten dicsőségére templomot akar emlékként felépíteni a jövőnek. A buzgólkodók közül külön kiemeli Pásztorné Halamka Mária, dr Nagy Sándor erdői főgondnok és Vass Endre erdőfőmérnököt, kiknek lelkes indíttatásuk eredményezte a nemes célu és áldott tervű munkát. Kéri, hogy az erdői templom akciót egyházi hatóságaink odaadó és hathatós támogatásban részesítsék, az anyagi segílyt a missziói kör gondozására fel-emeljék, s ajándékozás címen minél bővebb számmal küldjenek tractátusokat.

III. *Felsőbányai missziói kör*: Körlelkész: Nagy Lajos felsőbányai lelkész. Működési köre: Kapnikbánya fiókegyházra és 15 szórványra terjed ki. A fiókegyházban 18, szórványokban 13, összesen 31 a református hivek száma. Körlelkész istentiszteletet tartott egy alkalommal, ugyanakkor urvacsorát is osztott, temetett egyszer. Kiosztott 2 bibliát, 1 vallástant, 5 drb. vallásos tárgyú olvasmányt. Tőkepénz 1551 Lei, Adomány 305 Lei, Kiszállási költsége 520 Lei, Vagyon 1551 Lei. Körlelkész általános jelentésében sajnálattal vázolja, hogy

a gondozása alatt álló fiókegyház és szórványok az anyaegyháztól nagy távolságra fekszenek, a járhatatlan utak miatt többször lehetetlen a közlekedés és drága a fuvarkölttség.

IV. *Nagybányai missziói kör*: Körlelkész: Szaplonczay Bertalan nagybányai lelkész. Működési köre: Erdőszáda leányegyház és Alsófernezely fiókegyházra terjed ki. Amaz 23 km.-re fekszik központtól 54 ref. lélekkel. Erdőszádán istentiszteletet tartott urvacsorosztással 4 ízben. Alsófernezelyen szolgálatot nem teljesített, mivel a kincstár az istentiszteletre eddig átadott helyet tovább nem engedi át. Kiosztott 110 drb vallásos tárgy olvasmányt 570 Lei értékben, melyből megtérült 250, Tökepénze 11,515, Bevétele 10,818, Kiadása 10,271, Maradványa 547, Perselypénz 367, Kegyes adomány 3147, Egy évre kivetett egyházi adó 4650, Kiszállási költtség 769, Erre fedezet az egyházmegyétől 625, nagybányai sajtóalaptól 144 Lei.

V. *Szamoskrassói missziói kör*: Körlelkész: Oláh Sándor szamoskrassói lelkész. Működési köre kiterjed: Alsóhomoród, Alsóhuta, Barlafalu, Borválaszút, Bükk-szoldobágy, Felsőhomoród, Ivácskó, Középhomoród, Mogyorós, Pácafalu, Papbikó, Résztelek, Szamosborhid, Szamoslippó, Szamosveresmart, Szelestyehuta és Szinfalu szórványokra, melyek központtól 3—16 km. távolságra fekszenek. Körlelkész 5 alkalommal tett szórványaiban látogatást, mikor bibliát olvasott, magyarázott, imádkozott, predikált és keresztelt 1—1 alkalommal. A szórványokban 59 ref. lélek lakik, kiket úgy a látogatások alkalmával, mint nagy ünnepeken az anyaegyházban való megjelenésük alkalmával buzdított fajukhoz és egyházukhoz való ragaszkodásra. Kiosztott 10 drb vallásos iratot, mely a kerülettől érkezett. Kiszállási költsége 650 Lei volt, ami megtérült az egyházmegyétől.

Sajnálattal állapítja meg, hogy a *nagybocskói missziói körből* ez évben sem érkezett jelentés, midőn ennek azonnali beadására körlelkészt felhívta, egyben arra is elkötelezte, őt, hogy székhelyére Nagybocskóra menjen lakni, mivel már nem állanak fenn azok az okok és körülmények, melyek indokoltá tennék Máramarosszigeten való lakását.

A jelentéssel kapcsolatban javasolja, hogy egyházkerületi közgyűlésünk a nagybányai misszói köröknek egyenként legalább 1500—2000 Lei segélyt folyósítson, az iratterjesztés intenzívebbé tétele céljából minél több Bibliát, énekeskönyvet és vallásos iratot juttasson ingyen kiosztás végett szórványokon lakó hiveink számára. A nagybocskói kör jelentése mind a két évről hiányzik.

Egyházkerületi közgyűlésünk a felterjesztett adatokból örömmel látja a nagybányai egyházmegyében folyó missziói munkát és a szabályszerű jelentéseket jegyzőkönyvében közzéteszi.

A segélyezésre vonatkozólag már 38—1929. sz. alatt határozott.

51. szám. Aranyosmeggyes presbiteriuma kéri, hogy az egyházukhoz tartozó szórványokban lakó 41 család lelkigondozására Aranyosmeggyes székhellyel egy missziói s. lelkészi állás szerveztessék. A nagybányai egyházmegye 62—1929. sz. határozatával az indokolt kérelmet pártolólágg terjeszti fel.

Közgyűlésünk a kérelmet fedezet hiányában nem teljesítheti.

52. szám. A nagytarnai ref. egyház, miután a megüresedett lelkészi állásra meghirdetett pályázat meddő maradt, kéri, hogy lelkészi állását levitával tölthesse be, egyúttal kéri, hogy a kerület segélyben is részesítse. A nagybányai egyházmegye tekintettel arra a rendeletre, amely kicsiny egyházunkat lelkész hiánya miatt fenyegeti, a kérést 29—1929. sz. határozatával pártolólágg terjeszti fel.

Közgyűlésünk az egyházmegye javaslatára megengedi, hogy a nagytarnai lelkészi állás levitával töltsék be; az egyház segélyezésére nézve csak akkor hozhat határozatot, ha az egyházmegye közgyűlése az anyagi támogatás mérvére számszerű javaslatot tesz.

53. szám. A nagybocskói missziói egyházközség kéri, hogy amennyiben beomlott menyezetű templomának kijavítására nincs elegendő anyagi ereje, különben is a hivek számának lepadása következtében az istentiszteleteket a lelkész javadalmát képező épület egy szobájában tartják, az egyházkerület által a templomrenoválásra adott 6000 Leit a másik épület rendb hozatalára fordíthassa. A nagybányai egyházmegye közgyűlése a kérelmet 27—1929. sz. határozatával pártolólag terjeszti fel, hogy az istentisztelet tartására igénybe vett épület a további romlástól megmenthető legyen.

Közgyűlésünk a nagybocskói egyház kérését teljesíti.

54. szám. A nagybányai egyházmegye 14—1929. sz. határozatában megállapítván, hogy a nagybocskói missziói lelkész sem 1927, sem 1928-ról sem küldött jelentést, sőt székhelyén sem lakik, utasította Takács Lajos missziói lelkészt, hogy haladéktalanul Nagybocskóra menjen lakni, mert azok az okok, amelyek Máramarosszigetre költözését tették indokolttá, már nem állanak fenn. Az egyházmegye határozata ellen Takács Lajos felebbezett.

Közgyűlésünk Takács Lajos nagybocskói missziói lelkészt felebbezésével elutasítja s rendel, hogy haladéktalanul költözzék vissza missziói lakhelyére s mulasztásait pótolva a szórványokban szétszórva élő hiveinket intenzív lelkigondozás alá vegye.

55. szám. A csomaközi presbyterium kéri, hogy a lelkészi javadalom biztosítására egyházkerületünk évi 36,000 Lei segélyt szavazzon meg. A nagykárolyi egyházmegye a kérelmet 17—1929. sz. határozatával pártolólag terjeszti fel, tekintettel Csomaköz csekély lélekszámára, nagy szegénységére, amennyiben 88 hold földjét kisajátították, amelyért csekély 3100 Lei kényszerbérleti összeget kap évente, — a koldussá tétel maga után vonja az egyházközség megsemmisítését.

Közgyűlésünk jól ismeri Csomaköz számoru helyzetét, a lelkészi javadalom biztosítására megszavazott évi 12,000 Lei-nél nagyobb segélyt ezidőszerint a legnagyobb sajnálatára sem adhat, mert a közalap évi jövedelméből több nem telik.

56. szám. A nagyszalontai egyházmegye 11—1929. sz. egyházmegyei határozatával felterjeszti a borosjenői missziói kör jelentését, ahol 1928 augusztus 1 óta Liskay Kálmán s. lelkész végzi a teendőket.

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul, hogy a borosjenői körzetben szétszórtságban élő hiveink között buzgó missziói tevékenység folyik.

57. szám. A nagyszalontai egyházmegye felterjeszti a magyarcsékei misszió kör jelentését. E körben a magaskorú magyarcsékei lelkész testi gyöngesége miatt Nagy Zoltán belényesujlaki lelkész végzi a missziói teendőket.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s hozzájárul, hogy a magyarcsékei missziói segély a missziói munkát teljesítő Nagy Zoltán belényesujlaki lelkésznek utaltassék ki.

58. szám. A nagyszalontai egyházmegye bekebelezett Szinte leányegyház missziói gondozását Fogarassy Bálint ágyai lelkész végzi, akinek a segély 1929. évről kiutaltatott.

Közgyűlésünk felhívja a nagyszalontai esperesi hivatalt, hogy jövőre Szintéről is kérje be s terjessze fel a szabályszerű missziói jelentést.

59. szám. A 42—1928. sz. egyházkerületi határozattal kiküldött bizottság beterjeszti jelentését a nagyváradai Lorántffy Zsuzsánna—Prof. Jótékony Egylet megbizottaival Nagyváradon 1929 május 27-én az egyleti

Árvaház átvételének feltételei felett folytatott tanácskozás eredményéről. Jelen voltak az egyházkerület részéről: Sulyok István püspök, Kassay Béla, Vaday Béla esperesek, az egyesület részéről: Csernák Béláné elnöknő, dr Thúry Kálmán elnök, Csernák Béla alelnök.

Dr Thúry Kálmán a fenntartó egyesület elnöke előad a, hogy a Nagyvárad Lorántffy Zsuzsanna Egylet hajlandó átadni az általa fenntartott, ma tizennégy árvát gondozó Árvaházat, ennek berendezését, a lakásbérlet kivételével és mintegy 500,000 Lei tőkét a királyhágómelléki egyházkerületnek a következő feltételek mellett: 1. a kerületi Árvaház székhelye Nagyvárad legyen, 2. a kerületi Árvaház az átvétel után azonnal legalább 30, s 2 (kettő) éven belül legalább 50 gyermek elhelyezésére rendezkedjék be s ezek a lélekszámok tényleg be is töltsenek, 3. a kerületi Árvaház igazgatóságának és választmányának $\frac{1}{4}$ -e alapszabályszerűleg mindig a Lorántffy Zsuzsanna Egylet által delegáltatik. A megállapodás az Egylet közgyűlésének jóváhagyásával válik érvényessé.

A Lorántffy Zsuzsanna Egyesület ajánlata felett megindult tanácskozás eredményképen a bizottság javasolja:

1. Az egyházkerületi közgyűlés áthatva attól a tudattól, hogy a hitélet mezején és az oktatás ügy terén végzett munkája mellett ne zárkózzék el azok elől a feladatok elől sem, amelyek reá, mint Krisztus egyházának egyik szervére, a szociális élet mezején is várnak, tudomásul vegye a nagyvárad Lorántffy Zsuzsanna Egyesület abbéli hajlandóságát, hogy az ismertetett feltételek mellett kész átadni mai fiúárvaházának felszerelését és pénzbeli vagyonát a királyhágómelléki református egyházkerületnek, hogy aztán egyházkerületünk az Árvaház átvételével és kifejlesztésével egyik legnevesebb szociális feladatának Isten legszánandóbb kicsinyeinek, az árváknak gondozásával eleget tehessen.

2. Miután az intézményhez szükséges telek és épület megszerzése, felépítése közel 1,500.000 Leit, az ötven árvára tervezett Árvaház évi fenntartása pedig évente mintegy 700,000 Leit igényelne, ha az intézeti telek és bér beszerzéséhez szükséges tőke, kölcsön ut-

ján állíttatnék elő, a tőkekamatos törlesztéssel együtt az évenkénti kiadás mintegy 1,000.000 Leit lenne ki, amely összeg évről-évre az egyházkerület gyülekezeteiben házankénti gyűjtés útján volna fedezhető: kérdezze meg egyházkerületünk az egyházközségeket az egyházmegyék útján, hogy a krisztusi nagy célra hajlandók-e meghozni a magok évenkénti önkéntes áldozatát, hajlandók-e az Árvaház részére házankénti gyűjtést végezni? Az egyházközségek presbyteriumainak nyilatkozatát az egyházmegyék a magok véleményes javaslatával együtt a legközelebbi közgyűlés elé terjesszék fel.

3. Megfelelő intézeti ház beszerzéséig az Árvaház bérházban is elhelyezhető volna s így a kerület időt nyerne a tőke gyűjtéséhez. Keresse meg azért az egyházkerületi közgyűlés gróf Tisza Kálmánt, hogy a mostani árvaház szomszédságában levő s a bérlet alól felszabaduló ősi Tisza-házat legyen szives az egyházkerületnek a felállítandó Árvaház céljaira bérbe adni addig, míg az egyházkerület házat vehet, vagy építtethet.

4. Kérje fel Püspök urat a közgyűlés, hogy ha mód és alkalom nyílik az Árvaház céljára tőkét gyűjteni, ez irányban a kezdeményező lépéseket megtenni méltóztassék.

Közgyűlésünk a bizottság javaslatát határozati erőre emeli s azt az esperesi hivatalok útján az egyházmegyékkel és egyházközségekkel közölni rendeli.

Püspök urat pedig fölkéri, hogy közgyűlésünk határozatát gróf Tisza Kálmán urral közölni méltóztassék.

60. szám. Olvasatott Püspök ur jelentése elemi iskoláink állapotáról 1929 április hó 30-ig:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

1. Statisztika az 1927–28. tanévről.

Egyházkerületünk területén 1927–28. tanévben 134 ref. elemi iskola működött. 21,386 tanköteles közül 11,698 járt ref. elemi iskolába, 510 más magyar felekezeti iskolába, 4272 magyar, 3677 román, 2 német tannyelvű állami

iskolába, 1227 pedig beiskolázatlan. Megjegyzendő, hogy a ref. iskolák közül a nagyperegi [20 növendékkel] cseh, a szemlaki [33 növendékkel] német tannyelvű.

Az iskolák fenntartására egyházközségeink 9.180,318 leit áldoztak rendes és rendkívüli hozzájárulás címén, ami fejenként 45 lei hozzájárulást jelentene s elég nagymértékű áldozatkészséget, ha a hozzájárulásokba nem volna beleszámítva sok helyen a tanítói földjárandóságok értéke is. Tanítói fizetésekre 6.542,362 leit fordítottak, egyenkint 28,199 leit, ami azt jelenti, hogy a tanítói fizetések átlaga az egyhkerületi minimumot sem éri el.

A tanítási napok száma átlagosan 171 volt, 215 minimális szám helyett. Ennek oka az, hogy az ugynevezett gyermekparalízis miatt az iskolai évet 4 iskola kivételével csak november 1-én kezdtük meg, sőt 8 iskolában csak azután, viszont az iskolai évet a rendes, jun. 10—jul. 2 ig terjedő időben bezártuk. A fenti általános okon kívül a tanítást csak 10 esetben zavarta meg a tanító katonai szolgálata [3 eset], távozása [1 eset], betegsége [1 eset] s a gyermekek között kitört járvány [3 eset]. A tanítás eredménye 89 helyen jó, 38 helyen kielégítő, 6 helyen gyenge. A tanítási napok már említett redukciója következtében 9 helyen az előírt anyagot nem tudták befejezni. Iskoláink nagy jelentőségét mutatja, hogy 23 olyan községben tartunk fenn iskolát, ahol állami iskola nincs. Nagyon csekély az iskola mellett működő ifjúsági egyletek száma [16]. Állami ellenőrző közegek 267 [átlag 2] esetben látogatták meg iskoláinkat, míg egyháziak csak 155 esetben, nem számítva ellenőrző látogatásnak a helybeli, vagy beszolgáló lelkész és iskolaszéki megbizottak néhol dicséretesen gyakori látogatását.

Működő tanítóink száma 232, ezek közül 140 fi és 92 nő, 228 okleveles, 4 oklevél nélkül, 210 rendes, 22 helyettes; 3-nak van lévita vizsgája, ezeken kívül még 52-en végeztek lelkészi szolgálatot is a lelkész akadályoztatása esetén, viszont egy helyen [Wesmás Károly, Györök] a lelkész látja el önzetlen lelkesedéssel a tanító hivatalát, 127 tanító látta el a kántori teendőket az iskolán kívül és 225 tanította a vallást az iskolában, 42 tanítónk látta el a hitoktatást [75 esetben a lelkész, 16 esetben más, legtöbbször az állami iskolai tanító].

Az iskolaépület 131 helyen az egyház tulajdona, 2 helyen helybeli földbirtokosé, 108 jókarban van, 24 szükségképen megfelelő, 1 rossz; 16 helyen az állami iskola az egyház épületében van elhelyezve. Tantermeink száma 240 [8 nincs használatban]. Teljes felszerelése 45 iskolának van, 86 hiányos; könyvtár van 81 iskolában. Az egyházak 26 esetben 184 854 lei jel maradtak hátralékban a tanítói fizetések kiszolgáltatásában, egy esetben azért, mert az év folyamán két évi hátralékot fizettek ki, 3 helyen azért, mert a terményjárandóságok csak aratás után esedékesek, legtöbb helyen azonban elfogadható indokolás nélkül. Beiratási díjak címén 87 helyen 189 780 lei folyt be, ezeket egy esetben tőkésítették, két esetben egyházi célokra fordították, a többi helyen iskolai célokra [tanszerek, irodai szerek, tanítói fizetés]. Segélyezésekre és jutalmakra 72 365 lei folyt be, ilyen címen 86 173 leit adtak ki az iskolaszékek, legtöbbször természetben [könyvek, ruhák].

Az iskolalátogatás 124 670 félnapi mulasztással elég szabályos, mert átlag 11 félnap [egy hét] mulasztás esik egy növendékre. Némely helyen a mulasztások aránytalanul nagyok. 594 igazolatlan mulasztási eset fordult elő s büntetéspénzekből 9 500 lei folyt be. A rendezett iskolai ünnepek száma: 266 hivatalos állami, 147 egyházi jellegű ünnepély. Az utóbbi növelendő volna, hogy egyensúlyt tartson a nem egyházi jellegű ünnepélyekkel. A vallásos nevelés céljait 102 helyen szolgálták különféle intézmények leginkább vasárnapi iskolák; ez is kevés, mert 30 helyen csak a rendszeres templombajarást említik a jelentések, amit nem vehettünk kielégítő különleges intézkedésnek a vallásos élet emelésére. A fegyelmezés 89 helyen jó, 44 helyen kielégítő, a gyermekek erkölcsi állapota 103 helyen jó, 30 helyen kielégítő.

Tankönyvekkel csak két helyen nem voltak ellátva a gyermekek.

Az egyházkerületi vallástani kiadványokat saját iskoláinkban 2 helyen nem használták nyelvi okok miatt. Állami iskoláknál 6 helyen részben nyelvi okokból, részben indokolás nélkül [nevezetesen Igazfalva, Karánsebes, Nagyszentmiklós] Ez utóbbiakat a jövőben felelősségre kell majd vonni. Egyéb tankönyveknél is előfordult, hogy az egyházkerülettől jóvá nem hagyott tankönyveket alkalmaztak.

Külön meg kell említenünk, hogy Kolozs Vince vámfalusi lelkész a szünidő folyamán naponként reggel 6—8 ig díjtalan és szépen látogatott magyarnyelvi kurzusokat tartott a román szekcióra járó református magyar gyermekeknek. Tette önmagát dicséri s példaképpen állítható

Összehasonlítva ezeket az eredményeket az előző évek statisztikájával, iskolafenntartó egyházaink száma eggyel csökkent, amennyiben a szamosdobi iskola az 1927—28. tanév elején a beiratás körül történt hibás eljárás miatt növendékek nélkül maradt s mert a tanügyi hatóságok elzárkóztak ezen formahiba következtében előállott helyzet orvoslásától. Ebben az ügyben f év április hó folyamán újabb lépéseket tettünk a miniszteriumnál.

A kimutatott tankötelesek száma 2134-gyel növekedett, akik közül 1146 ot vettek fel saját iskoláink, 1022-öt a magyar szekciók, a román tannyelvű iskolába járó ref. tankötelesek száma 823-mal csökkent, a beiskolázatlanok száma 277-tel nagyobb. A más felekezeti magyar iskolába járó 510 és német állami iskolába járó két növendék a múlt évi kimutatásban nem szerepel.

Iskolánk befogadó képessége 87 helyen nem volt kellőképpen kihasználva, főként a tankötelesek csekély száma folytán, ezzel szemben, különösen a városokban olyan túlszűfoltosság mutatkozik, hogy komoly gondot okoz iskolafenntartóinknak.

Tizezer leinél nagyobb értékű beruházásokról 14 egyházközség tesz jelentést. Ezek a következők: Domahida 300,000 lei költséggel új iskolát és tanítói lakást épített, új tanítói lakást épített: Ant [226,179 lei], Érkörtvélyes [185,000 lei], Érkeserü [78,033 lei] Tantermét Avasujváros 86,490 lei költséggel kibővítette. A tanítói lakást átalakította Biharpüspöki [160,000 lei]. Kisebbecket: Kisbábony [19,813 lei], Szinérváralja [16,105 lei], Hosszumező [13,248 lei]. Bere [10,078 lei] Ombód iskoláját 14610 lei értékben új padokkal szerelte fel. Nagyobb renoválásokat végzett: Magyarkéc [87,589 lei], Bályok [76,442], Érendréd [39,000 lei]. Az ilyen egyházközségek, amelyek a legnehezebb gazdasági viszonyok között adják áldozatkészségük bőkezű jelét, egyuttal tanubizonyosságot tesznek arról a megértésről, amellyel viseltetnek református egyházunk nagy hagyományai és magyar nemzetiségük kulturális érdekei iránt.

2. Az 1928—29. tanév története.

Az iskolai év ismét a sérelmek jegyében működött. A sérelmi politika sajnálatos meddőségét a tanügyi hatóságokhoz intézett szóbeli és írásbeli előterjesztéseinkben mindenkor igyekeztünk hangsúlyozni, rámutatva arra, hogy szigoruan törvényes alapon álló iskoláink milyen jelentős szolgálatot tesznek az építő kulturális munkának, ha működésüket ok nélküli zaklatásokkal meg nem bénítják. Néhány esetben ilyen értelmű előterjesztéseink sikerre is vezettek.

a) Első csoportja ilyen természetű ügyeinknek a beiratások körül történt zavarok. Sajnos, ebben a tekintetben nem részesültük éppen saját iskoláink részéről kellő támogatásban. Hiába adtunk ki még az 1927—28. iskolai év elején részletes és pontos utasítást az Eot.-ban előírt deklarációk kiállításáról, utasításainkat sok helyt nem követték s csak az illetékes inspektornál történt közbenjárásunkkal sikerült ezeket az iskolákat az elnéptelenedéstől megmenteni. Számos esetben az állami elemi iskolai igazgatók önkényesen, vagy a törvény félremagyarázásával tagadták meg a deklarációk átvételét. A tudomásunkra jutott ilyen esetekben a helybeli inspektorátusnál óvást emeltünk s ahol a törvényes formák betartását igazolni tudtuk, kellő sikerrel, igaz, hogy egyes esetekben csak a miniszteriumhoz intézett felterjesztés útján.

b) Második csoportja iskolai ügyeinknek a névelmezésből előállott esetek. Református vallású, magyar anyanyelvű növendékeket tiltottak ki iskoláinkból a névelmezés alapján. Előterjesztéseink ebben a tekintetben meddők maradtak s csak a januári küldöttségjárás eredményeképpen jelent meg a miniszter rendelete, hogy iskoláinkból növendék a miniszter előzetes hozzájárulása nélkül ki nem tiltható. Aktaszerűleg ezen módon előállott veszteségeink száma csekély [Nagyvárad 4, Nagyszántó 1, Pankota 6 eset. Margitta több, számszerűleg fel nem sorolt eset]. Azonban iskoláink már nem is jelentik azt az igazságtalanságot, hogy a vegyes házasságból származó gyermekeket, akármelyik fél legyen gör. kath. vagy gör. kel. vallású, román nemzetiségűnek minősítik és a ref. iskolába nem engedik beiratkozni.

c) Harmadik csoportja ügyeinknek azoknak a tanítóknak az érdekében való közbenjárás volt, akiket ez év

elején tömegesen kezdtek eltiltani a tanítástól a románnyelv nemtudása miatt. Miután a törvény ezeknek 1930 december 22-ig ad haladékot, közbenjárásunk sikerre is vezetett, mindenesetre azzal a súlyos feltétellel, hogy ezeket a tanítókat a románnyelv tanításában megfelelő tanerővel helyettesítsük. Nem szüntünk meg hangsúlyozni minden alkalommal a tanítói kar előtt, hogy iskoláink mily fontos érdekei fűződnek ahhoz, hogy a Mot. ban előirt románnyelvi vizsgát letegyék.

d) Komoly és alig elhárítható veszedelem fenyegeti két iskolánkat, a berendit és erdőszádit elnéptelenedés következtében. Berenden, mivel az iskola nyilvánossági jog nélkül működik, mint 1918 után létesült iskola, a megbukott növendékeket hivatalból, törvény szerint, az állami iskolába irták be s ennek következtében a létszám 20 alá szállt. Erdőszádán pedig nincs 20 tankötelesünk. Ez esetben a növendékek visszaszerzésére irányuló kísérleteink a miniszteriumban is eredménytelenek maradtak, mindkét esetben várunk kell, hogy az iskola bezárása ügyében a Consiliul Permanent elé idézést kapunk s akkor csak nagyon ingatag védekezésünk van a fennálló törvény alapján a bezárás ellen.

e) Az állami látogatások kedvezőtlen megállapításai alapján iskoláink közül több kapott elsőfoku megintést. Ezeket minden esetben gondos mérlegelés tárgyává tettük s ahol a megintést indokoltnak találtuk, az illető iskoláktól a hibák kiküszöbölését erélyesen s több helyen eredményesen sürgettük, minden esetben igyekeztünk az illetékes hatóságoknál indokolt előterjesztéssel részben haladékot kieszközölni, részben a hibák kiküszöbölésének bejelentésével a megintés törlését elérni, részben a megintés indokolatlan voltát bebizonyítani. Ezen előterjesztéseink újabb keletűek lévén, eredményükről még nincs tudomásunk.

f) Az állami iskolai látogatási jegyzőkönyvek számos kifogást emelnek iskoláink ellen. Ezeknek a kifogásoknak főbb kategóriái a következők: a helyiség kevésbé megfelelő volta, a berendezés, taneszközök hiányai, a tanítók gyenge románnyelvtudása s ezzel kapcsolatban a románnyelvű tárgyakban gyenge tanítási eredmény, ritkábban adminisztrációs hibák s egész ritkán a magyarnyelvű tárgyak tanításában ki nem elégtő eredmény. Ahol valamely

mulasztás nyilvánvaló volt a tanító, vagy fenntartó részéről, azonnal felszólítottuk annak pótlására; az adminisztrációs hibák elkerülésére a jövő iskolai év elején a legfontosabb teendőkről tájékoztatót fogunk kiadni s más helyen javaslatot teszünk a szükséges iskolai adminisztrációs nyomtatványok házikezelésbe vételére.

Meg kell jegyezmem, hogy az iskolai év elején az iskolalátogatási jegyzőkönyvek agresszív hangja azt a szomorú benyomást keltette bennem, hogy iskoláink ellen általános támadás készül. A kormányváltás után ebben a tekintetben bizonyos enyhülést tapasztaltam.

g) Sulyosan fenyegető veszedelme iskoláinknak a tanítóhiány. Sok helyen az iskola hosszú időn keresztül maradt tanító nélkül, másutt kevésbé alkalmas erővel kellett betölteni a megürült állásokat.

Különösen sulyos Tamásváralja esete, ahol a lelkész öregsége miatt még azt a kivezető útat sem találtuk, hogy a lelkészt kötelezzük a tanítás ellátására.

A tanítóhiány elhárítására csak egyetlen eszköz mutatkozott valamennyire hatásosnak: a tanítói fizetés megjavítása a fenntartó részéről. Központilag ebben az ügyben nem tehattünk egyebet, minthogy tanító és tanítónőjelöltek segélyezésével utánpótlásról gondoskodtunk. Erről az akciónkról másutt számolunk be. De itt is rá kell mutatnunk, milyen nagy jelentősége van annak a tanulmányi segélyalapnak, amelyet a hivek igen csekély megterhelésével létesítettünk [fejenként egy leu] ennek a támogatásnak ehetővételére s mégis, milyen vonakodva szolgáltatják azt be egyes községek.

Kapcsolatban áll ezzel a korhatárt elért tanítók ügye, akiket nyugdíjazni módunkban nincs s ameddig az állami hatóságok engedik, kénytelenek vagyunk szolgálatban tartani. Ilyen ügyünk szerencsére csak egy volt, ahol az állami hatóságok is belátták, hogy olyannal szemben, aki a nyugdíjtörvény jótéteményeiben nem részesül, a korhatár követelését sem lehet érvényesíteni.

h) Saját iskoláink egyéb természetü ügyei közül mint fontosabbakat megemlítjük: A nyüved-kügypusztai iskolánál az a különös eset áll fenn, hogy a református jellegűnek elismert iskolában egy ref. vallásu helyettes állami tanítónő működik, kit a presbyterium megkerülésével, a

revizorátussal történt megegyezéssel állítottak be. Mivel ez lényegében nem jelent egyebet, mint az iskola burkolt államosítását, még az elmúlt iskolai évben úgy az inspektorátusnál tiltakoztam, valamint az esperest erélyes eljárásra szőlítottam fel, annál is inkább, mert mint az Ek. 57—1928. számú határozatból kitűnik, egyházkerületünk évi 10.000 leit helyezett kilátásba az iskola megtartására szolgáló segélyképen Jelen iskolai év elején a presbyterium különféle ürügyek alatt megtagadta a tanítói állás betöltését. Értesülvén ez újabb szabálytalanságról, az esperest újabb jelentéstételre szőlítottam fel, de az ügy az iskolai év előrehaladásával újból megoldás nélkül maradt. Kérem a Főtiszt. és Méltóságos Közgyűlést, hogy ebben az ügyben az esperest a vizsgálat elrendelésére és a mulasztások megtorlására utasítsa.

Itt említem meg a gyoroki iskola esetét, ahol a róm. kath. vallásu magyar tanulókat akarták kitiltani iskolánkból. Az ottani lelkész erélyes föllépése és a revizorátusnál történt előterjesztésünk eredményes volt.

A borossebesi iskola ügyében tett lépéseink [Ek. 24—1928.] mostanáig eredménytelenek maradtak. Jelenleg a miniszter előtt fekszik. A pusztadaróci presbyterium iskoláját megszüntette. Annál elítélendőbb e lépés, mert mint a fentebbiekből látható, még reménytelen esetekben is kötelességüket tudó egyházközségeink végsőkig kitartanak iskolájuk mellett. Az illetékes esperest az ügy szigoru megvizsgálására és az esetleg beigazolandó vétkes mulasztások elkövetői ellen a törvényes eljárás megindítására szőlítottam fel. Az esperes jelentése szerint az egyházmegyei közgyűlés a lelkészt fegyelmi úton pénzbírságra, a presbyteriumot dorgálásra ítélte. A kisperegi iskolát [Ek. jkv. 15. a, 6—1928.] a csendőrség végre kiürítette és a tanítónő lakását elfoglalhatta.

A bihari egyház presbyteriuma vonakodott a föltétlenül szükségessé vált negyedik tanítói állást betölteni s miután így nem volt képes elhelyezni a ref. növendékeket, presbyteri határozattal jóváhagyta a lelkész azon intézkedését, hogy a VI. osztályt végzett növendékek névsorát átadta az állami iskolának. Itt ismét az illetékes esperest szőlítottam fel a legszigorubb intézkedések megtételére. A bihari egyházmegye közgyűlése fegyelmi felelősség mellett

kötelezte a bihari presbyteriumot a negyedik tanítói állás betöltésére.

i) Iskoláink autorizációs kérvényei még most sincsenek elintézve, ezirányu felterjesztéseink, egyebek közt a küldöttségjárás során előadott kérelmünk eredménytelen maradt. Ez nem csupán egyházkerületünket, de az összes kisebbségi iskolákat érintő sérelem. Ezzel szemben azon tanítóinknak, akik ebből a célból a püspöki hivatalhoz fordultak, minden tekintetben segítségére voltunk a személyre szóló autorizáció megszerzésében. Ezek elintézése gyorsabban is ment.

j) Az állami elemi iskolákkal való kapcsolatunk részben magyar szekciók kérelmezéséből állott. Ahol ebből a célból hozzánk fordultak, azt a tanácsot adtuk, hogy az érdekelt szülők kellőképpen felszerelt kérvénnyel forduljanak a minisztériumhoz. A kérvény elkészítésében az illetőknek mindenképpen segítségére voltunk, azokat püspöki ajánlás kíséretében felterjesztettük Célravezetőbbnek gondoltuk ezt az eljárást, mint az en bloc folyamodást, mert ezirányu tavalyi lépéseink eredménytelenek maradtak, míg ez új módon, egyéb támogatás felhasználásával Fugyivásárhely magyar szekcióját már visszaszerezte. Ant, Rév, Jákóhodos, Poklostelek vetésügye még folyamatban van. Magyarremete tőlünk függetlenül az ottani lelkész fáradozásaira szereztek vissza a magyar tagozatot.

Előfordult két olyan esetünk, amikor az állami elemi iskolai igazgató jogtalanul kifogást emelt az egyházi hatóság által kirendelt vallástanító személye ellen. Egyik esetben, Margittán megadtuk a kellő tanácsokat, Kisházára vonatkozólag előterjesztést tettünk az inspektorátusnál, ahol orvoslást ígérték. A vallásoktatás törvényben biztosított szabadságának ezen fontos elvi kérdésében különös kötelességemnek tartottam az állásfoglalást.

Királydaróc perben áll az államkincstárral, mert szerződés ellenére nem alkalmaz olyan tanítót, aki a református kántori teendőket is képes volna ellátni és nem tart fenn magyar szekciót. A per jelenlegi állapota az, hogy az ítéletet, mely csak részben kedvező az egyházzal nézve, a felelősségi bíróság formahiba miatt az elsőfoku bírósághoz küldte vissza. Ugyancsak hiába követeli Szentleányfalva

református tanító kinevezését a szerződés értelmében, aki a kántori teendőket ellátja.

Ombódon a politikai községet a szomszéd falubeli állami elemi iskola építési költségeihez való hozzájárulásra akarják kényszeríteni. A miniszteri rendelet alapján, amely református hivatásunkat ezen teher alól mentesíti, a polgári község ezen költségek kivetése ellen felelősséggel élt s a presbitérium kérésére mi is támogató felterjesztést intéztünk a minisztériumhoz. Az eredményről jelentés mostanáig nem érkezett be.

k) Az egyházkerületi közgyűlés 20—1928. számú határozata alapján elkészítettük a tanítói egyesületek tervezetét s az Esperes uraknak megküldtük, hogy még a tavaszi egyházmegyei közgyűléseken tárgyalás alá vehetők legyenek. Az egyesületek végleges megalakulására nézve az Erdélyi Egyházkerület püspökével történt megállapodás szerint azt a megoldást fogjuk választani, hogy a zsinati törvényhozás alkalmával a tanítói egyesületeket, mint egyházmegyéék egyházi jellegű szerveit fogjuk kodifikálni s ezzel a megalakulás formalitásait lényegesen egyszerűsíteni. Ennek következtében a zsinati törvény megalkotásáig el kell tekintenünk a tanítói egyesületek formális megalakításától, ami természetesen nem zárja ki, hogy addig is az egyházmegyei közgyűlésekkel egyidőben tanítói értekezletek foglalkozzanak a tanítóság egyetemét érdeklő szakkérdésekkel.

l) Egyházkerületi közgyűlés 21—1928. számú határozata komolyan felhívta az iskolafenntartó egyházakat az V—VII. osztályok szervezésére. A beérkezett jelentések szerint nem állíthatnak fel V—VII. osztályt 19 egyházközségben, ipari irányú lesz 4 egyházközségben, gazdasági irányú lesz Bánát, Érmellék, Nagykároly egészen, Szalonta 14, Bihar 6, Nagybánya 16 egyházközségben.

A szükséges felszerelést és földet a fenntartó már biztosította: 13 egyházközség a nagybányai egyházmegyééből. A szalontai egyházmegyéében 5 iskola csak 6 osztályos.

Azok az egyházközségek, amelyek nem állítottak fel V—VII. osztályt, részben az állami iskolával való kényeszerű megegyezés folytán, részben azért, mert fejlődőben

levő iskolák, részben, mert iskolájuk befogadóképessége korlátolt, voltak kénytelenek azt mellőzni.

Altalában azonban nagy tájékozatlanság mutatkozik ezen iskolák felállítására nézve. Miután papirosdöntés nem elegendő, másrészt az 1929—30. tanévre az V—VII. osztály mindenütt felállítandó, tanügyi előadónkat utasítani fogják, hogy a törvény és szabályzat alapján s a lehetőség mérlegelésével utmutatást dolgozzon ki még a folyó iskolai év vége előtt az új osztályok szervezésére vonatkozólag. Ezt az utmutatást a hivatalos lapban közölni fogjuk. Az iskolafenntartó egyházakat pedig kötelezni fogjuk, hogy a jövő iskolai év elején tegyenek jelentést az V—VII osztályok végleges megszervezéséről.

m) Lugos új református iskola felállításáért, Patóháza régi iskolájának újból való megnyitásáért, Nagyvárad és Szalonta új tanítói állások megszervezéséért a törvényes határidőn belül folyamodott a minisztériumhoz. Szatmár engedélyét pedig már meg is kapta, az új állást már meg is szervezte s az új tantermet a következő év elején megnyitja.

n) A tanítói kar halálozás következtében két értékes tagját veszítette el: Szilágyi Árpád székelyhidi tanító haláláról már megemlékeztünk. Bakó István nagykárolyi tanítót értékes munkásságából korán ragadta el a halál s iskolájánál és egyházánál nehezen betölthető helye még sokáig emlékeztetni fog bennünket a súlyos veszteségre.

o) Nem akarunk elébe vágni a zsinati határozatoknak azzal, hogy javaslatot terjesszünk elő az elemi iskolák nt. esperesi és dékáni látogatásainak rendszeres kiépítéséről. De nem mulasztom el felhívni a figyelmet már most is ezen látogatások különös fontosságára, főként abból a szempontból, hogy az állami látogatási jegyzőkönyvek adatait ellenőrizzék, a tapasztalt hiányok pótlására a helyszínen praktikus utasításokat adjanak, szükség esetén a tanítók önbizalmát és munkakedvét erősítsék. Szükségesnek tartom az is, hogy ezekről a látogatásokról a központi hivatalnak összefoglaló jelentést küljenek be, hogy így iskoláink állapotáról alaposabb tájékozódást nyerhessünk. Ugyanabból a célból az iskolai év végén az eddiginél praktikusabb összeállítású statisztikát fogunk bekérni az iskolafenntartóktól.

Kérve jelentésem tudomásul vételét és azon pontoknál,
amelyek ezt szükségessé teszik, határozat hozatalát, maradok
Nagyvárad, 1929 május 29.

kiváló tisztelettel
Sulyok István s. k.,
püspök.

Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur
jelentését elemi iskoláink állapotára vonatko-
zólag 1929 április 30-ig, tudomásul veszi.

a) Felszólítja az összes elemi iskolák ve-
zetőit, hogy az E. O. T.-ben előirt deklaráció-
kat a beiratások alkalmával a szülőkkel állit-
tassák ki, szigoruan alkalmazkodva az előírás
betüihez.

Felkéri a Püspök urat, hogy az iskolai
év megkezdése előtt tájékoztató körrendeletet
tétessen közzé a hivatalos lapban.

b) Fölkéri a Püspök urat, hogy a pan-
kotai sérelmes névelemzési esetet terjessze fel
orvoslás végett a minisztériumhoz.

c) Felkéri a Püspök urat, hogy körren-
deletben ismételten hangsulyozza a tanitói kar
előtt, mily fontos iskoláinknak, hogy a M. O.
T.-ben előirt románnyelvi vizsgát letegyék,
annál is inkább, mert a végső terminus, 1930.
december hó 22 már rendkívül közel van.

f) Utasítja a tanügyi előadót, hogy a jövő
iskolai év elején a legfontosabb adminisztrációs
teendőkről tájékoztató ismertetést állitson össze
és felkéri Püspök urat, hogy azt a hivatalos
lapban közöltesse.

g) Felhivja az összes egyházközségek
figyelmét arra, hogy a fejenként 1 leu járulék
a tanítvány jelöltek segélyezésére szolgálván,
a fenyegető tanitóhiány következtében nem
egyéni segítségnek tekintendő, hanem eminens
egyházi érdekek támogatásának.

h) Utasítja a pusztadaróci egyházközséget,
hogy a M. O. T. által előirt határidőig (decem-
ber hó 31.) terjessze fel kellőleg felszerelt

kérvényét, a püspöki hivatal útján, iskolája újra megnyitása érdekében.

j) Felkéri a Püspök urat, hogy a szentleányfalvai sérelem ügyében tegyen a minisztériumhoz előterjesztést.

k) Egyházkerületi közgyűlésünk az Erdélyi Egyházkerület püspökével történt megállapodás alapján a tanítói egyesületeket az egyházi törvény keretében akkép kívánja megszervezni, hogy azok, mint az egyház szervei működjenek s ezért megalakulásukat az egyházi törvény megalkotásáig elhalasztja. Ez azonban ne akadályozza meg az espereseket abban, hogy szükség esetén tanítóikat közérdekű szakkérdések megvitatására értekezletre hívják össze.

l) Egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy a következő egyházközségek az V—VII. osztályt nem szervezhetik meg: Kisnyégerfalva és Nagyszalonta az állami iskolával történt megegyezés következtében. Bélzerind, Mezőbajj helyiség hiánya következtében. Biharpüspöki, Bors, Hegyközcsatár, Hegyközszáldobágy, Kisszántó, Nyüved, Pelbárthida, Siter elegendő hely hiánya következtében. Baliz, Kisbábony, Máramarossziget, Dobrácsapáti, miután ezek fejlődésben lévő iskolák.

Utasítja a tanügyi előadót, hogy még az iskolai év vége előtt dolgozzon ki egy utmutatást ezen osztályok szervezésére vonatkozólag, tekintettel arra, hogy több egyházközség utasítás hiányáról panaszlik.

o) Egyházkerületi közgyűlésünk az elemi iskolai látogatások rendszeres kiépítéséig elrendeli, hogy az esperesi és dékáni látogatások alkalmával az állami jegyzőkönyvek adatait az iskolalátogatók ellenőrizték, a tapasztalt hiányok pótlására a helyszínen praktikus utasításokat adjanak, szükség esetén a tanítók csökkenő önbizalmát és munkakedvét erősítsék és ezekről a látogatásokról az esperesek összefoglaló jelentést terjesszenek be.

61. szám. Olvastatott Püspök ur jelentése középiskoláink állapotáról az 1929. évi április 30-ig terjedő időre.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

1. Statisztikát az 1927—28. tanévről

már az 1928. évi tavaszi közgyűlés 156. száma alatt közöltem. Annak kiegészítéséül megjegyzem, hogy a szeptemberi javítóvizsgálatok után a tanulmányi eredmény a következőképen alakult:

A szatmári fiugimnázium 162 növendéke közül átment 107 [66·1 %], ismétlő 23 [14·2 %], kimaradt 32 [19·8 %].

A nagyváradi leánygimnáziumban 70 növendék közül átment 41 [58·6 %], ismétlő 7 [10 %], kimaradt 22 [31·4 %].

A szatmári leánygimnázium 104 növendéke közül átment 80 [76·9 %], ismétlő 13 [12·5 %], kimaradt 11 [10·6 %].

A szatmári felső kereskedelmi leányiskolában 44 növendék közül átment 36 [81·8 %], ismétlő 5 [11·4 %], kimaradt 3 [6·8 %].

Az 1928—29. tanévi első félévi magánvizsgálatok eredménye:

A szatmári fiugimnáziumban 81 növendék közül megfelelt 24 [29·6 %], 1 tárgyból elégtelen 26 [32·1 %], két tárgyból 9 [11·1 %], több tárgyból 22 [27·2 %].

A nagyváradi leánygimnázium 75 beírt növendéke közül megfelelt 21 [28 %], 1 tárgyból elégtelen 31 [41·4 %], 2 tárgyból elégtelen 10 [13·3 %], több tárgyból elégtelen 13 [17·3 %], nem vizsgázott 9.

A szatmári leánygimnázium 80 növendéke közül megfelelt 29 [36·3 %], 1 tárgyból elégtelen 20 [25 %], 2 tárgyból elégtelen 10 [12·5 %], több tárgyból elégtelen 21 [26·2 %].

A szatmári felső kereskedelmi leányiskola 40 növendéke közül megfelelt 26 [65 %], egy tárgyból bukott 13 [32·5 %], két tárgyból bukott 1 [2·5 %].

2. Az iskolai év története.

Az iskolai év elején súlyos csapást mért a szatmári fiuiskolára az a körülmény, hogy a miniszterium működését csak 3 osztályu gimnáziumképen engedélyezte, a szatmári

leánygimnáziumra, hogy a miniszter annak nyilvánossági jogát megvonta. A Consiliul Permanent előtt fekvő, a három szatmári iskola nyilvánossági jogát kérő felterjesztés elintézését legutóbbi értesülésem szerint az évvégi vizsgálat eredményétől tették függővé. Hiába követett el a három iskola tanári kara, agilis helyi vezetősége s a püspöki hivatal minden lehetőt, a követelmények pontos teljesítésével és a kérvények elintézésének minden uton-módon való sürgetésével, eredményt elérni nem sikerült. Ugyancsak elutasította a miniszter a nagyváradi leánygimnázium nyilvánossági jogra vonatkozó kérvényét, azonban kérésünket újból az előirt határidőben előterjesztettük. A legnagyobb elismerés illeti meg a tanári karokat, akik lelkiismeretes munkájuk elismeréséért folytatott meddő küzdelemben lankadatlan buzgalommal töltik be nehéz hivatásukat.

A folyó tanév elején mind a három alsó tagozatu középiskola háromosztályu gimnáziummá alakult át, azonban a nagyváradi leánygimnázium az átmeneti 4. osztályt is megnyitotta. A tanári személyzetből a szatmári fiugimnáziumnál a korhatárt elért tanárok a miniszter követelésére az iskolától megváltak. Nyugdíjkérvényüket beadták az illetékes állami hatóságokhoz, azonban két fórumon elutasították őket, felebbezésük most a Curtea de Casație előtt fekszik. Az így megfogyatkozott tanári kar is bőven elegendő lett volna a megmaradt három osztály ellátására, azonban a szakképesítések kedvezőtlen megosztása az igazgatónak nagy nehézségeket okozott. Megtörtént a miniszter kívánságához képest a szatmári leánygimnázium és felső kereskedelmi leányiskola teljes szétválasztása. Az ezekkel összefüggő és egyéb személyi változásokat a tanügyi bizottság jelentése kapcsán terjesztjük elő jóváhagyás végett.

A tanügyi hatóságok azt követelték középiskoláinknál alkalmazott óraadó vallástanárainktól, hogy autorizációt kérjenek. A szatmári leányiskolák ennek a követelésnek eleget tettek ugyan, azonban az elvi álláspont fenntartása végett a nagyváradi iskola részéről a miniszteriumhoz felterjesztést intéztem a sérelmes követelés mellőzésére.

Személyesen látogattam meg a nagyváradi leánygimnáziumot folyó évi március 13. és 14. éni. Az iskolában általában teljes rendet és intenzív pedagógiai munkát ta-

pasztáltam, egyes mulasztásokra az értekezlet folyamán felhívtam az érdekeltek figyelmét. A látogatásról felvett jegyzőkönyvet egész terjedelmében jelentésemhez mellékeltem.

A szatmári középiskolákat megbízásomból a tanügyi előadó látogatta meg; jelentése szerint az ottani iskolák működése normális mederben folyik, mintaszerű rend van mindenütt s a tanári karok tagjai lelkiismeretes hozzáértéssel igyekeznek a magánvizsgálati rendszer nehézségeit ellensúlyozni.

Kérve jelentésem tudomásulvételét, maradok
Oradea—Nagyvárad, 1929 május 29.

kiváló tisztelettel
Sulyok István s. k.,
püspök.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Püspök ur középiskolai jelentését 1929 április 30-ig terjedő időre tudomásul veszi.

62. szám. Olvaslatott Püspök úr jelentése internátusaink működéséről 1929 április hó 30-ig terjedő időre.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Az 1927—28. tanévben működött a szalontai református egyház internátusa 19 növendékkal, akik közül 7 kedvezményben részesült [összesen $3\frac{3}{4}$ készpénzdíj elengedésben]. A növendékek közül 16 református, 3 vegyes házasságból való, vallásukat a jelentés nem említi. Egészségi állapot kielégítő. Tanulmányi eredményük közepes.

A szatmári egyház fiuinternátusa 23 növendékkal nyílt meg, akik közül egy kimaradt. A 22 növendék közül 21 református és 1 róm. kath. Tanulmányi eredményük gyenge. Kedvezménye csak egy növendéknek volt (1000 Lei). Ellátási díj 10,000 Lei és egyéb természetbeni és pénzübeli járulékok kb. 2000 Lei értékben. Egészségi állapot kielégítő.

A nagyváradai leánygimnázium internátusának 16 ref. növendéke volt. Tanulmányi eredmény kielégítő. Ellátási

dij 11,000 Lei és kb. 3000 Lei érték természetben. Egy növendék kapott kedvezményt. A nagyváradi internátust személyesen látogattam meg. A rend, tisztaság és élelmezés kifogástalan. Leányinternátusról lévén szó, a versenyképesség szempontjából ajánlatos volna a túlzott egyszerűséget otthonias címmel enyhíteni.

A szatmári internátust tanügyi előadónk látogatta meg. Kezd internátus létére berendezkedés nehézségeivel még nem küzdött meg teljesen, de így is jó szolgálatot tesz az iskolának.

Az internátusok alacsony ellátási díjaik mellett kellő reklámozással talán nagyobb népességre számíthatnának.

Itt említem fel azt az esetet, hogy a szatmári fiugimnázium internátusának szabályzatát az egyházkerületi közgyűlés 1927 december hó 13–14 én ideiglenesen szám nélkül jóváhagyta, azonban a jegyzőkönyvezés elmaradt, miután a szabályzatot a felügyelő tanár díjazására vonatkozó határozattal ki kellett egészíteni. Ez a gimnázium igazgatótanácsának 1927 szeptember 21-én hozott 3. sz. 1927 október 12-én hozott 14. sz. határozatával megtörténvén, a jegyzőkönyvezésnek többé akadályja nincs.

Jelentésem tudomásulvételét s azoknál a pontoknál, amelyek intézkedést tesznek szükségessé, határozat hozatalát kérve, maradok

Oradea—Nagyvárad, 1929 május 10.

kiváló tisztelettel

Sulyok István,
püspök.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Püspök urak az internátusról szóló jelentését tudomásul veszi.

Utasilja a segélyosztó bizottságot, hogy még a tanév megkezdése előtt arra érdemes növendékek számára az illetékes lelkészek véleményes jelentésével felterjesztett kérvény alapján internátusi segélyeket biztosítson. Ebből a célból felkéri Püspök urat, hogy ezt alkalmas módon hirdesse meg.

Felszólítja az internátus igazgatóit, hogy a tanulmányi eredmény fokozására nagy gondot

fordítsanak. A nagyváradai internátus vezetését pedig, hogy az internátus belső berendezésének anyagi eszközeikhez mértén, valódi leányotthonképet igyekezzenek adni.

Jelen szám alatt jóváhagyja a szalmári fiugimnázium internátusának szabályzatát.

Megújítja és kiterjeszti a szalmári és szalontai fiuinternátusokra 192—1927. számú határozatát.

63. szám. Csernák Béla nagyváradai leánygimnáziumi igazgatótanácsi elnökké történt megválasztása folytán, a bizottságnak hivatalból tagja lévén, választott tagságáról lemondott.

Egyházkerületi közgyűlésünk 1926—19-b) első bekezdés alapján Csernák Béla helyébe saját kebeléből Végh József esperest küldi ki a turnus hátralevő részére 1930 december 31-ig a tanügyi bizottság középiskolai tagozatába.

64. szám. A középiskolai egyházkerületi tanárképviselők közül Bakcsy Gergely és Nagy Vilmos állásuktól megváltak, s ezzel mandátumok E. T. I. t.-c. 61. d) pontja értelmében megszűnt. Debreczeni István a szalmári leánygimnázium ek. képviselétéről lemondott.

A bizottság megállapítja, hogy a középfoku leányiskolák tanárkara közül csak a szalmári leánygimnáziumnak van egyházkerületi képvisellete. Tekintettel arra, hogy rendes tanárok leányiskoláknál csak nők lehetnek és ez a rendelkezés már teljes mértékben végre is van hajtva, előáll az a helyzet, hogy az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjaiul nőket is el kell ismerni, vagy a leányközépiskolákat képviselést nélkül hagyni. (A tanügyi bizottságba a tanárkarok kellő képviselétéről az igazgatók meghívásával 1926—19-b) alapján gondoskodva van.) Minthogy az új E. T. alapján ezt a kérdést is véglegesen rendezni kell és tekintettel az analog erdélyi helyzetre, a bizottság javasolja, hogy az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjaiul ideiglenesen a leány-

középiskolák képviselőinek törvény alapján leendő rendezéséig nők is megválaszthatók legyenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk fentiek alapján elrendeli Bakcsy Gergely volt egyházkerületi tanárképviselő helyébe a szatmári fiugimnázium tanárkarából új képviselő választását. Megállapítja, hogy az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjaiul a vonatkozó zsinati intézkedésekig nők is megválaszthatók, miután az E. T. nem tesz különbséget tanárok és tanárnők között. Elrendeli a nagyváradi leánygimnázium és a szatmári felső ker. leányiskola tanárképviselőinek megválasztását. Mind a négy választás turnus hátralevő részére 1932 dec. 31-ig szól. A szavazatok beküldésének határideje f. évi szept. 1.

65. szám. Középiskoláink az anyagi eszközök hiánya következtében a legsúlyosabb válsággal küzdenek. Bár olyan részvétlenség mutatkozik a középiskolákkal szemben, hogy még vezető egyházi emberek is ezek megkerülésével más úton gondoskodnak gyermekeik tanításáról, le kell szegeznünk a tényt, hogy ezen iskolák fenntartása egyházkerületünknek presztizskérdésen tulmenőleg érdeke.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vezetőknek kötelességévé teszi, hogy iskoláink érdekében szóval és tettel kellő propagandát fejtsenek ki, különösen azáltal, hogy gyermekeik tanításánál ezeket az iskolákat veszik igénybe.

Az egyházkerület hivatalos lapjában és alkalmilag egyébként is, sajtó útján terjeszteni kívánja azt a köztudatot, hogy ezeknek fenntartása és támogatása általános egyházi érdek.

Felir a minisztériumhoz, újból sürgetve a nyilvánossági jog megadását s a szatmári fiugimnázium liceumi jellegének visszaállítását, valamint az államsegély megadását.

Felszólítja az egyházmegyei közgyűléseket, legyenek javaslatot az egyházi tisztviselők

középiskolai célokra leendő progresszív megadóztatásáról.

Ugyancsak az egyházmegyék útján felhívással fordul a tehetősebb egyházkerületi világi tagokhoz, hogy önkéntes hozzájárulások megajánlásával mentsek át ezen iskolákat a jövőbe, mert a mai atmoszféra tisztulásával kisebbségi kulturánk fejlődésébe vetett hittel feladnunk nem lehet, s akkor majd veszni engedett intézményeinket újraépíteni sokkal nehezebb lesz.

66. szám. Javasolja a bizottság az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy a következő igazgatói és tanári választásokat erősítse meg, illetőleg a távozásokat vegye tudomásul.

A szatmári főgimnázium igazgatótanácsa Bakcsy Gergely lemondásával dr Hanz Jenőt választotta meg igazgatónak.

Korhatár elérése miatt ezen iskolától megváltak: Bakcsy Gergely, Mátray Lajos, Markos Imre, Regéczi Sándor. Birta István ugyanott viselt tanári állásáról lemondott.

A nagyváradai leánygimnázium igazgatótanácsa rendes tanárnak megválasztotta Koós Aliz szakvizsgát (licența) tett tanárnőt.

A szatmári leánygimnázium igazgatótanácsa Demjénné Molnár Ilona lemondása után, ideiglenes igazgatónak Bakcsyné Korbuly Irént választotta meg.

Ugyanaz helyettes tanárnak megválasztotta Farkas Helén szakvizsgát tett tanárnőt.

A szatmári felső kereskedelmi leányiskola igazgatótanácsa a leányiskolák szétválasztása következtében Martininé Scheint Lujzát választotta meg igazgatónak.

Ugyanaz rendes tanárnak megválasztotta Bánhidyné Nagy Teréz okleveles tanárnőt és helyettesnek Agyagási Piroska szakvizsgázott tanárnőt.

Egyházkerületi közgyűlésünk fenti változásokat tudomásul veszi. A felsorolt változásokat azzal a kikötéssel erősíti meg, hogy ha az

állami hatóságok nevezetteket ezen minőségben el nem ismernék, intézetükkel szemben ezen megerősítés alapján semmi jogi igényt nem támaszthatnak.

Felszólítja az igazgatótanácsokat, hogy a véglegesített rendes iskolai alkalmazottaktól a hivatali esküt vegyék ki.

Elismerését fejezi ki az egyházkerületi közgyűlés azon érdemes munkáért, amelyet Bakcsy Gergely, mint iskolaigazgató és egyházkerületi tanügyi felügyelő, Demjénné Molnár Ilona, mint két leányiskola megszervezője, Mátrai Lajos, Markos Imre, Regéczi Sándor pedig tanári hivatásuk csöndes, de odaadó teljesítésével évtizedeken keresztül végeztek a református intelligencia egész nemzedékeit nevelve fel a magyarság és a református egyház javára. A tanári munkát becsülni tudó ember tisztelettel hajlik meg értékes teljesítményeik előtt, amellyel maguknak maradandó emléket emeltek tanítványaik szívében és egyházunk kulturális fejlődésének történetében.

67. szám. Tekintettel, hogy a III. oszt. gimnázium és IV. osztályos liceumnak szervezése ma már teljesen véglegesnek tekinthető, javasolja a bizottság az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy az új iskolatípusnak megfelelően készíttesse el az új középiskolai vallástani tantermet s ideiglenesen a nem református kereskedelmi iskolákét is, ahol csupán a két alsó osztályban van vallásstan.

Egyházkerületi közgyűlésünk a közép és kereskedelmi iskolai vallástani tanterv elkészítésére Debreczeni Istvánt kéri fel és azt véleménynyilvánítás végett a következő nagyobb számú középiskolai növendékkel foglalkozó hitoktatónak fogja megküldeni, Bagothay Sámuel Szatmár, Szaplóczay Bertalan Nagybánya, Kiss Károly Nagyvárad, dr Szabolcska László Temesvár.

Utasítja a tanügyi előadót ezen munkálatok irodai részének intézésére olyképen, hogy a beérkezett véleményeket és a tantervet a következő egyházkerületi gyűlés elé lehessen terjeszteni.

68. szám. Javaslatot tesz a bizottság a tanárképzés rendezése céljából.

Miután a fennálló iskoláinknál különösen román nyelv, francia nyelv, kereskedelmi számtan és könyvvitel, rajz és szépírás, természetrajzszakos tanárok hiányoznak, egyházkerületi közgyűlés felhatalmazza a segélyosztó bizottságot, hogy alkalmas jelentkezőket kellő reverzális letétele után a mutatkozó szükségletnek megfelelően segélyezhessen.

69-a) szám. A nagybányai egyházmegye 1928 november hó 9-iki gyűléséből szám nélkül előterjeszti jóváhagyás végeit a máramarosszigeti liceum tanácsának Ligeti Imre tanár alkalmazására vonatkozó határozatát.

A máramarosszigeti liceum igazgatótanácsa nevezett tanárt azzal választotta meg, hogy addig is míg saját intézetébe alkalmazhatja a szatmári fiugimnáziumba delegálja, illetményeit fizeti ugyan, de ezzel szemben megvonja az intézettől élvezett évi 60,000 Lei segélyt.

Ezen határozat megerősítése nem javasolható.

Ez a választás ellenkezik a nagybányai egyházmegye 1927 33. 2. c.-ben lefektetett s az egyházkerülettől 1927 159. megerősített elvi határozattal, „amennyiben az intézet megnyitása ettől lenne függővé téve, a tényleges betöltésről is gondoskodik“, mert a máramarosszigeti liceum megnyitásának ügye még nincs abban a stádiumban, hogy az állások betöltéséről kellene gondoskodni. Más részt nevezett tanár delegálása a szatmári gimnáziumhoz teljesen céltalan, mert ott latin, görög szakos létére kellően nem foglalkoztatható. A szatmári gimnáziumnak az igazgatón kívül 4 rendes és helyettes tanára van, akik az E. T.

szerint 120 óra ellátására volna kötelezve, ezzel szemben az iskolának 96 ellátandó órája van, amelyek közül 15 kebelbeli tanárnak a jelenlegi szaktárgy csoportosítása szerint be nem osztható, úgy, hogy a tanárok teljesítő kötelességének csak $\frac{2}{3}$ -a van kihasználva. Ugy a tanárok szaktárgyainak kedvezőtlen csoportosítása, mint munkaerejük kihasználatlansága Ligeti Imre alkalmazásával még kiélesedik, s ezzel szemben nem jelent kellő előnyt az, hogy ő románul jól beszél.

Egyházkerületi közgyűlésünk a bizottság javaslatával szemben úgy találja, hogy Ligeti Imre román diplomája a szatmári gimnázium megszilárdítására, tekintettel arra, hogy ott rajta kívül csak 1 román vizsgát tett tanár van, előállható komplikációk elkerülése végett szükséges s ezért megválasztását és delegálását megerősíti.

Vonatkozással a nagybányai egyházmegye 1928 34. 1. kérésére a máramarosszigeti liceum újból való megnyitása érdekében az egyházkerületi közgyűlés azt ajánlja, hogy a M. O. T. vonatkozó intézkedései szerint a lörvényes határidőig szabályszerűen felszerelt kérvényüket terjesszék fel újból a minisztériumhoz, régebbi memorandumszerű kérvényei ugyanis a M. O. T. szerint kedvező elintézését aligha nyerhetnek.

Ujból felszólítja azokat a tanárokat és tanárnőket, akik a M. O. T.-ban előirt román nyelvi vizsgát még le nem tették, hogy iskoláink érdekében, — különös tekintettel a végső terminus közelségére — erre a vizsgára tanárhoz illő készültséggel jelentkezzenek.

69-b. szám. A minisztérium a szatmári felső kereskedelmi leányiskola két tanárát arra szólította fel, hogy Act de angajamentjüket a bélyegtörvény 2, 15, 4 alapján proporcionális illetékekkel bélyegeztessék le. 1·2 százalék az évi fizetés után. Az egyházkerületi főügyész véleménye szerint a tanári Act de angajament valóban

a bélyegtörvény ezen rendelkezése alá esik, mert a törvényben felsorolt illetménymentességek között elő nem fordul. Az Administracia Financiaranál nyert információ szerint ez az illeték egyszer fizetendő s ezt a fizetést a pénzügyigazgatóság az eredeti okmányon igazolja, míg a minisztériumhoz ezen illetékezett eredetinek a pénzügyigazgatóságtól hitelesített másolatai volnának felterjesztendők. Még így is ezen illeték fizetése újabb súlyos terheket jelent iskoláink részére.

Egyházkerületi közgyűlésünk úgy határozott, hogy jelen esetben a szatmári felső kereskedelmi leányiskola a két tanár Act de angajamentje után az illetékeket fizesse ki. A jövőre vonatkozólag pedig felterjesztést intéz a minisztériumhoz, kérve, hogy az Act de angajamentek után a proporcionális illeték fizetésétől iskoláink felmentését eszközölje ki a pénzügyminisztériumnál.

70. szám. A tanügyi bizottság tanítótagjai közül Szilágyi Árpád székelyhidi tanító halála következtében egy hiányzik.

Egyházkerületi közgyűlésünk az 1926 19-b. második bekezdése alapján a bizottság tagjául Ottmayer Gyula kismajtényi tanítót választja meg, tekintet nélkül arra, hogy az egyházkerületi közgyűlésnek alkotó tagja lesz-e vagy nem!

71. szám. A nagyszalontai egyházmegye 1928 október hó 25-én tartott közgyűlésén 56-h. sz. alatt javasolja, hogy minden egyházmegye küldjön ki egy bizottságot, amely az összes tanítói jövedelmeket reális értékükben értékelje fel és tegyen róla jelentést az egyházkerületnek. Ahol az ekként felértékelte javadalmak nem érik el a törvényes minimumot, az iskolafenntartó egyház minden eszközzel kényszerítse annak kiszolgáltatására. A tanügyi bizottság ezt a felértékelést a maga részéről is szükségesnek érzi, mert úgy az egyházkerületi segélyezések, mint az esetleges államsegélyek felosztása ilyen reális alap nélkül számos panaszra ad okot.

Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli, hogy minden egyházmegye küldjön ki őszi közgyűlésén egy bizottságot, amely a tanítói fizetésüket reális értékükben anyagi felelősség mellett értékeljék fel. Ezen munkálatok az egyházmegyék elnöki intézéssel úgy készítsék elő, hogy a kiküldendő bizottságok még jelen polgári év folyamán befejezhessék. A presbiteriumok anyagi felelősség mellett kötelesek a tényleges állapot valódi bevallására a kiküldendő bizottság előtt. Amennyiben a tanító az értékeléssel megegedve nem volna, jogában áll az egyházmegyei bírósághoz felebbezni, a felebbzés eldöntéséig azonban a bizottság értékelése marad irányadó. Olyan kikötés a presbiteriumok részéről, hogy a tanító az egyházközséggel szemben az egyházkerületi minimumot bármely okból nem követelhetné, mint lörvénytelen, apriori érvénytelen. Az a kikötés, hogy a fizetés egy részét pótlékként csak az állami segély kiutalásáig adja, csak abban esetben volna érvényesnek tekinthető, ha a tantó fizetése az államsegéllyel túlhaladná a hasonló kategóriába tartozó állami tanítók fizetését és a díjlevelen túlmenne. Kántori javadalmak akár elválaszthatók, akár elválaszthatatlanok a tanítói fizetéstől, a stóla kivételével a fizetésbe teljes összeggel beszámítandók és az egyházkerületi segélyosztó bizottság mérlegelésétől lesz függővé téve, hogy a rendelkezésre álló anyagi eszközökhöz képest a kántori javadalom fejében az összjövedelem bizonyos százalékát leszámítsa. Mindamellelt az értékelés reálitása érdekében a tisztán tanítói és kántori javadalom elkülönítésére kell törekedni.

Ugyancsak az egyházmegyei bizottságoknak kötelessége lesz megállapítani, hogy mely egyházközségek azok, amelyek szolgálható képességük teljes igénybevételében képesek megadni az egyházkerületi minimumot. Utasítja

a segélyosztó-bizottságot, hogy a jövőben esetleges segélyosztásoknál elsősorban ezeknek az egyházközségeknek tanítóit segítse, mindaddig, míg fizetésük az egyházkerületi minimum mértékéig kiegészítve nincs, csak ezek teljes kiegészítése után vegye tekintetbe a többi mérlegelésre érdemes körülményeket, családtagok számát, gyermeknevelés, súlyosabb betegségi eseteket stb.

72. szám. A bihari egyházmegye 9—1929. számú felirata alapján a bizottság javasolja, hogy a tanítóválasztó egyházközségeket a közgyűlés utasítsa az E. T. szigorú betartására.

Egyházkerületi közgyűlésünk az E. T. azon intézkedésének, hogy a tanító esperesi elbocsátólevelél nélkül meg nem választható, szigorú betartására hívja fel az egyházközségeket.

Átír az erdélyi egyházkerületnek, ugyanolyan viszonyos eljárás céljából.

73. szám. A nyugdíjügy rendezése végett eddig tett lépéseket a bizottság tudomásvétel végett azzal terjeszti a közgyűlés elé, hogy utasítsa a tanügyi előadót az ilyen irányú mozgalmak szemmel tartására, hogy azokba az egyházkerület a maga részéről bármely pillanatban bekapcsolódhasson.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi és az utasítást kiadja.

74-a) szám. Bemutatja a bizottság a mellékelt elemi iskolai statisztikai gyűjtőlapot jóváhagyás végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a statisztikai gyűjtőlap használatbavételét elrendeli, miután a régi részlet elfogyott.

74-b) szám. A nagybányai egyházmegye 1928 aug. 14-én tartott közgyűlése 36. sz. alatt foglalkozott a kiskolcsi egyház sérelmével, ahol az állami elemi iskola építésére az egyház ingatlanai után 18.000 lei taxát

velettek ki. Ezen összeg törlesztésére a mi részünkről a prefektushoz tett előterjesztés és az egyházmegyei ügyész lépései eredménytelenek maradtak s a hatóságok Kallós Zsigmond ingóságaira a jelzett összeg erejéig 1928. júl. 20-ra árverést tüztek ki. A kényszer hatása alatt az egyház a követelt összeget felmerült költségeivel együtt 20.750 lei összegben kifizette. Az egyházmegyei közgyűlés ezen sérelmet további eljárás céljából a kerület elé terjeszti.

Egyházkerületi közgyűlésünk felkéri a Püspök urat, hogy az egyházkerületi ügyész véleményének meghallgatása után vagy jogi úton keressen orvoslást erre a sérelemre, vagy ha erre elég jogalap nem volna, forduljon felterjesztéssel a minisztériumhoz annak megállapítása végett, hogy a Petrovics-féle 26.846—1927. rendelet érvényben létét kimondani és erre az illetékes hatóságokat figyelmeztetni kegyeskedjék.

74-c) szám. Kilin Sándor erdőhegyi tanító román történelmi kézikönyvét, amelyet az elemi iskolák III—VII. számára a tanterv és a kisebbségi tanulók szükségleteit figyelembe véve állított össze és a közoktatásügyi miniszter kedvező vélemény alapján aprobált, az egyházkerületnek ajánlja fel kiadás végett a vallástani kézikönyvekért megállapított tiszteletdíj ellenében. Ha a kerület nem venné át a kiadást, a kerületi iskolák számára való aprobálás fejében 5 százalékot ajánl fel kerületi kulturális célokra.

Egyházkerületi közgyűlésünk Kilin Sándor erdőhegyi tanító ajánlatát a tankönyvkiadó bizottság elé utalja s utasítja a tanügyi előadót, hogy ebből a célból a szerzővel lépjen érintkezésbe.

75. szám. Szilágyi Árpád székelyhidi és Bakó István nagykárolyi tanítók elhunytát

egyházkerületi közgyűlésünk a veszteség fölött érzett fájdalommal veszi tudomásul.

Az elsőnek érdemeit egyházkerületünk tanítóképviselővé lörlént megválasztásával már a múltban elismerte. Az utóbbi termékeny tanítói munkásságával kollégái közül kiemelkedve szerezte meg mindnyájunk becsülését.

76. szám. Vallástani kézikönyvet bíráló bizottság működése.

A bizottságot megalakította az egyházkerületi közgyűlés 1928—133. 2. bek. alapján a tankönyvkiadó-bizottság 1928 dec. 14-én 3 sz. alatt a következő tagokból: Elnök Püspök, tagok Kiss Károly, Arday Aladár lelkészek, Szilágyi Árpád, Papp Margit tanítók. Szilágyi Árpád halála után Püspök ur birálattal Seres Lászlót bizta meg.

A bírálók a birálat munkáját otthon végezték el s a vélemények összesítése, majd a jeligés levelek felbontása végelt három ülést tartottak.

1919 ápr. hó 5-ki gyűlés tárgya a birálatok egyeztetése. II. oszt. számára a Zöld Mihály-féle pályamunkát ajánlja elfogadásra, a IV. oszt. számára az „Én élek és ti is élni fogtok“ jeligéjüt, a VI. oszt. számára az „Én vagyok az ut, az igazság és az élet“ jeligéjüt rövidebb feldolgozásban, a VII. oszt. számára a „Nekem az élet Krisztus“ jeligéjüt ajánlja elfogadásra, valamenyit kisebb, nagyobb átdolgozás után.

1929 ápr. 19-én tartott ülésén a jeligés leveleket felbontotta és az érdekelteket a javítások elvégzésére felszólította.

1929 máj. 4-én tartott ülésén az átdolgozott pályamunkákat felülvizsgálta és átdolgozást elfogadta a Zöld Mihály-féle I—II. és Tökés Gyula IV. és VI. oszt. tankönyvre vonatkozólag. A Debreczeni István-féle VII. oszt. tankönyv felülbirálását a bizottság helybeli tagjaira bizta.

A bírálóbizottság azt javasolja, hogy a tankönyveket az általában kevésbé alkalmas imák nélkül nyomassa ki az egyházkerület, az I—II. és III—VII. osztály számára külön lapon kiadandó imák irására pedig hirdes-

sen pályázatot. Addig pedig az eddigi imák maradjanak használatban.

Egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul veszi a tankönyvkiadó-bizottság jelentését. A Zöld Mihály-féle I—II. osztályos és a Tőkés Gyula-féle IV. és VI. osztályos és a Debreczeni István-féle VII. osztályos kézikönyveket az egyházkerület elemi iskolái részére aprobálja. A miniszteri aprobálás megszerzésével a püspöki hivatal, a tankönyvek kiadásának intézésével a 60—1928. számú határozat értelmében a tankönyvkiadó-bizottságot bizza meg. Az elemi iskolákban használandó imák írására 1929 augusztus 31. lejáráttal pályázatot hirdet, még pedig az I—II. osztály és a III—VII. osztály számára két külön csoportban. Az elsőre pályadíj 500, a másodikra 1000 lejt tűz ki, amely összegek ellenében az imák kiadási joga az egyházkerület tulajdonába megy át. A pályázat intézésével és az imák kinyomatásával a tankönyvkiadó-bizottságot bizza meg. Ugyancsak új pályázatot hirdet a III. és V. osztályos elemi iskolai kézikönyvek megírására folyó évi december 31. lejáráttal, a hivatalos lap 1928. III. 24. számában 796. sz. körrendeletben foglalt feltételek mellett s ennek intézésével is a tankönyvkiadó-bizottságot bizza meg.

77. szám. A tankönyvkiadó-bizottság az utolsó egyházkerületi közgyűlés óta, 1928 augusztus 25-én, október 3-án, december 14-én és 1929 május 15-én tartott ülést.

Tudomásul vette az egyházkerületi bizományos raktárában 1928 november 21-én és december 13-án a tanügyi előadó által tartott vizsgálat eredményét, amely az egyházkerület javára 50,067.40 Lei jutalékot állapított meg. Ezt a jutalékot az egyházkerületi bizományos az egyházkerületi pénztárba befizette.

Ugyancsak tudomásul vette a május 7-iki raktár-

vizsgálatról szóló jelentését, amelynek alapján az egyházkerületet 14,152.50 Lei jutalék illeti meg s annak haladéktalan befizetésére az egyházkerületi bizományost felszólította.

Egyházkerületi közgyűlésünk a raktárvizsgálatra vonatkozó jelentést tudomásul veszi.

78. szám. Megállapította tankönyvkiadó-bizottság 1928—29. tanévben használandó tankönyvek jegyzékét az elemi iskolák és vallástani kézikönyvek jegyzékét középiskolák számára. Felhatalmazta Béres Károlyt, a Nagy Vilmos-féle III. oszt. kézikönyv 500 példányban való kinyomtatására.

Az új vallástani kézikönyvekre hirdetett pályázat eredményének elbírálására bizottságot küldött ki, melynek működéséről külön számol be.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tankönyvkiadó bizottság intézkedéseit jóváhagyólag tudomásul veszi.

Elhatározta, hogy az 1927—133. számban megállapított elemi iskolai vallástani tantervet jövő tanév kezdetével érvénybe lépteti, amennyiben az új kézikönyvek folyó évi október 1-ig forgalomba hozhatók lesznek. Ez esetben ideiglenesen a III. oszt. számára a régi Nagy Vilmos-féle, az V. oszt. számára a régi Nagy Vilmos-féle IV. oszt. kézikönyv használatát rendeli el, amelyek az új tantervnek is nagyjából megfelelnek. Ez esetben a III. oszt. kézikönyvből a szükséglethez mérten új kiadást kell rendezni,

s erre a tankönyvkiadó-bizottságot felhatalmazza.

Amennyiben az új kézikönyvek október 1-ig forgalomba hozhatók nem volnának, az új vallástani tanterv életbeléptetését elhalasztja s az összes osztályokban a régi kézikönyveket hagyja meg azzal, hogy a tankönyvkiadó bizottság ezekből a szükséglethez mérten rendezzen új kiadást.

79. szám. A tankönyvkiadó - bizottság javaslatára

egyházkerületi közgyűlésünk utasítja a tanügyi előadót, hogy kellő információ beszerzése után készítse el az összes szabályzat szerinti elemi iskolai nyomtatványok mintáit, hogy ezeket a püspöki hivatal approbálás végeztével a minisztériumba felterjessze.

Felhatalmazza a tankönyvkiadó-bizottságot, hogy az approbálás megszerzése után ezen nyomtatványok házikezelésbe vételének módzatait utólagos bejelentés kötelezettsége mellett megállapítsa. Addig elfogadja az egyházkerületi bizományos ajánlatát, hogy az iskolai nyomtatványok után iskolai évenként 3500 Lei pausale összeget fizet be az egyházkerületi pénztárba.

80. szám. Miután az egyházkerület kiadásában megjelent nagybetűs énekeskönyv teljesen kifogyott, a bizottság úgy határozott, hogy a nagybetűs énekeskönyv újabb kiadásának ügyét mindaddig felfüggeszti, míg a debreceni Méliusz-nyomdával a kottás énekeskönyvek megszerzése végezt megindítandó tárgyalások befejezéséig nem nyernek. A bizottság a közkivánság alapján kottás énekeskönyvek kiadását elsőrendű szükségletnek tartja.

Egyházkerületi közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi és felkéri az elnökséget, hogy a kottás énekeskönyv kiadását elkészítő tárgyalásokat kezdje meg.

81. szám. A segélyosztó-bizottság az utolsó egyházkerületi közgyűlés óta 1928 november hó 15-én és 28-án, 1929 február 12, április 12, és május 15-én tartott ülést.

A theologusok segélyezésére első alkalommal előlegezte a kolozsvári kollégium konviktusában elhelyezett theologusok első harmadévi hátralékait a továbbiakban a theologiai igazgatóság véleménye az illetékes lelkészek információi és a theologusok folyamodványaik.

ban felsorakoztatott érvek mérlegelésével (különös tekintettel lévén tanítók és lelkészek fiaira) olyan mértékű segélyezésbe részesítette a 26 Királyhágómelléki, Kolozsvárt tanuló theologust, hogy azok tanulmányaikat ez iskolai évben súlyosabb anyagi gondok nélkül folytathatták. Segélyben részesült Kovács Zoltán theologus, aki mint a zürichi egyetem IV. évet végzett hallgatója hazautazásához segélyért folyamodott.

Az egyházkerületi közgyűlés a theologusok segélyezésére vonatkozó jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

82. szám. A nagyenyedi református tanítóképző és a székelyudvarhelyi református tanítónőkészítő Királyhágómelléki növendékeit az illetékes igazgatóságok véleménye alapján különös tekintettel itt is a lelkészek és tanítók gyermekeire, azon feltétellel, hogy oklevelük megszerzése után, szolgálatukat az egyházkerületnek 10 évre kötelező nyilatkozatban biztosítják, olyan mértékű segélyben részesítettük, hogy tanítási költségeik ezáltal lényegesen csökkentek. — Oltmayer Erzsébet, egyik értékes tanítónk leányát, miután meggyőződünk róla, hogy bár a szatmári róm. kath. tanítónőkészítőbe jár, de jó református környezetben van ellátáson, ezen csoporttal együtt segélyeztük.

Az idetartozó reverzálisokat tanügyi irattárunkban külön dossziében őrizzük.

Egyházkerületi közgyűlésünk a segélyosztóbizottságnak a tanító- és tanítónőjelöltek segélyezésére vonatkozó jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi.

83. szám. Egyházkerületünk tanítóit a rendelkezésre álló alapok teljes kimerítésével, olyan mértékű segélyben részesítettük, hogy valamennyinek fizetése elérje legalább az egyházkerületi minimumot, azonfelül családi pótlékot is utaltunk ki.

Ebben a munkában súlyos nehézségeket és sok utólagos panaszt okozott az a körülmény, hogy a tanítói fizetésekről beérkezett jelentések ab ovo helytelenek

voltak. Ez a körülmény kényszerít bennünket arra, hogy teljes erővel támogassuk a nagyszalontai egyházmegye javaslatát, melyben a tanítói fizetések helyes felértékelésének elrendelését kéri s magunk részéről ezt a munkálatot sürgősnek jelezzük.

Egyházkerületi közgyűlésünk a segélyosztó bizottságnak a tanítók segélyezésére vonatkozó jelentését tudomásul veszi. A tanítói fizetések felértékelésére vonatkozólag más helyen intézkedik.

84. szám. Tanárjelölt kettő folyamodott segélyezésért. Egyiket András Gusztávot a theologusok között segélyeztük, a másik Horváth Berta, egyik szatmári tanárnőnk leánya. Mind a kettőt azon feltétellel segélyeztük, hogy szakvizsgájuk (licența) megszerzése utánra szolgálatukat az egyházkerületnek kötelező nyilatkozatban 10 esztendőre biztosítják. A nyilatkozatok a tanítójelöltekével együtt irattárban fekszenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk a segélyosztó bizottságnak a tanárjelöltek segélyezésére vonatkozó jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi.

85. szám. Az illetékes lelkész, illetve esperes javaslatára a bizottság Petri Piroska hegyközcsatári tanítónőt betegségére való tekintettel, Török Bernát színérváraljai tanítót gyermekeinek betegségére való tekintettel, rendkívüli segélyben részesítette.

Bódis Ágnes, aki jelenleg tanítónőjelölt, Székelyudvarhelyen, arra ajánlkozott, hogy diakonissza kiképzése után, magát az egyházkerület szolgálatára szenteli. A bizottság az ajánlatot elfogadta azzal, hogy a nagyváradai egyházközségben fogja elhelyezni, föltéve, hogy az erdélyi Püspök ur elbocsájtó levelét megszerzi. Miután szolgálatait az egyházkerület is igénybe fogja venni, ha az erdélyi egyházkerület vele szemben tanulmányi költségek visszatérítése címen követelést támaszt, a bizottság felhatalmazást kér, hogy ebből a célból számára kisebb mértékű segélyt folyósíthasson.

Elutasította a bizottság a következő kérvényeket: Ács István géresi tanító (fizetése eléri az egyházkerületi minimumot). Nagykárolyi lelkész, tanítók ügyében (az egyházközség képes megadni az előírt fizetést). Vidics János kisnyégerfalvai tanító (eléri az egyházkerületi minimumot). Végvári tanítók (egyházmegye kedvezőtlen véleménye alapján egyébként is 3-an részesültek már segélyben, a másik kettő tul van az egyházkerületi minimumon). Fábián Istvánné, református tanító özvegye (erre szolgáló alap hiányában).

Egyházkerületi közgyűlésünk a rendkívüli segélyeket és a kérvények elutasítását tudomásul veszi.

Felhatalmazza a segélyosztó-bizottságot, hogy Bódis Ágnes számára, tanulmányi költségek visszatérítése címen, fentebbi föltételekkel kisebb mértékű rendkívüli segélyt folyósítson.

86. szám. Iskolák fenntartása céljából a bizottság Csávos, Örvénd, Érendréd, Kisnyégerfalva, Gyorok, Kaplony és Krassófüzes részére szavazott meg különböző segélyösszegeket.

Egyházkerületi közgyűlésünk a felsorolt iskolafenntartási segélyeket jóváhagyólag tudomásul veszi.

Ugyancsak jóváhagyja 1927. 38. I. és 1928. 67. I. határozatok értelmében a segélyosztó-bizottság 1929. május 15-iki jegyzőkönyvének 4—23. számú határozatait a kulturadó és kulturtaxa tartozásokra vonatkozólag.

87. szám. Az utolsó segélyosztó-bizottsági gyűlés óta a következő segélykérvények érkeztek be: Tóth Zoltán kisbábonyi tanító rendkívüli segélyt kér betegség címén, Csávos 3783 Lei segélyt kér iskolai költségvetési deficit fedezésére, Varga Éva egyetemi hallgató 3000 Lei segélyt kér ez évi tanulmányai befejezésére, Sass Kálmán domahidai segédlelkész külföldi tanulmányi segélyt kér. Turterebes, Batiz, Felsőbánya, Kisbábony, Sándorhomok a nagybányai egyházmegye 35—1929 sz.

ajánlásával tanítói fizetés kiszolgáltatása céljából segélyt kér. Ebergényi Irén berettyószéplaki tanítónő betegségi, Diószegi Erzsébet tanítónőjelölt tanulmányi segélyt kérnek.

Egyházkerületi közgyűlésünk valamennyi segélykérvényt a segélyosztó-bizottság elé utalja.

88. szám. A bihari egyházmegye közgyűlése részletes belmissziói program kidolgozását és szabályrendelettel életbelépését kéri.

Mivel közgyűlésünk egyelőre az eddigi elhatározott és megindított munkáknál többet nem lát célszerűnek beállítani, az indítványt időszerűtlennek tartja.

89. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése a belmissziói konferenciákra vonatkozólag kéri, hogy a konferenciák teljes műsora jó előre közöltessék le a napilapokban, kevesebb tárgy tűzessék ki, az előkészítő-bizottságba az egyházmegyék belmissziói előadói is hívassanak be és a papnék konferenciáján adassék szó a papnéknak is.

Közgyűlésünk a felterjesztést a kerületi belmissziói bizottság figyelmébe ajánlja.

90. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése az iratterjesztés intenzívebbé tétele céljából kéri a traktátus füzetek mielőbbi megindítását s a dr Ravasz László által szerkesztett Ágendáskönyvet szerezze meg a parochiális könyvtár részére.

A traktátusokra vonatkozólag a tárgysorozatot más pontján intézkedik közgyűlésünk. Az Ágendáskönyv beszerzését a zsinatnak a liturgiára vonatkozó döntéséig idő előttinek tartja.

91. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése felterjesztést intéz a konfirmációnak idejére (14 életév) és alkalmas kézikönyv kiadására nézve.

Mivel a konfirmáció idejét már két évvel ezelőtt megállapította közgyűlésünk és a kézikönyvről pályázat útján már gondoskodott is, a felterjesztést tárgytalannak tartja.

92. szám. Csernák Béla, mint a Református Árvaházi Képes Naptár szerkesztője, e tisztségéről lemond és a szerkesztést egy bizottság által teljesíteni javasolja. Egyszersmind kívánatosnak látná, hogy egy-két rövid elbeszélés megírására pályadíj kitűzése mellett pályázat hirdettetnék.

Közgyűlésünk felkéri Csernák Béla egyházker. főjegyzőt, a naptárszerkesztés további vállalására s felhatalmazza az elnökséget, hogy munkáját a befolyó tiszta jövedelem terhére honorálja. Hasonlóképen az értékesebb cikkek szerzőit is. Három elbeszélésre augusztus 1-ig lejárattal pályázatot hirdet, s azokat a 600 leiel jutalmazza. A pályázat meghirdetésével Csernák Béla naptárszerkesztőt bizza meg. A bírálóbizottság tagjaiul rajta kívül Papp Józsefet és Arday Aladárt jelöli ki.

93. szám. Debreczeni István egyházkerületi belmissziói előadó betérjeszti

Belmissziói jelentését:

Egyházkerületünk belmissziói munkaágában Isten kegyelméből utolsó egyházkerületi közgyűlésünk óta haladást állapíthatunk meg.

1. Ez a haladás elsősorban a munka egyetemességében és egyetemes kerületi vonatkozásban domborodik ki s két, — egész kerületi életünkre kiható — eseményben jelent meg. Ez a nagyszalontai belmissziói és a nagyváradi leánykonferencia.

A múlt év szeptember 13—16. napjain áldásokban gazdagon folyt le a nagyszalontai négytagozatú belmissziói konferencia. Ennek egyik eredetisége abban állott, hogy előadói és fungensei a mi egyházkerületünkből teltek ki. A lelki értékgyarapodás mellett, mellyel mindenki meggaz-

dagodott, nem kevésbé jelentős a gyakorlati érték, melyet egyfelől a gondos előtanulmányozásra mutató bevezető előadások, másfelől egymás tapasztalatainak kicserélése által nyertünk egymástól.

Legáldásosabb volt a lelkészi konferencia. Az előadások után felhangzott nivós és tárgyilagos hozzászólások mutatták, hogy a lelkekben fellobogott a Lélek tüze, ott hevitett a Krisztushoz való hűség melege és ott izzott a hivatás szeretete. A néma résztvevők is alázatos engedelemmel adták át magukat az Úr Jézusnak és boldog örvendezéssel vitték haza a nyert új indításokat.

A tanítói konferencia — mint első — most még csak a magvetés munkáját végezte. Elismeréssel adózunk azoknak a tanítótestvéreinknek, akik szűkös anyagi helyzetük mellett is áldoztak erre a célra.

Kedves és meghitt volt a papnék szintén első és a szélesebb körre kiterjedő nők konferenciája, melyet Pilder Mária erdélyi utazóitkár testvérünk vezetett. Az előbbin felragyogott előttünk az Úr Jézus dicsőségének fényében a papné ideál, az utóbbin a nagyszámmal jelenlevő nők szívében édes vágyakozás ébredt hirdetni a megismert és megtalált Urat.

A presbyteri konferencia felemelő hatásokat adott. Már az a tény, hogy együtt láthatták egymást az egyházak kormányzó testületeinek képviselői Máramarosszigettől Lugosig, kölcsönösen nagy erőforrásul szolgált a jelenlevőkre.

Az egyik este tartott irodalmi estélyen író-papjaink legjava emelte fel és gyönyörködtette a sziveket és szerzett élvezetes estét, bizonyoságot nyerve a bennünk levő kulturális értékek felől. A befejező vallásos ünnepélyen pedig bőven buzogtak az evangélium forrásai, felüldítve a nagytemplomot zsufolásig megtöltő gyülekezetet.

Sok-sok áldást nyert a vendégül látó gyülekezet is, mely kitüntető, meleg szeretettel fogadta hajlékaiba és látta el minden földi jóval az odagyülteket. A testi táplálékért bőséggel kapta a lelki eledelt. A nyert áldások bizonyosága, hogy oly nagy számmal járultak az urasztalához, amilyenre még alig volt példa és sohasem volt ily nagy a perselyadakozás összege.

Mindent összevéve, bizonyoságot tehetünk róla, hogy

értékes és megáldott volt összegyülekezésünk. Többet nyertünk, mint amennyit reméltünk. Legyen érette köszönet mindazoknak, akik ezt elősegítették és legyen hála s dicsőség a mindnyájunkat megsegítő és megáldó Istennek.

A nagyváradai folyó év április hó 6. és 7 én tartott, bár kifejezetten csak a leánybibliaköröket hívtuk meg, 140 Krisztust kereső leány gyülekezett össze. A konferenciát Püspök ur helyett Csernák Béla egyházker. főjegyző ur nyitotta meg és Püspök ur zárta be. Lelki irányítását és gazdag tartalommal megtöltését az Istentől megáldott Pilder Mária erdélyi egyhker. utazótitkárőnek köszönhetjük, aki kiváló munkatársaival: Kiss Erzsike, Vajna Éva és Judit egyetemi hallgatókkal látta el az egész programot. Az előkészítést a belmissziói előadó és Kiss Bertalan nagyváradai segédlelkész végezték. Rajtuk kívül még Arday Aladár vett részt a munkában. A bibliaórákon megzendült az Ur Jézus hívó szava és felragyogott a cél, mivé kell lenni minden fiatal léleknek. A megbeszéléseken és előadásokon meglátták az igazi református magyar leány eszményét, megismerkedtek a diakonissza intézménnyel és tisztázódtak a bibliakörös munka felől alkotott fogalmak. A beszámolás feltört vallomásaiból örömmel tapasztaltuk hogy az egész leánykonferencia boldog találkozás volt, Krisztussal. A fiatal tiszta leányelkek közelebb jutottak hozzá és mint Püspök ur bezáró beszédében mondta: a tiszta lilomlelkek megtalálták támasztékukat Őbenne. A szivek a krisztusi szeretet által igaz barátságban forrottak össze, ami nem szűnt meg az egymástól való elválással sem, hogy általuk a gyülekezetek ifjúsága s a jövőben egész gyülekezetek egyek legyenek Ő általa, aki által mindnyájunknak egyeknek kell lennünk.

Igaz keresztyén vendégszeretetet hatotta át a nagyváradai leánybibliakörök és a gyülekezet tagjait, kik lehetővé tették a messziről odagyülekezett lányok gondnélküli közöttük tartózkodását. A vendégek és vezetőik pedig a mindkét templomban tartott alkalmi igehirdetésen kívül egy vallásos ünnepélyel viszonzták a gyülekezet szeretetét.

Az általános munkával kapcsolatosan megemlítem, hogy László Dezső, erdélyi ifj. utazó titkár, mint az előző évben, ugy az idén is meglátogatta kerületünk nagyobb városában, vagy azokhoz közel levő helyeken működő ifj.

bibliaköröket, mindenütt buzdítva és tanácsaival látva el azokat.

2. Egy-két egyetemes hatású közös munkálkodás mellett erősödést, nagyobb öntudatosságot és így ezekben felismerhető haladást állapíthatunk meg az eddig megkezdett belmissziói munkaágakban. A vasárnapi iskolai munka ma már a legtöbb gyülekezetben megerősödve folyik. Ebben tapasztalható a legtöbb eredmény. Vannak egyházmegyék, melyekben a tél folyamán állandóan tartanak vallásos estéket, másokban megkezdődött az egyháztalálkozók látogatása, vagy az iratterjesztés intenzívebb felkarolása, némely helyen a lelkészi körök a gyülekezeti életre jótékonyan ható missziói napokat rendeznek, másutt az egyházmegyei gyűlések alkalmával rendeznek belmissziói napokat, evangélicizáló összejöveteleket.

3. A belmisszióknak még mindig vannak akadályai. Ezek részint külsők, részint belsők. A külső akadályok a gyülekezési tilalomnak a helyhatóságok rosszul és erőszakoltan való magyarázása, amiben ugyan itt-ott némi enyhülés mutatkozik. Ilyen továbbá a helyiség hiánya, az állami iskola átadásának megtagadása. A belső akadályok a munkásokban és a hívekben találhatók. Ezek a munkára hivatottak egy részének tájékozatlansága, egyes, főleg idősebb lelkészek, vagy tanítók konzervativizmusa, olykor konok merevség, néhol kényelemszeretet, amihez hozzájárul a hívek közönye és értetlensége.

4. Az akadályok dacára meg vannak a lehetőségek a munka kellő eredménnyel való továbbfolytatására, a már megkezdett munkaág megerősítésére és újabbak megalapozására. A vasárnapi iskolát az új iskolai év kezdetén feltétlenül be kell állítani. Ahol a hívek közönyösek, ott annál fokozottabb igyekezettel, mert éppen a gyermek lelkén keresztül lehet a felnőttek közönyét megtörni s ha ez nem is sikerülne, a gyermekekből lehet és kell a jövő számára lelkesebb és mélyebb hitéletet élő gyülekezetet teremteni.

A vasárnapi iskola után a legelső és legfontosabb teendő az ifjúság lelki gondozásának haladéktalanul és legkomolyabban munkába vétele a bibliakörök megszervezése által. Számtalan súlyos ok lenyűgöz, erővel kell, hogy kényszerítsen erre mindenkit, aki egyházának, fájának jövőjét legkisebb mértékben is szívében viseli. Az egyik ok az

a tenger veszély, mely a nagy és kis városokban épen úgy, mint a falvakban az ifjúságot reánk nézve elvesztéssel fenyegeti. Másik ok a tanítás és nevelés hiányossága, melyek a jelen iskolázás és a szülők gondokkal súlyosan terhelt élete miatt egész életén sínyleni fog. Továbbá a vasárnapi iskolai munkának természetes továbbfolytatása, hacsak nem akarjuk, hogy eddigi, több évi fáradozásunk eredménye megsemmisüljön. Végül legfontosabbak egyházunk megújulásának a mai ifjúság által való biztatása. Hogy ez ifju munka minél eredményesebb legyen és tájékozatlanok is megismerjék, az ifjúsági konferenciák állandósítandók és rendszeresítendőek. Hogy pedig lehetőleg az egész kerület ifjúságát bevonhassuk és minél több ifju munkás lelke tüzet fogjon, nemcsak egy központi helyen, hanem a nagyobb centrumokban is legyenek konferenciák és egyidejűleg vezetői értekezletek. Ezek bizonyára áldásos hatással lesznek és több gyakorlati utmutatást adnak, mint a szakirodalom termékei.

A felnőttek körében végzendő munkák között legkönnyebben megvalósítható, sőt sok gyülekezetben eddig is gyakorolt és általánosan kötelezővé teendő a vallásos estélyek tartása, De hogy az valóban a belmisszió céljait szolgálja, ne hiusági szereplésekre törekedjünk, hanem minél erőteljesebben töltsük meg evangéliumi tartalommal.

Az iratterjesztés szintén olyan belmisszió munka, melyet eddig nem méltányoltak eléggé egyházunk munkásai. Az elhangzott panaszok szerint ennek egyik oka az iratterjesztés raktárának kevésbé változatos volta. Hogy ezen segítsünk, lehetőleg bővítsük ki a raktárt és hogy olcsóbb iratokat és több haszonnal adhassuk, gondoskodjék iratterjesztésünk alkalmas traktátusok iratásáról és kiadásáról.

Szintén a felnőttek közötti határozottan belmissziói munka a nőegyesületek megalakítása.

5. A munka sikere érdekében rá szeretnék mutatni néhány eszközre. Ilyenek a belmissziói konferencia, melynek állandósításáról felesleges is beszélnünk. De hogy ennek hatásait tovább vigyük, az egyházmegyei lelkészegyesületek legalább évente egyszer foglalkozzanak a belmisszió kérdéseivel, hasonlóképen a lelkészi körök is, melyek itt-ott és olykor-olykor oly áldásos hatással működnek, az egész vonalon kell, hogy munkához lássanak. Sőt, hogy te-

vékenységeiket a világiak és a hivek között is megkedveltessék, célszerű volna, ha azok bevonásával belmisszió körökké alakulnának és őket is bekapcsolnák — aktíve vagy passzíve — körük munkásságába.

Állítsuk be a belmissziói szolgálatba a külföldön általánossá tett anyák napját. Ez alkalommal főleg a gyermekek szívéen keresztül tudjuk legjobban meghódítani az Ur Jézus számára a hivek szívét még a legközönyösebb gyülekezetben is.

A belmissziói munkára segítőtársakat nyerhetünk az erre, valamint a szórványokban való munkálkodásra ajánlott kerületünkbeli teológusokban. Ők erre buzgó lélekkel és gyakorlattal is bírnak és így jó szolgálatot tehetnek az őket igénybevevőknek.

A felsoroltakon kívül még sok ága van a belmissziói munkának és sok célt tűzhetnénk magunk elé. Ilyenek például az annyiszor emlegetett néplap, az utazótítkár beállítása, kötelező munkaprogram kiadása, gyülekezeti kerületi árvaház stb. De mivel a reális életet kell néznünk és erőnkön felül való feladatokkal a gyakorlatlanokat, sőt nagy részben tájékozatlanokat, el ne rémitsük, egyelőre elégedjünk meg az előadott programmal és Isten áldó segédelmével ennek megvalósítására törekedjünk.

6. Jelentem, hogy a bánáti egyházmegye 77—1928. sz. kerületi határozat értelmében megalakította belmisszió bizottságát a következőképen: Elnök: Nemes Elemér, tagok: Bálint Miklós, Keresztes József és Jancsó Vilmos. Előadó maga az elnök. A nagybányai egyházmegye belmisszió bizottsága előadóul Kürthy Károly halmi-i lelkészt választotta meg. A nagykárolyi belmisszió-bizottság előadója Gönczy Sándor nagykárolyi lelkész lett. Végül szomoruan jelentem, hogy a nagykárolyi belmisszió-bizottság egyik kiválóan értékes tagja, a belmisszió-nak lelkes munkása, Bakó István, nagykárolyi tanító a múlt évben elhunyt. Az Ur adja meg neki a hü sáfár jutalmát.

Jelentésem tudomásulvételét és elfogadását kérve, kiváló tisztelettel vagyok:

Szatmár, 1929. május 27.

Debreczeni István s. k.
egyházker. belm. előadó.

Egyházkerületi közgyűlésünk a belmissziói előadó jelentését tudomásul veszi és a következő határozatokat hozza:

a) Hálával adózik Istennek úgy a nagyszalontai, mint a nagyváradi konferencia áldásaiért és mindazoknak, kik ez áldás közvetítésében Istennek eszközei voltak, — elsősorban Pilder Mária erdélyi utazótitkár testvérünknek — szives köszönetét fejezi ki. De köszönetet mond a vendéglátó gyülekezeteknek és hiveknek, az Isten bőséges kegyelmét kérve reájuk. Ugy szintén köszönetét fejezi ki bibliaköreink ismételt meglátogatásáért, László Dezső ifj. titkárnak is.

b) Felhívja és elkötelezi egyházkerületünk minden egyházközségét, hogy amennyiben még eddig nem tették, a vasárnapi iskolai munkát az új iskolai év elején haladéktalanul indítsák meg és a hivek esetleges közönye dacára is, sőt épen azért annál buzgóbb lélekkel és fokozottabb igyekezettel törekedjenek ez áldásos munka megszerettetésére.

c) Felhívja a lelkészeket, hogy mindkét nemű ifjuság lelki gondozását az őszi egyházi munkaidő beálltával a bibliakörök megszervezése által haladéktalanul kezdjék meg, hogy így anyaszentegyházunk régi, de különösen az utolsó 10 év alatti végzetessé válható mulasztását pótolni igyekezzék. Ugy a vasárnapi iskola, mint a bibliaköri munkáról a jövő év elején kiküldendő jelentőivek által adjanak jelentést. A bibliaköri munka elősegítése végett a ker. iratterjesztésbe az utmutató könyveket bevezeti s a parochiális könyvtárak részére és terhére megrendeli.

d) Felhívja az egyházmegyei belm. bizottságokat, hogy egyházmegyénk gócpontján, — esetleg több helyen is — tartsanak ifj. és vezetői konferenciákat és az ezekben való segítség nyújtásra a ker. belm. bizottságot, illetve előadóját utasítja.

e) Felhatalmazza a ker. belm. bizottságot, hogy alkalmas helyen és időben kerületi ifj. konferenciákat rendezzen. Az egész belmissziói munka egyöntetű irányítása végett pedig az egyházmegyei belmissziói előadók lehetőleg a ker. közgyűlés alkalmával értekezletre jöjjenek össze, mely alkalommal költségeiket az egyházmegyék viselik.

f) A vallásos estélyek, evangélizáló összejövetelek tartását a téli hónapok idején minden gyülekezetben elrendeli, róla az egyh. látogatás alkalmával tartoznak beszámolni.

g) Az iratterjesztés kibővítésére és alkalmas traktátusok kiadására az iratterjesztés bizottságát felhatalmazza és felhívja.

h) Felhatalmazza a belm. bizottságot a ker. belm. konferenciának alkalmas helyen és időben leendő évenkénti megrendezésére. A lelkészi köröket pedig felhívja, hogy felváltva más és más gyülekezetben értekezleteket, illetve a világiak és hívek bevonásával belmissziói napokat tartsanak.

i) A szórványokban való munkára és a belmisszióban való segédkezésre az ajánlkozott teológusoknak neveit és címét a hivatalos lapban közzétételni és erre a lelkipásztorok és presbiteriumok figyelmét felhívni rendeli.

j) Az egyházm. bizottságokban beállott változásokat tudomásul veszi. Bakó István tanító-testvérünk elhunytá felett pedig őszinte részvétét nyilvánítja.

94. szám. Kiszántó, Kőszegremete, Nagybánya, Nagykolcs, Pusztadaróc, Sárköz, Vetés, Vámfalu, Géres betérjesztik a múlt évben elmaradt vas. isk. és bibliaköri jelentőiveiket. Ezek szerint a vas. isk. száma több a múlt évinél 6-al, összesen 126, a bibliaköröké 2-vel, összesen 42.

Közgyűlésünk a jelentéseket tudomásul veszi.

95. szám. Az orsovai egyesült protestáns egyház ügyében egyházkerületi közgyűlés érdemleges határozathozatal előtt bevárja a bánáti ág. hitv. egyházmegye döntését az orsovai ág. hitv. evangélikus egyházközség közgyűlése által hozott határozat felett, melyben az orsovai ág. hitv. egyháztagok a református vallásu egyháztagok által az egyesülések feltételeit megállapító határozat felett döntött, utasítja a bánáti református egyházmegye esperesét, hogy a bánáti ág. hitv. egyházmegye határozatát kézhez vétel után az orsovai református egyháztagok által Orsován 1929. év április 6. napján tartott közgyűlés jegyzőkönyvének teljes hiteles másolatával terjessze egyházkerületi közgyűlés elé.

96. szám. Egyházkerületi közgyűlés a bánáti egyházmegye közgyűlésének szám és kelet nélkül hozott azt a határozatát, amelylyel a nagylaki anyaegyházközség és a pécskai fiókegyházközség között jogviszonyuk szabályozására kötött egyességet elfogadó presbiteri, illetve egyházközségi közgyűlési határozatokat helybenhagyta s a kötött egyességet elfogadta, helybenhagyja, a bemutatott egyességet figyelemmel az E. T. I. t.-c. 67. §. n) pontjára megerősíti, az egyesség négy eredeti példányát a bánáti egyházmegye esperesének azzal az utasítással adja ki, hogy a pécskai fiókegyház közgyűlését vezető lelkészszel azokat irassa alá, azután terjessze fel a püspöki hivatalhoz, az egyházkerület elnökségét pedig felkéri, hogy a hiány pótlása után az egyesség négy eredeti példányát jóváhagyási záradékkal ellátni sziveskedjék.

97. szám. A bánáti egyházmegye közgyűlése elfogadva a Szombati Szabó István lelkész indítványát, annak kimondását kéri, hogy a rendes és segédlelkészeket évenként üdülési szabadság illeti meg és pedig a rendes lelkészeket évenként 4, illetve 6 hét, aszerint, hogy szolgálati idejük 10 éven alul vagy felül van, a segédlelkészeket évenként 3 hét. E szabadság úgy vehető igénybe, hogy a helyettesítéssel járó kiadások a lelkészt, illetve segédlelkészt nem terhelhetik.

Egyházkerületi közgyűlés tekintettel arra, hogy a lelkészek szabadságidejét az E. T. I. t.-c. 143. §. d) pontja szabályozza, amelynek rendelkezésével szemben ellentétes tartalmu határozatot magáévá teszi ugyan, de mivel egyházi törvényeink átdolgozása a már összehívott zsinat feladata, az indítványt pártolóan terjeszti fel az egyházi törvényeket előkészítő bizottsághoz.

98. szám. A bánáti egyházmegye közgyűlése 14—1929. számú határozatával tudomásul vette a gátaljai fiókegyház megalakulását s azt az egyességet, amelyet a szigetfalui anyaegyházközség s a gátaljai fiókegyház utóbbinak lelki gondozása tárgyában kötött.

Egyházmegyei közgyűlés érdemleges határozat hozatal előtt meghagyja a bánáti egyházmegye esperesének, hogy pótlólag szerezzé be és terjessze fel a püspöki hivatalhoz a szigetfalui egyházközség presbitériumának azt a jegyzőkönyvét szabályszerű kivonatban, melyben a bemutatott egyességet elfogadta s a gátaljai fiókegyházközség közgyűlésének vagy presbitériumának azt a jegyzőkönyvét szintén szabályszerű kivonatban, melyben fiókegyházközséggé alakulását kimondta s az egyességet elfogadta.

99. szám. A bihari egyházmegye közgyűlése által 101—1929. szám alatt hozott határozat ellen Kuki Zoltán bihari igazgató-tanító által beadott felebbezést egyházkerületi közgyűlés elutasítja s a hozott határozatot indokainál fogva helybenhagyja.

100. szám. A bihari egyházmegye felterjesztését a váradlessi agrársérelem tárgyában

közgyűlésünk levéltárba helyezi, miután a lelkészi földeket az állami hatóságok a lelkész használatába visszabocsátották.

101. szám. Az érmelléki református egyházmegyé 67—1928. számú határozatának helybenhagyása mellett egyházkerületi közgyűlés azt az ajándékozási szerződést, melylyel Takács Lajos és Takács József a berettyószéplaki ref. egyházközségnek ajándékozzák a berettyószéplaki 119. számú betétben 2540., 2541., 2542., 2543. hrszám alatt felvett 8000 lei értékű szőlőt, megerősíti, s megerősítési záradékkal ellátni határozza.

102. szám. Felülbirálta az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai egyházmegye 64. számú 1928 augusztus hó 14. napján hozott azon határozatát, amellyel hozzájárult, hogy a krassói református egyházközség a krassói 704. számú betétben felvett házastelkét a krassói gör. kath. egyházközségnek 120.000 leiért eladja.

Bár a krassói református egyházközség érvényes szerzési címen és módon szerezte meg a krassói 704. számú betétben felvett belső telket s arra az egyházközségnek lelkeszi lakás céljaira szüksége is volna, bár teljesen jogtalan volt a krassói gör. kath. lelkesznek az a magatartása, amellyel az ingatlanon lévő házat elrekviráltatta, abba még az 1920. évben erőszakkal beköltözött s azt azóta minden jogos cím nélkül és minden ellenérték nélkül használja, bár a szerződésben kötelezett vételár az ingatlan tényleges értékével és forgalmi árával nem áll arányban, mert az ingatlan a felajánlott ár négyszeresét minden körülmények között megéri, az egyházkerület belátja azt a kényszerhelyzetet, melyben az egyházközség tagjai voltak, amikor az általuk jogszerűen megvásárolt és ki is fizetett s még is kisajátított 650 hold földet csak úgy tudták visszaszerezni, hogy az általuk újból kifizetett vételáron és tekintélyes eljárási költségeken felül még azt a nagy értéket képviselő belső telket is érteken jóval alul kénytelenek voltak odaadni a krassói g. kath. egyháznak, a kényszerhelyzet fennforgásának megállapítása mel-

lett a nagybányai egyházmegyei közgyűlés 1928. augusztus 14. napján 64. szám alatt hozott határozatát jóváhagyja a krassói ref. egyházközség, mint eladó, s a krassói g. kath. egyház mint vevő között a 704. számú betétben felvett ingatlan eladása tárgyában kötött, a bemutatott adásvételei szerződést azzal erősíti meg, hogy a határozat helybenhagyásának, s a szerződés megerősítésének ezek a fentebb felsoroltak az okai s hogy vétel tárgya csak az ingatlanok ki nem sajátított része.

103. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlésnek 1928. október hó 25. napján 60. szám alatt hozott azt a határozatát, mellyel a szalontai ref. egyházközség presbitériumának és egyházközségi közgyűlésének orgonavételt s e célból rendkívüli adót kivető határozatát helybenhagyta, mivel a határozat ellen felebbezés nem adatott be az Et. I. tc. 67. §. o) pontja s az Et. III. tc. 20 §. alapján érintetlenül hagyja.

104. szám. A nagyszalontai református egyházmegye közgyűlése egységes típusu lelkészlakás tervének elkészítésére kéri közgyűlésünket.

Olyan tervrajzot készíteni, amely mindezzel alkalmas volna, a kivitelre igen nehéz, mert az épület mikéntjére lényeges befolyása van az ingatlan fekvése, a környezte a rendelkezésre álló tőke: egyházkerületi közgyűlés tervet nem készített, hanem minden egyházközséget arra kötelez, hogy mielőtt új lelkészlakás építéséhez fogna, a tervrajzot felülvizsgálat végett, szakértő mérnöknek mutassa be, a szakvéleményt kövesse s az egyházmegyei közgyűléseket arra utasítja, hogy új építkezésre az engedélyt mindaddig ne adják meg, amíg a szakértői vélemény beszerezve nem lett,

105. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése azért ir fel a kerülethez, állapítsa meg, miként tény-e az, hogy a jogi személyek 50 százalékos állami adómentességben részesülnek, ha ez igaz, hasson oda, hogy a református egyházközségek, mint jogi személyek, részesüljenek ebben a kedvezményben.

Egyházkerületi közgyűlés az ügy tanulmányozására s javaslattételre felkéri az egyházkerületi ügyész urat s érdemlegesen jelentésének beérkezte után határoz.

106. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlésnek 1928. év október hó 25. napján 68. sz. alatt hozott azt a határozatát, melylyel a csermői egyházközség presbyteriumának 59—1928. szám alatt hozott határozatát helyben hagyta s hozzájárult, hogy a presbyterium tagjainak száma 8-ról 6-ra leszállítsassék, mivel a határozat ellen felebbezés nem adatott be, a presbyterek számát pedig az egyházközségek meghallgatásával az egyházmegye állapítja meg, az Et. I. t. c. 28. §-a alapján érintetlenül hagyja.

107. szám. Az érdengelegi ref. egyházközség presbyteriuma azt panaszolja, hogy Valean Szilágyvármegye egyik kamarai képviselője 1929. év április hó 7. napján Érdengeleg községben beszámoló beszédet tartott s beszédében arra hívta fel a község lakosait és pedig ugy a gör. kath., mint a református vallásukat, hogy az egyházi terményadó fizetését tagadják meg, ne fizessék többé.

Mivel református egyházunknak törvényben biztosított joga egyházi szükségletei fedezetére az egyházközség tagjait akár termény, akár pénz szolgáltatás, illetve fizetéssel megterhelni, Valean ur beszédében egyházi törvényeinket nem respektálta, a mi egyetemes református egyházunkra főként azért képez sérelmet, mert már is jelentkezik a beszédnek a hatása, mert az egyházközség egyes tagjai

hangoztatni kezdik, hogy a termény szolgáltatást nem teljesítik.

A fenti tényt egyházkerületi közgyűlésünk azzal jelenti be a vallás és szépművészeti miniszter urnak, hogy annak orvoslásáról gondoskodni kegyeskedjék.

108. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagykárolyi egyházmegye által 1929. év május hó 7. napján 14. szám alatt hozott határozatnak azt a részét, melylyel az érdengelegi református egyházközség presbitériuma által 26—1929. szám alatt 1929. év április hó 21. napján hozott rendkívüli adó kivetését kimondó határozatát helybenhagyta, az idézett presbitéri határozatra is kiterjedően feloldja s utasítja az érdengelegi egyházközség presbitériumát, hogy a rendkívüli adó mértékének megállapítására más és olyan osztályokat állapítson meg, amelyek szerint egy egyháztagot egy évben rendkívüli adó címén 10,000, 16,000, 24,000, 40,000 lei ne terheljen s hozandó határozatát terjessze felettes egyházhatósága elé, a határozatnak azt a részét, melylyel nevezett egyházközségnek engedélyt adott építésből folyó szükséglete fedezetére 20,000 lei kölcsön felvételére, helybenhagyja, a határozat többi részét pedig, mivel az ellen felebbezés nem adatott be, érintetlenül hagyja.

INDOKOLÁS.

Egyházkerületi közgyűlés a hivatolt egyházmegyei közgyűlési határozatot az E. T. I. t.-c. h) pontjában gyökerező felügyeleti joga alapján bírálta felül s annak megjelölt részét azért oldotta fel, mert olyan adózást, amely szerint a rendes egyházi adón kívül egy évben egy egyháztagra 10,000—40,000 lei egyházi adó állapított meg, a progresszivitás tulhajtásának tekintette, amelynek keresztülvitele nem szolgálja az egyház érdekeit. Ha feltétlenül szükség van a rendkívüli adó által fedezni szándékolt bevételre, úgy azt vagy más olyan osztályok megállapításával kell előteremteni, amelyekben a megoszlás elviselhetőbb, vagy több évre elosztva kell a terhet megállapítani.

109. szám. A nagykarolyi egyházmegye közgyűlése 15—1929. számú határozatával pártolólágg terjeszti fel az érdengelegi egyházközség 20,000 lei segély iránti kérvényét, mely segély a feltétlenül teljesítendő építkezés költségeinek egyrészét fedezné.

Egyházkerületi közgyűlés megfelelő alap hiányában a kérelmet teljesíteni nem tudja.

110. szám. A nagykarolyi egyházmegyei közgyűlés 10—1929. számú 1929. év május 7-én hozott azt a határozatát, melylyel a domahidai egyházközség presbitériumának rendkívüli egyházi adót kivető határozatát helybenhagyta, az E. T. I. t.-c. 67. §. o) pontja s a III. t.-c. 20 §-a alapján, mivel a határozat ellen felebezés nem adatott be, egyházkerületi közgyűlés nem érinti.

111. szám. A nagykarolyi egyházmegye 1929. év május hó 7. napján 22—1929. szám alatt hozott határozatát egyházkerületi közgyűlés felülvizsgálván, helybenhagyja, hivalkozással az egyházkerületi közgyűlés 101—1928. számú határozatára, engedélyt ad arra, hogy a nagykarolyi ref. egyház a nagykarolyi 1991. számú betétből lejegyzendő 1550—3., 1550—4., 1550—5., 1550—7., 1550—8. hrszámú részleteket egyenkint 361 négyszögöl területtel s külön-külön 23,500 lei vételárért eladja azzal a kikötéssel, hogy vevők a ki nem fizetett vételár után legalább évi 12%-os kamatot kötelesek fizetni, tulajdonjog bekebelezésre alkalmas szerződés javukra csak a vételár teljes kifizetése után adható. Egyben utasítja a nagykarolyi egyházmegye közgyűlését, hogy a vételárak kifizetése után gondoskodják arról, hogy a tulajdonjog bekebelezésére alkalmas szerződések jóváhagyás végett a felettes egyházhatóságok elé terjesztessenek.

112. szám. A nagykarolyi egyházmegyei közgyűlése által 19—1929. szám alatt 1929. május 7. napján hozott azt a határozatot, mellyel az irinyi egyházközség presbitériuma által a lelkészlakás kijavitása és rendkívüli egyházi adó kivetése tárgyában hozott határoza-

tot helybenhagyta, — mivel az építkezés nem tekintendő jelentékenyebbnek, az E. T. I. tc. 67 §. o) pontja s a III. tc. 20 §. alapján, mert a határozat ellen felebezése nem adatott be, egyházkerületi közgyűlés érintetlenül hagyja.

113. szám. A csomaközi egyházközség lelkészi díjlevele tárgyában a nagykárolyi egyházmegye közgyűlése által 1929. év május hó 7. napján 17. szám alatt hozott határozatot a csomaközi egyház presbitériuma által 1926. december 29. napján 1. szám alatt hozott határozatra is kiterjedően feloldja, a bemutatott díjlevél megerősítését megtagadja s arra utasítja az egyházközség presbitériumát, hogy a kisajátítás folytán a lelkészi javadalomból elvont ingatlanok jövedelmét az egyházközség tagjai megadóztatásával pótolni, esetleg az 5. tétele szerint megváltott termény- és fajárandóságnak természetben való szolgáltatását visszaállítani, ennek folyamánként a megállapítandó értéket a díjlevelbe beállítani igyekezzék, amennyiben a presbitérium nem volna hajlandó a most megjelölt elvek alapján készíteni el az új díjlevelet, arra utasítja az egyházmegye elnökségét, hogy személyesen, esetleg küldöttségnek az egyházközségbe küldése útján hasson oda, hogy a lelkészi javadalomhoz az egyháztagok is járuljanak hozzá szolgáltatással s ez az érték a díjlevelbe állíttassék be, az így kiegészített és újra készített díjlevelet azután mutassa be jóváhagyás végett.

Igy kellett határozni, mert a csomaközi egyházközség lelkészi javadalmából kisajátítás folytán, az ingatlanok elvonatván, nem maradt a javadalomban más, mint a lakás, 1 kat. hold 141 öl szőlős- és káposztáskert, termény- és fapénz 240 korona, 16 darab legeltetési jog, ezek a járandóságok pedig a lelkésznek nem tisztességes, de szegényes megélhetését sem biztosítják, viszont az egyházközség tagjai a lelkész javadalmához semmivel sem járulnak.

114. szám. A nagykarolyi református egyházmegye közgyűlése által 1929. május hó 7. napján 18. szám alatt hozott határozat helybenhagyása mellett egyházkerületi közgyűlés a dobrai egyházközség presbitériuma által 1928. december hó 16. napján 5. számú határozattal megállapított „kántortanítói“ és „tanítói“ díjlevelet megerősíti azzal, hogy ezek a dobrai egyházközség által fenntartott kántortanítói és tanítói állások díjlevelei ez okból a díjlevelekről a jelenlegi kántortanító és tanító neveit törölni s a bemutatott díjleveleket megerősítési záradékkal ellátni rendeli.

115. szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye 28—1929. számú jegyzőkönyvi határozata, mellyel a lugosi lévita segédlelkészi állás díjlevelét megállapító presbitériumi határozatot jóváhagyja.

Egyházkerületi közgyűlésünk a törvényszerű határozatokat egyhangulag megerősíti.

116. szám. Olvastatott a nagylaki lelkészi díjleveléről tárgyában kelt s a bánáti egyházmegye által hozott közgyűlési határozat.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangú határozattal a nagylaki lelkészi állás díjlevelét megerősíti.

116-b) szám. Olvastatott a bánáti egyházmegyének a nagylaki egyház ingatlanvétele tárgyában hozott közgyűlési határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangú határozattal a hozott határozatokat megerősíti s a szerződés záradékolására az elnökséget felhatalmazza.

116-c) szám. Olvastatott a bánáti egyházmegyének a bégamonostori lelkészi állás díjlevele fölött hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangú és törvényszerű határozatokkal jóváhagyott díjlevelet megerősíti.

116-d) szám. Olvastatott a klopódiai egyház kulturtakszájának elengedése iránt intézett kérvénye, melyet a bánáti egyházmegye közgyűlése pártolással terjeszt föl.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a kérelem teljesítését megtagadja.

116-e) szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye közgyűlésének a karánsebesi lelkészi díjlevél tárgyában hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a díjlevelet megerősíti.

117. szám. Olvastatott a bihari egyházmegye 21—1929. szám alatt kelt azon határozata, mellyel Főtisztelendő és méltóságos Sulyok István püspök ur 40 éves nagyváradi lelkészi jubileuma megörökítésére 56,000 Lei tőkével „Sulyok István emlékalapítvány“ névvel alapítvány létesítését határozta el, leróvándó háláját az ötlet 25 éven keresztül nagy eredményekkel kormányzó eszperese iránt. Felterjeszti a kellő számú példányban kiállított alapítóleveleket.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal, örömmel veszi tudomásul a kiváló egyházkormányzó eredményes munkássága által kiérdemelt hála szépséges megnyilatkozását s a felterjesztett alapítóleveleket megerősíti.

118. szám. Olvastatott a bihari egyházmegye közgyűlésének 22—1929. szám alatt hozott határozata, mellyel megerősíti a pósalaki egyházközség presbyteriumának 27—1929. szám alatt hozott azon határozatát, mellyel egy hold 683 □-öl területű szőlőföldjét nyilvános árverésen eladott.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a törvényszerű alsófoku határozatokat megerősíti s a jóváhagyási záradéknak a szerződésre törtető reávezetésével az elnökséget megbizza.

119. szám. Olvasatott az érmelléki egyházmegye esperesének 1224—1928. számú felterjesztése, melyben egyházkerületi közgyűlésünk 95—1928. számú határozatának megfelelően, újból felterjeszti a micskei lelkészi díjlevelet.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a lelkészi díjlevelet megerősíti.

120. szám. Olvasatott az érmelléki egyházmegye 68—1928. kgy. számú határozata, mellyel megerősítette Csécsy Imre aradi lelkésznek az éradonyi egyház számára tett 30,000 Lei-es alapítványáról szóló alapítólevelet.

Egyházkerületi közgyűlésünk jóleső érzéssel állapítja meg a fiui ragaszkodást azon egyház iránt, melyben az atya több mint 34 éven át teljesítette az igehirdetés áldásos tisztét és egyhangu határozattal a felterjesztett alapítólevelet megerősíti.

121. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye esperesének 500—1928. számú felterjesztése a máramarosszigeti egyházközség tulajdonát képező csehszlovákiaiba esett fekete-ardói ingatlanainak árverésen történt eladása tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal az elidegenítő szerződéseket jóváhagyja s ily irányu záradékolására az elnökséget felhatalmazza.

122. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye 1928 augusztus 14-én tartott közgyűlésében a máramarosszigeti liceumra vonatkozó jelentése és javaslat és az arra hozott közgyűlési határozat, közöttük a liceum tulajdonát képező simapusztai haszonbéri szerződés némi módosítása és meghosszabbítása.

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházmegyei határozatot, így a Simapuszta haszonbérletére vonatkozót is, egyhangu határozattal megerősíti.

123. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye 1928. évi 58. számú közgyűlési határozata, melyben intézkedik a néhai özv. Kerekes Lászlóné, született Márton Polixéna által a sárközlaki egyház részére tett alapítványokról s felterjeszti az idáig hiányzott alapító leveleket. Az egyházmegyei határozat ellen a sárközlaki egyház részleges felebbezéssel állt s annak kimondását kérte, hogy alapító és előtte elhalt szerettein kívül ne terhelje az alapítványos egyházat mások sirjának gondozása és a sirkerüből távolíttassék el özv. Dankó Andrásné sirján elhelyezett kereszt.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal az egyházmegyei határozatot az alapítólevelek tudomásulvétele tekintetében jóváhagyja s az alapítóleveleket a maga részéről is megerősíti.

Kimondja továbbá, hogy mindaddig, míg az alapító családja, jelenleg pécsujfalusi Péchy Margit urnő a sírokat gondozza s így a végrendeletben az egyház terhére rótt szolgáltatásokat az egyház helyett teljesíti, addig a készpénzalapítvány kamatai az alapítványi tőkéhez csatoltassanak. Kimondja továbbá, hogy az egyház sirgondozási kötelezettsége jogszerinti alapító és előtte elhalt szeretteinek sirjain és siremlékein kívül nem terjed, ellenben türni tartozik az egyház által mindmáig nem kifogásolt néhai Péchy István és Dankó Andrásné oda történt eltemettetését. Végül felkéri pécsujfalusi Péchy Margit urnőt, hogy a további ellentétek elkerülése végett, különös tekintettel alapító erősen hangsúlyozott reformátusságára, az özvegy Dankó Andrásné sirjához helyezett keresztet eltávolítani sziveskedjék.

124. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye 1929. évi 63. számú közgyűlési határozata, mellyel megerősíti az adorjáni egyházközségnek, mint vevő által a szamoskrassói 496. számú betétéből lejegyzendő 19 kat. hold területű ingatlanra 76.000 Lei vételár mel-

left kötött adásvételi szerződést s megengedte a vétele-
árnak az egyház által felveendő kölcsönből leendő
megfizetését.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu ha-
tározattal a szabályszerű alsófoku határozato-
kat megerősíti.

125. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye
1928. évi 59. számú közgyűlési határozata, mellyel
megerősíti az adorjáni egyházközségnek, mint eladó-
nak Ecsedy József és neje, mint vevőkkel még 1916-
ban kötött adásvételi szerződését, mely tárgyban új
adásvételi szerződés kiállításának szüksége merülvén
fel, eladó egyház 83—928. számú presbiteri határozata-
lával ez új szerződés kiadását elhatározta.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu
határozattal az alsófoku határozatokat jóvá-
hagyja.

126. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye
1928. évi 65. számú közgyűlési határozata, melyben
jóváhagyja a kőszegremetei egyháznak Néma Gusztáv-
néval mint eladóval harangozói lakás céljára megvásá-
rolt ingatlanokra kötött adás-vételi szerződést.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu
határozattal a hozott alsófoku határozatokat
megerősíti.

127. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye
1928. évi 45. számú, a máramarosszigeti lelkészi dij-
levél tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk a hivek száma
csökkenését szomorú kényszerítő körülménynek
fogadván el, a régivel szemben némi csonku-
lást mutató új díjlevelet egyhangu határozattal
megerősíti.

128. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye
1928. évi 44. számú, a nagytarnai új lelkészi díjlevelet
jóváhagyó határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a törvényszerű alsófoku határozatokat megerősíti.

129. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye 1928. évi 16. számú s a halmi-i egyház által kettő évi törlesztésre felveendő 30,000 Leies kölcsönére vonatkozó 20%-os rendkívüli adó kivételét is jóváhagyó határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal az alsófoku határozatokat jóváhagyja.

130. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye 1928. évi 21. számú s a felsőbányai egyház által felveendő 70,000 Leies kölcsöne tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal az alsófoku határozatokat megerősíti.

131. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 21. számú s az avasfelsőfalui fiókegyház részére imaház részére telek vételére Sándor Béla és társai által tett összesen 27,500 Lei alapítványról szóló alapítólevél megerősítése tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal örömmel örökíti meg a nemesszivű alapítóknak egy új Istenháza felépítését célzó áldozatos cselekedetét s a hozott alsófoku határozatokat megerősíti.

132. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye 1929. évi 20. számú s az avasfelsőfalui fiókegyház, mint vevő által imaháztelek megvételére kötött adásvételi szerződés tárgyában hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal az alsófoku határozatokat megerősíti.

133. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 38. számú az özv. Kovács Józsefné szül. Széles Irma, mint megajándékozó és a szatmári ref. egyház, mint megajándékozott között kötött szerződést megerősítő határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a hozott alsófoku határozatokat megerősíti.

134. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye 1929. évi 28. számú s a szamosdarái lelkészi díjlevél tárgyában hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal elfogadja a hívek számának megfogyatkozásával indokolt díjlevél csonkulást s azt a maga részéről is megerősíti.

135. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 39. s a Soltész Margit és társai, mint átruházókkal a szatmárnémelii 1129 számú betétében felvett ingatlanokra vonatkozó s a szatmári egyházzal kötött szerződések tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk a hozott alsófoku határozatokat megerősíti.

136. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 22. számú s a peltyéni paplak telkének a szomszédos telek megvétele által történő kibővítése tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a hozott alsófoku határozatokat megerősíti.

137. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 30. számú, özv. Tereh Lajosné gyermekei, mint megajándékozók és a szatmári egyház mint megajándékozott között kötött ajándékozási szerződés és az alapítói levelek jóváhagyása tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a hozott alsófoku határozatokat megerősíti.

138. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 31. számú s a „Szatmárvármegyei Lorántffy Zsuzsanna Egyesület“, továbbá Szodorai Katalin londoni lakos által a szatmári egyház részére tett alapítványokról szóló alapító levelek jóváhagyása tárgyában hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal az alapítóleveleket megerősíti.

139. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 32. számú néhai Torday Imre presbiter társai és dr. Ajtay Nagy Gábor főgondnoknak a nagybányai egyháznál tett alapítvány tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal az alapító leveleket megerősíti.

140. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegyének 1929. évi 26. számú s a balizi presbitérium által az egyházépületek javítási költségeinek fedezését célzó 62,000 leies kölcsönét jóváhagyó határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a hozott alsófoku határozatokat megerősíti.

141. szám. Olvastatott a nagyszalontai egyházmegyének 1928. évi 63. számú s az ágyai anyaegyház és a szintei fiókegyházban rendszeresített segédlelkészi állásra vonatkozó díjlevél jóváhagyása tárgyában hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a díjlevelet megerősíti.

142. szám. Olvastatott a nagyszalontai egyházmegye 1929. évi 17. számú s a körösjánosfalvai megújított előkönyörgői díjlevél tárgyában kelt határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a díjlevelet megerősíti.

143. szám. Olvasatott a nagyszalontai egyházmegye 1928. évi 64. számú s a magyarcsékei egyház, mint eladó és Mucsi István, mint vevő között kötött adás-vételi szerződést jóváhagyó határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal az adás-vételi szerződést jóváhagyja.

144. szám. Olvasatott a nagykárolyi egyházmegye 1928. évi 23. szám alatt hozott s a mezőpetri-i fiókegyház által kért 12.000 Lei segély tárgyában hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk megállapítja, melyszerint 1927. évi 161. számú határozatával megszavazott 12.000 Lei segély nem a csomaközi anyaegyházat, hanem a mezőpetri-i fiókegyházat illeti meg s így egyhangu határozattal a kiutalást nevezett fiókegyház javára szólónak tekinti, kikötvén, hogy e segély a templom renoválási költségeire fordítandó.

145. szám. Olvasatott a nagyszalontai egyházmegye 1929. évi 18. számú s a belényesi egyház által eszközözendő új tanterem építése s a tanítói lakás kijavítása és kibővítése tárgyában hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a hozott presbiteri és egyházmegyei határozatokat pótlás végett visszaadja, nevezetesen nincs intézkedés aziránt, hogy az egyház a kölcsön visszafizetését miből kívánja teljesíteni.

146. szám. Olvasatott a nagyszalontai egyházmegye 1929. évi 19. számú határozata, mellyel jóváhagyja a mezőbajji presbitériumnak az u. n. egyházi földből 15 hold eladására vonatkozó határozatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a hozott határozatokat azon pótlással erősíti meg, hogy a befolyandó vételár, mint alap lesz kezelendő s az új tanítói lakás építési költségei ez alap kölcsönvétele mellett fedeztessenek.

147. szám. Olvasatott a nagyszalontai egyházmegyének 1928. évi 65. számú s a szentleányfalvai egyházban megállapított új adókulcsot jóváhagyó határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal az új adókulcsot megerősíti.

148. szám. A bánáti egyházmegye felir egyházkerületünkhöz a romániai magyar Protestáns Irad. Társaság megalakítása érdekében, mely társaság maga köré gyűjtené azokat a protestáns írókat, tudósokat és művészeket, akik munkáikban és működéseikben a protestáns, evangéliumi gondolat propagálói lennének.

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházmegye felterjesztését a Károli Gáspár emlék-ünnepély előkészítő bizottságához teszi át.

149. szám. A bánáti egyházmegye 22—1929. sz. felterjesztésében a nagypénteki urvacsoraoszlást a zsinat ulján egyetemesen kötelezővé tenni óhajtja.

Közgyűlésünk a bánáti egyházmegye felterjesztését a zsinat figyelmébe ajánlja.

150. szám. A bánáti egyházmegye 19—1929. sz. felterjesztésében elrendelni kéri, hogy minden presbyteri és egyházközségi gyűlés énekkel és imádsággal kezdessék.

Közgyűlésünk felhívja azokat az egyházközségeket, hogy ahol eddig még nem lett volna szokásban, ezután a presbyteri és egyházközségi gyűléseket is énekkel és imádsággal kezdjék meg.

151. szám. A bánáti egyházmegye tudomásul véve az egyházmegyei lelkészegyesület határozatát, mely szerint „szükségesnek tartja az országos lelkészegyesület mielőbbi megalakítását“, azt 32—1929. szám alatt egyházkerületünkhöz felterjeszti.

Közgyűlésünk szükségesnek látja, hogy az egyetemes egyház munkásai, úgy a lelkészek, mint a tanítók, úgy az ifjak, mint a felnőttek, az egyházépítő-munka sikeresebben végezhethetése céljából, közösségekbe tömörülhessenek; felir a zsinathoz, hogy a törvényalkotás során gondoskodják arról, hogy az egyház tagjai az építő munka érdekében, minden állami jóváhagyás nélkül, az egyház felügyelete és oltalma alatt, szabadon társulhasanak egyesületekbe, szövetségekbe, körökbe, vagy bármily névvel is neveztessenek ezek a munkaközösségek.

152. szám. A bihari egyházmegye 12—1929. sz. határozatának felterjesztésével kéri a Püspök Ur sürgős intézkedését, hogy egyházkerületünkben lévő olyan egyházközségekből, ahol fiatal lelkész van s a lélekszám sem olyan nagy, hogy egy lelkész az adminisztrációt el ne végezhetné, a káplánt a munkával terhelt bihari esperes mellé helyezze át, hivatkozik arra, hogy nem szokatlan eljárást kér, mert vannak egyházközségek, amelyeknek a múltból fennáll káplántartási joguk s a kongrua is folyósítatik a jogon, de a káplán elvétele ottan s oda helyezettelt, ahol nagyobb szükség volt reá.

Közgyűlésünk a bihari egyházmegye kérését Püspök Ur jóindulatába ajánlja, egyuttal megkéri Püspök Urat, hogy a bihari esperes mellé nélkülözhetetlen segédlelkész tartásához a minisztertől az államsegélyt kisürgetni el ne fáradjon.

153. szám. Az érmelléki egyházmegye 53—1928. számú határozatával kéri, hogy az egyházkerületi pénz-

tár minden év első negyedévi kongrua utalványozása alkalmával minden lelkész számára készítsen és küldjön egy kimutatást, amelyben a lelkészek adatai és a kiutalt kongrua s az eszközölt levonások tételenként kitüntetve legyenek.

Közgyűlésünk a kért munkálat elkészítését nem rendeli el, mert az az egyházkerületi pénztár felhalmozott teendőit oly mértékben növelné meg, hogy annak végrehajtása egy tisztviselő idejét teljesen lekötne, különben is a lelkészeknek mindig módjukban van a számadásokba az egyházkerületi pénztári hivatalában betekinteni s azok helyességéről meggyőződni.

154. szám. A nagybányai egyházmegye felterjeszti a szatmári református egyház presbitériumának panaszát, mely szerint Szatmár városának helyettes polgármestere egy olyan napon követelte ünnepi istentisztelet tartását a lelkészi hivataltól, amely nap nincs a miniszterileg megszabott állami ünnepek sorába iktatva.

Közgyűlésünk a panaszlott esetből kifolyólag utasítja a lelkészeket, hogy a vidéki hatóságok vidéki istentisztelet tartását elrendelő átiratait levéltárba helyezve, csak azokon a napokon tartsanak hálaadó istentiszteleteket, amelyeket a 108—1927. évi közgyűlési szám alatt közölt 51928—1927. sz. miniszteri rendelet országos nemzeti ünnepek gyanánt megjelöl.

155. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 12 c)—1929. sz. határozatával kéri, hogy a zsinat az egyházi törvények megalkotása rendjén a beteg lelkészek helyettesítéséről törvényileg gondoskodjék.

Közgyűlésünk a nagyszalontai egyházmegye felterjesztését a zsinat figyelmébe ajánlja.

156. szám. A közgyűlés tagjai a gyűlés bölcs vezetéséért az elnökségnek hálás köszönetüket nyilvánítják, a még nem hitelesített jegyzőkönyvi számok hitelesítésével a Nagyváradon lakó közgyűlési tagok bizattak meg.

A gyűlést Sulyok István püspök hálaadó könyörgésével este fél 10 órakor berekeszti.

Sulyok István,
püspök.

Domahidy Elemér,
főgondnok.

Csernák Béla,
főjegyző.

Birósági ügyek.

157. szám. A bíróság ülése megnyitván, az időszaki tanács rends tagjaiul : Végh József, Havas Gyula, Kassay Béla, Papszász Lajos, Bónis Elemér; póttagjaiul : Széll György, Vadai Béla, Telegdi József, Boros Zoltán az 1929. év tartamára közfelkiáltással megválasztották s elnök által megválasztottaknak jelentették ki.

158. szám. Debreceni István, szatmári lelkész fegyelmi ügyében a királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint másodfoku felebbezési fegyelmi bíróság a felek között létrejött egyességet tudomásul veszi s ez ügyben a további eljárást megszünteti (E. T. V. t.-c. 64. §.).

159. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerületi bíróság, mint fegyelmi felebbviteli bíróság a Keresztes József ref. lelkész és Péter Béla kántortanító, resicai lakosok panaszlottak elleni fegyelmi ügyben, melyekben a bánáti egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság 1928 november 7-én 4—1929. Fb., 5—1928. Fb. szám alatt ítéleteket hozott, mely ítéletek ellen panaszlottak törvényes határidőben felebbezéssel élve azokat felülbirálván, a következő egyesített

ITÉLETET HOZTA:

Az egyházkerületi bíróság a megjelölt ítéletnek Keresztes József lelkészre vonatkozó részét megváltoztatja s őt az emelt vád és következményei alól felmenti. egyben Péter Bélát arra kötelezi, hogy 530 Lei vizsgálati

költséget 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhével a bánáli egyházmegye közigazgatási pénztárába fizesse meg, ellenben a Péter Bélát elmarasztaló egyházmegyei bírósági ítéletet indokainál fogva helybenhagyja.

160. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint felebbezési fegyelmi bíróság Molnár József értarcsai lakos, lelkész ellen a viszontvádja folytán Széri Sándor és társai értarcsai lakosok, presbyterek ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben az érmelléki egyházmegyei bíróság, mint elsőfolyamodású bíróság által 1928. év október hó 29. napján 52-B) 1928. szám. alatt hozott ítélet ellen Széri Sándor és társai által beadott felebbezés tárgyában következően

ITÉLT:

Egyházkerületi bíróság, mint felebbezési fegyelmi bíróság az elsőbíróság ítéletét helyes indokolás alapján azzal a kiegészítéssel hagyta helyben, hogy Széri Sándor, Zih Károly, ifj. Laczi Sándor, Asztalos Sándor és Kóródi János értarcsai lakos presbytereket fosztja meg presbyteri tisztüktől s függeszti fel választói és választhatási jogukat öt év tartamára.

161. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbezési bíróság Szabó János krasznaszentmiklósi presbyter, panaszos és panaszlott, Veress László krasznaszentmiklósi lelkész, Szántó István gondnok, Csizma Béla, Veress Sándor, Kovács Ferenc, Csizma Gyula és Csizma Károly krasznaszentmiklósi presbyterek, panaszlottak ellen a nagykárolyi egyházmegye előtt folyamatba tett fegyelmi ügyben a nevezett egyházmegyei fegyelmi bíróság, mint időszaki, fegyelmi bíróságnak 1928 november 15-én hozott ítélete ellen Szabó János elsőrendű panaszlott által közbevetett felebbezés folytán meghozta és kihirdette a következő

ITÉLETET:

A királyhágómelléki református egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbezési bíróság az elsőfoku fegyelmi bíróság ítéletét helybenhagyja.

162. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi felebbezési bíróság ifj. Papp József lázári-i lakos presbyter ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben, melyben a nagybányai ref. egyházmegye bírósága Szatmárnémetiben 1928 november 9-én ítéletet hozott, mely ellen panaszlott felebbezéssel élt, ez ítéletet felülbírálván következő

ITÉLETET HOZTA:

Az egyházkerületi bíróság az első bíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

163. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság a hegyközsáldobágyi ref. presbyteriumnak Szép Kálmán turterebesi lelkész ellen 1960 Lei választási költség és jár. iránti közigazgatási ügyében, melyben a nagybányai ref. egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság Szatmárnémetiben 1928. november 9-én ítéletet hozott, az ellen dr Harcsár Géza egyházmegyei ügyész felebbezéssel élvén, azt felülbírálta s a következő

ITÉLETET HOZTA:

Az egyházkerületi bíróság megállapítja, hogy a szóbanforgó ügy nem fegyelmi, de közigazgatási ügy s mint ilyen bírálta felül s az elsőfoku ítéletet megváltoztatván az E. T. II. t.-c. 35. §.-a alapján Szép Kálmán turterebesi ref. lelkész panaszlottat arra kötelezi, hogy a hegyközsáldobágyi ref. egyház pénztárába 1960 Lei választási költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével fizessen meg.

164. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbviteli bíróság Imre Árpád csávosi ref. lelkésznek a szigetfalui lelkészválasztás ellen beadott panaszja folytán a bánáti ref. egyházmegye bíróságának Temesvárott 1928. november hó 7-én 3. Kb.—1928. szám alatt hozott végzése ellen panaszos által törvényszerű időben beadott felebbezése folytán azt felülbirálván a következő

ITÉLETET HOZTA :

A királyhágómelléki ref. egyházkerületi bíróság az elsőfoku határozatot az E. T. V. cikk 95 §.-a utolsó bekezdése alapján „ítélet”-nek helyesbili, egyebekben indokainál fogva helybenhagyja.

165. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint felebbezési közigazgatási bíróság, Balogh Mátyás lelkész panaszára a nagyzeréni ref. egyházközség ellen javadalom kiszolgáltatása iránt folyamatba tett ügyben a nagyszalontai ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság által 1928. október hó 25. napján 72. szám alatt hozott ítélet ellen beadott felebbezés, mint közigazgatási bírósági ügy tárgyában meghozta a következő

ITÉLETET :

Egyházkerületi bíróság, mint felebbezési közigazgatási bíróság, az elsőfoku bíróság ítéletét részben s aként változtatja meg, miszerint megállapítja, hogy Balogh Mátyás volt nagyzeréni lelkész részére az 1928. évre a nagyzeréni ref. egyházközség egyes vitássá nem tett szolgálmány, természetben kiszolgáltatandó járandóság és készpénzen kívül 1000 lei készpénz, 2000 liter buza, 100 métermázsa beszállított tűzifa, 2000 liter zab $\frac{10}{12}$ -ed részének a fizetésére, illetve természetben való kiszolgáltatására köteles.

166. szám. A királymelléki református egyházke-
rület bírósága, mint felebbezési közigazgatási bíróság-
Szabó József lelkész, borossebesi lakos panaszára a
borossebesi református egyház ellen javadalmi kiszol-
gáltatása tárgyában folyamatba tett közigazgatási bíró-
sági ügyben a nagyszalontai ref. egyházmegye bíró-
sági, mint első folyamodású közigazgatási bíróság ál-
tal 1929. év április hó 4. napján 32. szám alatt ho-
zott ítélet ellen az egyházközség által beadott felebbe-
zés tárgyában megtartott tárgyalás után, következően

ITÉLT:

Egyházkerületi bíróság, mint felebbezési
közigazgatási bíróság, az első bíróság ítéletét,
egyéb rendelkezéseinek elhagyásával, azzal a
kiegészítéssel hagyja helyben, hogy 6 hekto-
liter buza és 6 hektoliter tengeri Szabó Jó-
zsef lelkész részére természetben az 1929. évre
szolgáltatandó ki a borossebesi ref. egyház-
község által és pedig a buza 1929. év augusz-
tus hó 15. napjáig, a tengeri 1929. év no-
vember hó 1. napjáig különbeni végrehajtás
terhe alatt.

167. szám. A királyhágómelléki református egy-
házkerület bírósága, mint felebbezési közigazgatási bi-
róság, Kassay Béla tenkei lelkész panaszára a tenkei
egyházközség ellen javadalma kiszolgáltatása tárgyá-
ban folyamatba tett ügyben az első bíróság ítélete el-
len beadott felebbezése tárgyában megtartott nyilván-
os tárgyalás után, következően

ITÉLT:

Egyházkerületi bíróság, mint felebbezési
közigazgatási bíróság, a nagyszalontai egy-
házmegye bírósága, mint elsőfolyamodású
közigazgatási bíróság által 1929. év április hó
4. napján 33 szám alatt hozott ítéletet rész-
ben s aként változtatja meg, hogy a tenkei
református egyházközséget arra kötelezi, mi-

ként Kassay Béla lelkész részére az 1909. év március hó 28. napján kelt díjlevél 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8 pontjaiban megállapított szolgáltatás, illetve készpénzjárandóság kiegyenlítésére az 1929. évre 2720 liter búzát, 2720 liter tengerit és pedig a búzát 1929. év augusztus hó 15. napjáig, a tengerit, 1929. év november hó 1. napjáig természetben különbeni végrehajtás terhe mellett szolgáltatasson ki.

LELT:

Egyházközségi leltár...
Köszönetnyilvánítás...
Egyházközségi leltár...
Köszönetnyilvánítás...
Egyházközségi leltár...
Köszönetnyilvánítás...
Egyházközségi leltár...
Köszönetnyilvánítás...

LELT:

Egyházközségi leltár...
Köszönetnyilvánítás...
Egyházközségi leltár...
Köszönetnyilvánítás...
Egyházközségi leltár...
Köszönetnyilvánítás...

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

Adorjáni ingatlan vétel	124
Adorjáni ingatlan eladás	125
Ágya—szintei segédlelkészi díjlevél	141
Amerikai Lelkészegyesület Püspök urat köruttra kéri	13
Aranyosmegyes segélyt kér	51
Avasfelsőfalu adásvételi szerződése	132
Avasfelsőfalu fiókegyház részére Sándor Béla és társai telket vettek	131
Árvaház létesítése tárgyában egyházközségek megkérdezendők	59
Bakcsy Gergely szatmári ig. nyugalomba vonulása	66
Bakcsyné Korbuly Irén a szatmári leánygimn. igazgatója	66
Bakó István nagykárolyi tanító halála	75
Baldácsy-alap ügyében bizottság kiküldése	18
Bafizi kölcsön	140
Batiz iskolai segélyt kér	87
Bánáti egyházmegye missziói lelkészi állások szervezését tervezi	47
Belmissziói szabályrendelet készítését kéri a bihari e. m.	88
Belmissziói konferenciák előkészítése	89
Belmissziói vezetők értekezleti költségeit egyházmegyék viseljék	93/e
Belmissziói vezetők konferenciákat tarlsanak	93/d
Belmissziói jelentés	93
Belmissziói napok tartassanak	93/h
Belényesi iskolaépítés	145
Berettyószéplaki egyházközségnek Takács Lajos szőlőt aján- dékozott	101
Bégamonostor lelkészi díjlevele	116/c
Bégamonostori misszió gondozása	46
Bégamonostor közalapi segélye	38
Bibliakörök szerveztessenek	93/c
Bihari e. m. missziói jelentése	48

Bihari esperesnek káplántartásához államsegély kérendő	152
Borosjenői misszió jelentése	56
Borossebesi díjlevél-per	166
Boros Zoltán nagybányai egyházmegyei gondnokká választatott	5
Bódis Ágnes tanulmányi segélyezése	85
Bónis Elemér e. ker. világi tanácsbíróvá választatott	6
Csávos segélyügye	43
Csermő presbitériumának létszámát leszállítja	106
Csernák Béla a nagyváradai leánygimnázium igazgatótanácsának elnöke	63
Csécsi Imre aradi lelkész éradonyi alapítványa	120
Csomaköz közalapi segélye	38
Csomaköz több segélyt nem kaphat	55
Csomaközi lelkészi díjlevél	113
Csomár Béla oklevele elveszett	12
Debreczeni István fegyelmi ügye	158
Demjénné Molnár Ilona szatmári igazgatónő lemondása	66
Dernai misszió segélyezéséről bihari e. m. jelentsen	49
Dobrai lelkészi és tanítói díjlevél	114
Domahidai rendkívüli adó	110
Domokos László tanácsbíró lemondását a közgyűlés nem fogadja el	7
Dunaszentilona hátraléka törölve	24-3
Dunaszentilona nyugdíjfenntartói járuléka törölve	32
Dunaszentilona közalapi segélye	38
Ebergényi Irén segélykérése	87
Egyházépítő munkából egyetlen gyülekezet se hiányozzék	19-5
Egyházfenntartási tőke Szatmáron kezelt része	25
Egyházlátogatási jegyzőkönyvek pontosan kitöltessenek	19-1
Egyházkerületi tanítói képviselőségre szavazás elrendelése	8
Egyházi adó behajtásához állami támogatás kérése	29
Egyházmegyék közalapi és missziói bizottságokat alakítsanak	36
Elemi isk. V.—VII. oszt.	66/1
Elemi iskolai vallástani kézikönyvek pályázati eredménye	76
Elemi iskolai nyomtatványok beszerzése	79
Érdengeleg a kamarai képviselő az egyházi terményadó fizetésének megtagadására hívta fel a hiveket	107
Érdengelegi rendkívüli adó	108
Érdengeleg kölcsönt kér	109

Érmelléki egyházmegyében templomlátogatók száma csekély	19-2
Értarcsai fegyelmi ügy	160
Felsőbánya iskolai segélyt kér	87
Felsőbánya kölcsöne	130
Főbiróság tagjai	9/b
Gátalja és Szigetfalu egyessége	98
Globális adójukat lelkészek pontosan fizessék	24-4
Gyülekezési szabadság ügyében miniszteri leirat	10
Halmi kölcsöne	129
Hangjegyes énekeskönyv kiadásának előkészítése	80
Dr Hanz Jenő szatmári gimnáziumi igazgató	66
Hátralékos egyházközségekkel szemben esperesek járjanak el	24-2
Hétköznapi istentiszteleteken Biblia olvasása kötelező	19-3
Hibásan szavazott egyházak	5
Hivatalos lap 1928. évi számadása	26
Hordó József valkányi tanító az államnál kérje nyugdíjaztatását	41-2
Időszaki tanács tagjai 1929-ben	157
Imre Árpád panasza a szigetfalui lelkészválasztás ellen	164
Iratterjesztés mindenüft megszervezendő	24-6
Irinyi pótadó	112
Iskolai államsegély sürgetése	19-9
Iskolalátogatások az állami isk. látogatók jegyzőkönyveit figyelemmel kísérik	60
Iskolai statisztikai lap készítendő	74/a
Iskolafenntartási segélyek	86
Istentiszteleteket lelkészek csak miniszterileg megszabott állami ünnepnapokon tartsanak	154
Jogi személyek adómentességének kérdése	105
Karánsebes közalapi segélye	38
Karánsebesi misszió jelentése	44
Karánsebes lelkészi díjlevele	116/e
Károli Gáspár 400 éves jubileumának előkészítése	21
Károli jubileumi bizottság kiküldése	21-2
Károli Gáspár társaság alakíttassék	21-3/d
Kátémagyarázat tartása kötelező	19-3
özv. Kerekes Lászlóné szül. Márton Polixéna sárközujlaki alapítványa	123
Kilin Sándor romántörténelmi kézikönyvét felajánlja	74/c
Kiskolcsi egyház az állami iskola építésére megadóztatott	74/b
Kisbábony iskolai segélyt kér	87

Kivándorlás ellen lelkészek küzdjenek	19—10
Klopódia kulturtaxája	116/d
Kolozsvári theol. fakultás segélyezése	14
Kongrua kiadásakor egyházkerületi pénztár eddigi módozatok szerint járjon el	153
Konfirmációi kézikönyv kiadása ügyében nagyszalontai egyházmegye	91
Kovács Zoltán zürichi theologus segélyezése	81
Költségvetés 1929-re	28
Könyöradományok gyűjtése tárgyában miniszteri leirat	11
Középiskoláink fenntartása	65
Középiskolai vallástani tanterv készítése	67
Közgazgatási pénztár és alapok 1928. évi számadása	24
Központi tisztviselők fizetése előzetesen folyósítható	24-8
Körösjánosfalva előkönyörgői díjlevele	142
Köszegremete ingatlant vesz	126
Közalapi és missziói bizottság alakítása	36
Közalap 1928. évi számadása	37
Közalapi járulékok 1929. évre	39
Közalapi segélyek negyedévenként folyósíttatnak	38
Közgyűlést megnyitó imádság	1
Közgyűlés tagjainak számbavétele	3
Közgyűlés bezárása	156
Központi hivatal szervezetének elkészítésére bizottság küldetik ki	22
Krassói házastelek kényszer-eladása	102
Krasznaszentmiklósi fegyelmi ügy	161
Kuki Zoltán felebbezésének elutasítása	99
Kursinszky Kálmán tanügyi tanácsos ideiglenes megbízatása	23
László Dezső utazó-titkárnak köszönet	93/a
Lelkeszi aljegyzői tisztségre szavazás elrendelése	7
Lelkeszek szabadságolása zsinat figyelmébe ajánlva	97
Lelkészlakásterv készítését kéri a nagyszalontai egyházmegye	104
Lelkeszegyesület alakítását javasolja bánáti egyházmegye	151
Lelkeszek helyettesítésének kérdése a zsinat figyelmébe ajánltatik	155
Ligeti Imre tanári alkalmazása	69/a
Liturgia kérdése zsinat tárgyai közé felveendő	19-4
Lugosi lévita díjlevele	115
Magyarcséke közalapi segélye	38
Magyarcsékei misszió jelentése	57

Magyarcséke adásvételi szerződése	143
Markos Imre szatmári tanár nyugalomba vonul	66
Martininé Scheint Lujza szatmári felső keresk. leányiskola igazgatója	66
Máramarosszigeti szőlő-eladás	121
Máramarossziget lyceum simapusztai haszonbéri szerződése	112
Máramarosszigeti lelkészi díjlevél	127
Mátray Lajos szatmári tanár nyugalomba vonul	66
Mezőbajji földeladás	146
Mezőpetri segélye	144
Micske lelkészi díjlevele	119
Missziói segélyek 1929. évre	38
Missziói jelentéseket egyházmegyék szabályszerűen készítsék el és tárgyalassák le	48
Nagybányai egyházmegyében a templomlátogatók száma nagy	19-2
Nagybányai missziói körök segélye	38
Nagybányai egyházmegye missziói jelentése mintaszerű	50
Nagybányai egyház dr Ajtai Nagy Gábor alapítványának alapító-levele	139
Nagybányai egyház Torday Imre és társai alapító-levele	139
Nagybocskó közalapi segélye	38
Nagybocskó segélyét felhasználhatja	53
Nagybocskói missziós lelkész Nagybocskón lakjék	54
Nagykárolyi egyházmegyében templomlátogatók száma nagy	19-2
Nagykárolyi telekeladás	111
Nagylak közalapi segélye	38
Nagylak kongruája	40
Nagylak és Pécska egyessége	96
Nagylak lelkészi díjlevele	116
Nagylak ingatlant vesz	116/b
Nagypénteki urvacsoraosztást javasolja a bánáti e.-megye	149
Nagyszalontai orgonavétel	103
Nagyszentmiklós közalapi segélye	38
Nagyszentmiklós több segélyt nem kaphat	42
Nagytarna lévitát alkalmazhat	52
Nagytarnai lelkészi díjlevél	128
Nagy Vilmos aljegyző lemondása	7
Nagyzeréndi díjlevél-per	165
Nőszövetség szervezése	19-6

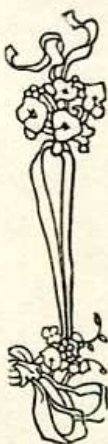
Nyugdíj- és Gyámintézet 1928. évi számadása	30
Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet alapszabályzata	34
Olasz Béla dr tanácsbíró lemondása	7
Orsovai egyesült egyház ügye	95
Ottmayer Gyula tanító tanügyi-bizottsági taggá választatik	70
Özvegyek rendkívüli segélye	31
Pankotai iskolai sérelem	60/b
Papp József máramarosszigeti lelkész egyhkerületi tanács- bíróvá választatott	6
Papp József lázári-i presbyter fegyelmi ügye	162
Perselypénzek megfelelő összegben szolgáltatandók be	24-7
Pettyéni telekvétel	136
Pilder Mária utazólitkárnak köszönet	93/a
Pósalaka ingatlan eladása	118
Presbyteri gyűlések imával és énekkel kezdsét javasolja a bánáti egyh megye	150
Protestáns Irodalmi Társaság alapítását javasolja a bánáti egyházmegye	148
Püspök évi jelentése	19
Püspök jelentése közgyűlés előtt kinyomattassék	11
Püspök egyházlátogatása	19-12
Püspöki jelentés presbyteriumokban felolvastassék	19-15
Püspöki jelentés az elemi iskolák 1927—28. és 1928—29. évi állapotáról	60
Püspöki jelentés a középiskolákról	61
Püspöki jelentés az internátusokról	62
Radna-Lippa segélyt kér	45
Református Árvaházi Képes Naptár számadása	27
Református Árvaházi Képes Naptárba elbeszélésekre pályá- zat hirdetendő	92
Regáti misszió kérdésében közös bizottság kiküldése	17
Regéczi Sándor szalmári tanár nyugalomba vonul	66
Rendkívüli tanítói segélyezések	85
Rendőrhatóság a közgyűlés megtartásához hozzájárult	3
Resicai fegyelmi ügy	159
Rév közalapi segélye	38
Sándorhomok iskolai segélyt kér	87
Szociális bizottság kiküldése	19-7
Sulyok István püspököt negyven éves lelkészsége alkalmá- ból üdvözli a közgyűlés	19-14
Sulyok István emlékplapitvány alapító-levele	117

Szabolcska Mihály tanácsbíró lemondása	7
Szabolcska Mihály nyugdíjazása	35
Szabó Zoltán nagyszalontai egyházmegyei gondnok távoll-maradását kimenti	4
Szavazatot nem küldött egyházak	6
Szamosdarai díjlevél	138
Szalmári fiuinternátus szabályzata jóváhagyatik	62
Szalmári egyházat Széles Irma özv. Kovács Józsefné meg-ajándékozta	133
Szalmári egyház Soltész Margit és társaival kötött szer-ződése	135
Szalmári egyházat özv. Tereh Lajosné megajándékozta	137
Szalmári Lorántffy Zsuzsánna Egyesület alapító-levele	138
Szegényekről gondokodás történetük	19-11
Szemethy Géza dr nyugdíjügyi felelőszége	33
Szentleányfalvai iskolai sérelem	60
Szeptemberi beiratkozások alkalmával a törvény szigoruan betartassék	60/a
Szép Kálmán fegyelmi ügye	163
Szilágyi Árpád tanítóképviselő halála	8
Szinte közalapi segélye	38
Szinte missziói jelentést adjon	58
Tanácsbírói tisztségekre szavazás elrendelése	7
Tanárképviselők választásának elrendelése	64
Tanárképviselőknek nők is választhatók	64
Tanárhiány megszüntetésére segélyosztó-bizottság intéz-kedése	68
Tanárok Act de angajamentje után illeték fizetendő	69/b
Tanárjelöltek segélyezése	84
Tanító- és tanítónőképző-intézetek segélyezését kéri Erdély	16
Tanítóegyesületek az egyházi törvények keretében szerve-zendők	60
Tanítók a románnyelvű vizsgát legyenek le	60/c
Tanulmányi segélyt az egyházközségek befizessék	60/g
Tanítói fizetések értékelése	71
Tanítók nem választhatók esperesi elbocsájtó nélkül	72
Tanítói-tanári nyugdíj ügy (rég) figyelemmel tartandó	73
Tanítók segélyezése	83
Tanító-, tanítónőjelöltek segélyezése	82
Tankönyvkiadó-bizottság jelentése	77
Távirat a kultuszminiszterhez	2

Távirat a miniszterelnökhöz	2
Távirat a Felső Uralkodóházhoz	2
Tenkei díjlevél-per	167
Theologus ifjak internátusi segélyezése	15
Theologus ifjak szórványok gondozásában segíteni készek	93/i
Traktátus füzetek kiadását kéri a nagyszalontai e. megye	90
Traktátusokat adhat ki az iratterjesztés	93/g
Turterebes iskolai segélyt kér	87
Vagyonleltári ivateket készítsen a pénzügyi bizottság	19-8
Vagyonleltár 1930 március 31-ig előkészítendő	19-8
Vallástani kézikönyvek az 1929—30-ik évben	78
Valkány anyásítása	41
Valkány—Nagyszentmiklósi misszió gondozásával Hegyi Károly nagylaki lelkész bizatik meg	41-3
Vallásos estélyek tartassanak	93/f
Vasárnapi iskolák szerveztessenek	93/b
Vasárnapi iskolákról jelentést küldő egyházak	94
Váradless közalapi segélye	38
Váradlessi lelkészi földeknek visszaadása	100
Zsinat összehívása	9/a
Zsinati tanári rendes- és póttagságra szavazás elrendelése	7
Zsinati lelkészi póttagságra szavazás elrendelése	7
Zsinati tanítói rendes tagságra szavazás elrendelése	8
Zsinattartási költség 1. L.	24-4
Zsinat gondoskodjék, hogy az egyház tagjai munkaközös- ségbe tömörülhessenek	151

Ad. 34—1929.

**A Királyhágómelléki
Református Egyházkerület
Nyugdíj és Özvegy-Árva
Gyámintézetének
ALAPSZABÁLYA**

a jogosított tagok azok akik 1928 január hó 1-én már rendes szolgálatban állottak de belépési jogukat még nem gyakorolták ezen jogukat csak legkésőbb 1929 december hó 31-ig gyakorolhatták a ezen időn túl felvételüket nem kérhetik.

MASODIK FEJEZET.

ELSŐ FEJEZET.

Általános határozatok.

Megalakulás, kötelezett és jogosított tagok.

1. §. A romániai Királyhágómelléki Református Egyházkerület az 1926. évi december hó 16-án tartott közgyűlésének 156. sz. határozatával a főhatósága alá tartozó egyházközségek rendes, segéd, vallástanító-lelkészi, továbbá az E. T. VI. tc. ben felsorolt köznevelési és közoktatási szervezetek összes tanárai és tanítói, állandó vallástanítói, végül az egyházközségek önálló énekvezérei, a püspöki hivatalnak és egyházkerületnek tisztviselői részére Nyugdíj- és Gyámintézetet létesített.

Ezen Nyugdíj és Gyámintézetet az 1929 május hó 29-ikén tartott egyházkerületi közgyűlés az előbbi intézet Alapszabálya VII. Záróhatározatának 22. §-a alapján „Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet”-té alakította át.

2. §. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet tagjai: vagy kötelezett, vagy jogosított tagok.

Kötelezett tag: minden rendes, segéd, vallástanító-lelkész, theologiai tanár, kik 1921 július hó 1-én már szolgálatban állottak, vagy pedig ez után léptek, vagy lépnek szolgálatba. *Kötelezett tag* a püspöki hivatalnak és egyházkerületnek minden lelkészi jellegű tisztviselője.

Jogosított tag: a közép, szak és elemi iskolák minden rendes és állandó jellegű tanára, tanítója, vallástanítója, valamint az egyházközségek önálló énekvezére és a püspöki hivatalnak, továbbá az egyházkerületnek nemlelkész jellegű tisztviselője.

Jogosított tagok az intézetbe való belépés jogát csak a rendes szolgálatba lépésüktől számított 2 éven belül gyakorolhatják és ezen időn túl felvételüket nem kérhetik. Azok

a jogosított tagok, akik 1928 január hó 1-én már rendes szolgálatban állottak, de belépési jogukat még nem gyakorolták, ezen jogukat csak legkésőbb 1929 december hó 31-ig gyakorolhatják s ezen időn túl felvételüket nem kérhetik.

MÁSODIK FEJEZET.

A belépés feltételei, tagsági díjak.

3. §. Mind a kötelezett, mind a jogosított tagok a belépéskor kötelesek fizetni:

1. belépési járulékot;

2. évi tagdíjat.

Belépési járulék: 12.000 Lei.

Evi tagdíjként a kötelezett tagok az államtól élvezett, vagy a jövőben élvezendő államsegély 12%-ának megfelelő összeget tartoznak befizetni 1929. évi január hó 1-től kezdődőleg, mely összeg az államsegélyt élvező tagoknál az államsegélyből visszatartatik.

Evi tagdíjként a jogosított tagok azt az összeget tartoznak 1929 január hó 1-től kezdődőleg befizetni, amely összeg a jogosított taggal egyenlő szolgálati idejü és családi állapotu kötelezett tag államsegélye 10%-ának felel meg.

A jelen alapszabály keltéig belépett jogosított tagok részére kivételesen fenntartatik az a jog, hogy csak a régi Nyugdíj- és gyámintézeti kötelezettségeket vállalják és ezeknek megfelelő jogokat igényeljék továbbra is.

A jogosított tagoknak joguk van ahhoz is, hogy az alapszabályszerű kötelezettségek 50%-os vállalása mellett, a kötelezett tagok javára megállapított jogosítványok 50%-át igényeljék.

A jelenlegi jogosított tagoknak jelen Alapszabály életbelépésétől számított 3 hónap alatt, új belépő tagoknak pedig a belépéskor kell kinyilatkoztatniok, hogy a nyugdíj-jogosultság melyik módozatát kívánják igénybe venni. A régi tagok nyilatkozatának elmaradása azt jelenti, hogy az illető jogosított tag a régi állapot fenntartását kívánja.

4 §. Minden egyházközség úgy a kötelezett, mint a jogosított tagok után évi 500 lei *fenntartói járulékot* tartozik a Nyugdíjintézet pénztárába befizetni, legkésőbb minden év október hó 31-ik napjáig. Ha a jogosított tag az 50%-os

kötelezettséget vállalta, abban az esetben jogosított tag után évi 250 lei fenntartói járulék fizetendő.

5. §. Az a jogosított tag, aki az előirt belépési járulékot, évi tagdíjat, vagy a késedelemben lévő fenntartó által ki nem fizetett fenntartói járulékot az esedékesség idejében a Nyugdíjintézeti Végrehajtó-Bizottság felhívása ellenére sem fizeti ki, a Végrehajtó-Bizottság által az intézeti tagok sorából törölendő s erről a törölt tag hivatalosan értesítendő. Az ilyen törölt tag az általa befizetett járulék visszafizetésére semmiféle igényt nem tarthat, s újabb felvételét sem kérheti.

HARMADIK FEJEZET.

Nyugdíj, özvegyi, árva és temetkezési segély.

6 §. *Nyugdíj* a 40 ik szolgálati év betöltése után évi 60.000 lei. A nyugdíjjogosultság betöltött 10 szolgálati évvel kezdődik s a legmagasabb nyugdíj 40%-át teszi ki, amely minden következő szolgálati év után 2-2%-kal emelkedik.

A 40 ik szolgálati év betöltése címén azonban az intézeti tag az 1939. év január hó 1-ig terjedő idő alatt csak úgy tarthat nyugdíjra igényt, ha a nyugdíjintézeti Végrehajtó Bizottság azt a kérelmező korára, egészségi állapotára s az általános egyházi érdekekre tekintettel, indokoltnak találja.

7. §. 10 szolgálati év előtt nyugdíj senkinek sem adható.

8. §. Ha a nyugdíjintézet valamelyik tagja állandó jellegű testi, vagy lelki fogyatkozás miatt tíz szolgálati év betöltése előtt hivatalát nem folytathatná, amennyiben *nőtlen* tag, az 5 évig terjedő szolgálat után a befizetett járuléknak egyszeresét, 5 éven túl 10 évig a befizetett járuléknak kétszeresét kapja végkielégítésképpen.

Ha az ilyen tag *nős*, felesége özvegynek, gyermekei pedig árváknak tekintendők, s ezek az alapszabályszerű illetményeket kapják, amelyből a 10 évi időtartamig az egyes évekre eső és megállapított járulékok levonatnak.

9. §. A nyugdíjintézet tagjainak özvegyei évi 30.000 lei ellátmányban részesülnek. A jogosított tag özvegye a tag által választott módozatnak megfelelő ellátmányban részesül.

10. §. A nyugdíjintézeti tag *árvái* személyenként évi 1000 lei segélyben részesülnek.

Ha a segélyezési idő letelése előtt a gyermekek apátlan és anyátlan árvákká válnak, akkor őket együttesen neveltetési segély címén az özvegy édesanya által élvezett ellátmány illeti meg, de ezen összegből 10 éven belül az Alapszabály szerinti járulékok levonandók.

11. §. Azok az özvegyek, akik a régi Református Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézettől nyerték az impérium változásáig ellátmányukat, kivételképen évi 12.000 lei segélyben részesülnek.

Az apátlan árvák abban az esetben, ha az anya újabb házasságra nem lépett, évi 4000 lei, a teljes árvák pedig az anyáknak biztosított évi 12000 leit kapják az ellátás korhatáráig.

12. §. Az intézeti tag elhalálásakor a tag özvegye, vagy árvái 8000 lei temetkezési segélyben részesülnek. A jogosított tag után e segély összege a nyugdíjjogosultság módoszata szerint alakul.

NEGYEDIK FEJEZET.

Nyugdíj, özvegyi ellátmány és árvasegély díj esedékessége.

13. §. A *nyugdíj* folyósítása a szolgálati évek figyelembe vételével attól az időponttól válik esedékessé, mikor az intézet Végrehajtó Bizottsága annak folyósítását megállapította.

14. §. A nyugdíjazás iránti kérelem az egyházmegye közgyűlése által 5 évre választott bizottság indokolt javaslata, továbbá az egyházkerület által 5 évre választott Végrehajtó-Bizottság határozata alapján történik, ha a nyugdíjazás testi, vagy lelki munkaképtelenség miatt kérelmeztetik.

15. §. A kérelmezés esetén az egyházmegyei nyugdíjbizottság a kérvényezőnek saját lakásán közhatósági orvos által két bizottsági tag jelenlétében való megvizsgáztatását rendeli el, megengedvén a kérvényezőnek, hogy a közhatósági orvoson kívül saját költségére maga is hívhasson más orvost is, akinek szakvéleménye a bizottsághoz szintén felterjesztendő.

Az orvosi vizsgálatok eredményéhez képest a hivatal további viselésére való képtelenségre nézve nemcsak az orvos, illetőleg orvosok szakvéleményét, hanem a saját észrevételeit is a nyugdíjazást ajánló, vagy megtagadó javaslatával együtt az egyházmegyei bizottság jegyzőkönyvbe foglalja s e jegyzőkönyvet az ügyiratokkal együtt az esperes a püspökhöz, min a Végrehajtó-Bizottság elnökéhez terjeszti fel.

16. §. A Végrehajtó-Bizottság a beterjesztett ügyiratok alapján a nyugdíjazást vagy elrendeli, vagy elutasítja, mely utóbbi esetben az elutasított tag az egyházkerület közgyűléséhez a határozat kézbesítésétől számított 30 nap alatt felelőszóval élhet.

17. §. Az a kötelezett és jogositott tag, aki a teljes szolgálati idő betöltése alapján kéri nyugdíjaztatását, csak is azokat az okmányokat tartozik az illetékes helyen benyújtani, melyek a 40-ik szolgálati évet igazolják.

18. §. Az az özvegy, akinek elhalt férje lelkész, vagy tanító volt, az E. T.-ben biztosított kegyeleti félesztendő letelte után lép özvegyi ellátmányának élvezetébe.

Ha pedig az elhalt férj más jellegű volt, attól az időtől kapja ellátmányát, mikor elhalt férjének fizetési élvezete megszűnt, mindég az elhalálozás napját követő hó elsejétől kezdődőleg.

19. §. A nyugdíjintézeti tag *árvái* a halálozást követő hónap első napjától kapják a neveltetési segílyt, kivéve azon lelkészi és tanítói árvákat, akiket a E. T. II. t. c. 75. és 76. §-ai, illetőleg az E. T. VI. t. c. 32. §-a szerint kegyeleti félév illet meg.

20. §. Özvegyi nyugdíjra csak az a nő tarthat igényt, aki elhalt férjével ennek tényleges szolgálata idején, vagy ezt megelőzőleg lépett házasságra, férjével haláláig együtt élt és kifogástalan erkölcsi életet folytat.

Az az özvegy, aki elhalt férjével annak 60. életéves kora után kötött házasságot, állandó ellátást csak abban az esetben igényelhet, ha a férjével legalább 5 évi házasságban élt.

Az az özvegy, aki a férjével való együttélést a saját hibájából megszakította ellátmányra igényt nem tarthat. De ha a különélés beigazoltan nem az ő hibájából következett be, az ellátmányhoz való jogigénye érintetlen marad.

VIII

Nem tarthat igényt özvegyi ellátmányra az a nő sem, aki férjétől törvényesen elvált. A gyermekek azonban, ha a segélyezés föltételei egyébként fennállanak, mint szülőtlen árvák *árvasegélyre jogosultak*.

Az az özvegy, aki erkölcstelen életet folytat, vagy akit valamely büntett, vagy nyereségvágyból, vagy a köz-erkölcsiséget sértő vétség miatt a polgári bíróság elítél, az ellátmányhoz való jogát nem érvényesítheti, sőt ebből az okból a már megszerzett jogigényt is elveszíti, de férjétől származott gyermekei, amennyiben a segélyezés föltételei megvannak, szülőtlen árváknak tekintendők.

Annak az intézeti tagnak a neje és gyermekei, aki egyházi jogerős fegyelmi ítélet folytán hivatali állását elveszítette, özvegynek, illetőleg árváknak tekintendők és részükre a Végrehajtó-bizottság meghallgatása után az egyházkerületi közgyűlés dönt az illetmény, vagy segély nyújtása felett.

21. §. A nyugdíj illetményeket és neveltetési segélyeket a nyugdíjintézeti pénztár az érdekelteknek esperesi igazolással ellátott nyugták ellenében évnegyedenként utólagosan fizeti ki.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A nyugdíj, özvegyi ellátmány és árvasegély megszűnése.

22. §. A nyugdíj megszűnik, ha a nyugdíjazott

- a) a református vallásból kitér,
- b) aki állását elhagyja, vagy arról lemond,
- c) ha hivatal vesztésre jogerősen elítélik,
- d) ha a református egyházon kívül álló testületnél, vagy intézménynél állandó nyugdíj ellátmányt nyer.
- e) ha meghalt.

Az *özvegyi* nyugdíj megszűnik, ha

- a) az özvegy ismét férjhez megy,
- b) ha a református vallásból kitér,
- c) ha meghal.

A *neveltetési*, esetleg *árvasegély* megszűnik, ha

- a) a fiu árva életének 22-ik, a nő pedig 20-ik életévét betölti, vagy ha ezt megelőzőleg férjhez megy, vagy ha úgy a fiu, mint a leány árva megélhetését biztosító munkakeresethez és állandó jövedelmi

- forráshoz jut. [A testi, vagy lelkifogyatkozás miatt teljesen keresetképtelen árvák ezen életkoron túl is évről-évre rendes árvasegélyben részesíthetők],
- b) a református vallásból kitér,
- c) meghal.

HATODIK FEJEZET.

A Nyugdíj- és Özvegy-Árvagyámintézet alaptőkéje, évi jövedelme és kezelése.

23. §. A Nyugdíj és Özvegy Árvagyámintézet alaptőkéje áll:

1. abból az összegből, melyet az 1928 december hó 31-én lezárt nyugdíjintézeti számadás intézeti tőke állagágyanánt mutat,

2. azokból az összegekből, amiket a jövőben belépő kötelezett, vagy belépni akaró jogosított tagok belépési járulékképen jelen szabályzat alapján befizetni kötelesek,

3. minden évi nagypéntek ünnepi perselypénzből, amely nem lehet kevesebb, mint lélekszám szerint 10 bani,

4. alapítványokból.

24. §. Minden kötelezett és jogosított tag köteles a belépési járulékot a belépés napjától számított 3 éven belül kamatmentesen befizetni.

25. §. A Nyugdíj és Özvegy Árvagyámintézet évi jövedelmeit képezik:

a) az intézeti tőke kamatai,

b) az évi tagdíj. Befizetendő az intézeti tagok által havonként előre. Ez az összeg az államsegélyt élvező tagoknál az államsegélyből tartatik vissza,

c) az egyházközségeknek, illetőleg az iskolákat fenntartó testületeknek fenntartói járulékaik, mely minden intézeti tag után évi 500, illetve jogosított tagok után (4 §. szerint) évi 250 leiben állapittatik meg.

Az egyházközségi, illetőleg fenntartói járulékok minden év október hó 31-ik napjáig befizetendők.

26. §. Az egyházközségek és fenntartótestületek által a kötelezett és jogosított tagok után fizetendő fenntartói járulékok befizetéséért a fenntartótestületeket és intézeti tagokat egyetemleges kötelezettség terheli. Amennyiben a fenntartói járulékok az Alapszabályban meghatározott idő-

pontban befizetést nem nyernének, az érdekelt intézeti tag előzetes felhívásra a saját személye után fizetendő fenn tartói járulékot és kamatait 8 nap alatt befizetni köteles, fenntartatván az intézeti tagnak az általa befizetett fenn tartói járulékok tekintetében a mulasztó egyházzal vagy fenntartóttestülettel szemben a visszkereseti joga, amelyet az E. T. V. t. c. 33. §-ának 5. pontja alapján közigazgatási birói uton érvényesíthet.

HETEDIK FEJEZET.

A befizetett járulékok visszatérítése.

27. §. Azok a tagok, akik a Királyhágómelléki Református Egyházkerületből az Erdélyi Református Egyházkerület kötelékébe lépnek át a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet javára teljesített befizetéseiket kamat nélkül visszakérhetik. Viszont azok a tagok, akik az Erdélyi Egyházkerület kebeléből lépnek át a Királyhágómelléki Református Egyházkerület kötelékébe a belépésük alkalmával a 3. §-ban körülírt összeget kötelesek beszolgáltatni. Ha a tanítók az országos tanítói nyugdíjintézetnek az állam által felállítása esetén annak kötelezett tagjai kell, hogy legyenek, a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet javára teljesített befizetéseiket kamat nélkül visszakérhetik.

28. §. A befizetett járulékok visszaadásának a 27. §-ban megjelölt eset kivételével más címen helye nem lehet.

NYOLCADIK FEJEZET.

A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet vagyonának kezelése, ügyvitele és ügyeinek intézése.

29. §. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet vagyonának kezeltetése és ellenőrzése az egyházkerület hatáskörébe tartozik.

Ugyancsak az egyházkerület közgyűlésének jogkörébe tartozik az Alapszabályok módosítása az évi tagdíjak és járulékok megváltoztatása, de mindenkor a Végrehajtóbizottság javaslata alapján.

30. §. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet anyagi és szellemi ügyeit az egyházkerület a Végrehajtóbizottság

által vezeteti, melyet a közgyűlés 5 évre szóló megbizással akképen alakít meg, hogy a nyugdíjintézetbe tartozó mind-egyik tisztviselői tagozat képviseltetést nyer és pedig a lelkészek 2, a tanárok és tanítók 1—1 és az egyházkerület 1 taggal. A Végrehajtóbizottságnak hivatalból tagjai az egyházkerületi ügyész, pénztáros és számvevő, akik közül a pénztárosnak és számvevőnek csak tanácskozási joguk van. A bizottságnak hivatalból elnöke az egyházkerület püspöke.

31. §. A Végrehajtóbizottság a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet szellemi és anyagi ügyeiről, minden évben a szabályszerűen lezárt és megvizsgált számadás kapcsán az egyházkerületi közgyűléshez jelent, melynek előterjesztése során a közgyűlés a számadás végérvényes jóváhagyása, ugyszintén a számadási felelősséggel tartozó tisztviselők felmentése, vagy marasztalása tárgyában határoz.

32. §. Az egyházkerület közgyűlése minden év első közgyűlésében névszerinti való szavazással állapítja meg a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet pénzvagyonának mi módon való gyümölcsöztetését, valamint azt is, hogy Takarékpénztári betétképen való kezelés esetén a készpénz vagyon, mely intézeteknél és milyen feltételek alatt helyeztessék el.

Jogositott a Végrehajtóbizottság arra, hogy a Nyugdíj Özvegy-Árva Gyámintézet alaptőkéjének 50%-át kölcsönként első helyen biztosított bekebelezés mellett ingatlanokra, vagy egyházközségeknek a külön „kölcsönkihelyezési szabályzatban“ lefektetett módozatok szerint kiadja.

33. §. A Végrehajtóbizottság legalább évnegyedenként ülést tart, amelyen dönt a beérkezett és nyugdíjazásra váró ügyek felett, továbbá az egyházkerulettől nyert utasításnak megfelelően a vagyonkihelyezés, értékesítés tekintetében intézkedik. Érvényes határozathozatalra az elnökségen kívül legalább 3 szavazó tag jelenléte szükséges. Az anyagi ügyekben pedig ezenkívül az egyházkerületi ügyész megkérdezése elkerülhetetlen.

34. §. A Végrehajtóbizottság határozata ellen 30 napon belül az érdekelt felek részéről az egyházkerületi közgyűléshez beadandó felebbezésnek van helye.

KILENCEDIK FEJEZET.

Záró határozatok.

35. §. Jelen Alapszabály nem érinti az egyházmegyéknek hasonló intézmények megszervezésére irányuló jogát. Ugy szintén nem korlátozza az egyházmegyékben ezidőszerint működő Nyugdíj, vagy Özvegy-Árva Gyámintézetek fennállását sem.

36. §. Az egyházközségek azonban jelen Alapszabályok szerint működő egyházkerületi Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézeten kívül más hasonló intézetek javára hozzájárulásra nem kötelezhetők.

37. §. Jelen Alapszabály alapján nyugdíj, özvegyi járadék, neveltetési segély, továbbá végkielégítés folyósítása és megszüntetése körül felmerülő vitás kérdésekben az Egyházkerületi közgyűlés, mint felebbezési fórum dönt.

38. §. Fentartatik a jog arra, hogy az egyházkerület minden 5 évben matematikai mérleget készíttessen, aminek eredményéhez képest a szükséges változtatások az egyházkerület közgyűlése útján eszközöltessenek.

39. §. Az Egyházkerületi Közgyűlés a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet részére külön kezelési és ügyrendi szabályzatot készített.

